

LASSILA & TIKANOJA OYJ

LASSILA & TIKANOJA OYJ:N OSAKEANTI

6 358 834 osaketta

Merkintähinta 7,50 euroa osakkeelta

Lassila & Tikanoja Oyj, joka on Suomessa rekisteröity julkinen osakeyhtiö, tarjoaa osakkeenomistajiensa merkittäväksi enintään 6 358 834 uutta osaketta ("Osake") osakkeenomistajien merkintäetuoikeuden perusteella hintaan 7,50 euroa Osakkeelta jäljempänä esitettävien ehtojen mukaisesti ("Osakeanti").

Osakkeenomistaja, joka on Osakeannin täsmäytyspäivänä 18.11.2004 merkittynä Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ("APK") ylläpitämään Yhtiön osakasluetteloon, saa yhden (1) vapaasti luovutettavissa olevan merkintäoikeuden ("Merkintäoikeus") jokaista täsmäytyspäivänä omistamaansa osaketta kohden. Osakkeenomistaja tai se, jolle Merkintäoikeudet ovat siirtyneet, on oikeutettu merkitsemään jokaista viittä (5) Merkintäoikeutta kohden kaksi (2) Osaketta.

Merkintäaika alkaa 23.11.2004 ja päättyy 15.12.2004 klo 18.00. Merkintäoikeudet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssi Oy:n ("Helsingin Pörssi") päälisalla 23.11.2004 klo 10.00 alkaen 8.12.2004 klo 18.20 asti. Merkintäoikeudet, joita ei ole käytetty merkintäajan loppuun mennessä, raukeavat arvottomina.

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälisalla kaupankäyntitunnuksella "LAT1V". Yhtiön osakkeen päätöskurssi Helsingin Pörssissä 18.11.2004 oli 13,08 euroa. Osakeannissa merkityt Osakkeet otetaan kaupankäynnin kohteeksi Helsingin Pörssin päälisalla Lassila & Tikanoja Uudet -arvo-osuuslajina kaupankäyntitunnuksella "LAT1VN0104" ensimmäisenä pörssipäivänä merkintäajan päättymisen jälkeen eli 16.12.2004. Arvo-osuuslaji Lassila & Tikanoja Uudet yhdistetään Yhtiön nykyiseen osakelajiin sen jälkeen, kun osakkepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin, arviolta 22.12.2004.

Tilinhoitajayhteisöt toimittavat asiakkainaan oleville Yhtiön osakkeenomistajille Osakeantiin liittyvät toimintaohjeet. Merkintäoikeuksien haltijan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hän antaa tilinhoitajayhteisölleen Osakeantia koskevat toimintaohjeensa ajoissa. Tilinhoitajayhteisöt saattavat pyytää Osakeantiin osallistuvia sijoittajia antamaan toimeksiannon jo ennen Merkintäoikeuksien kaupankäynnin päättymispäivää 8.12.2004.

Pääjärjestäjä

Nordea Corporate Finance

OSAKEANTIIN LIITTYVIÄ TIETOJA

Tässä listalleottoesitteessä ”Yhtiö”, ”Lassila & Tikanoja” ja ”L&T” viittaavat asiayhteydestä riippuen joko Lassila & Tikanoja Oyj:öön tai Lassila & Tikanoja Oyj:öön ja sen tytäryhtiöihin konsernitasolla. Termi ”entinen Lassila & Tikanoja Oyj” viittaa puolestaan 30.9.2001 jakautuneeseen Lassila & Tikanoja Oyj:öön.

Tämä listalleottoesite on laadittu Suomen arvopaperimarkkinalain (26.5.1989/495 muutoksineen), valtiovarainministeriön listalleottoesitteestä antaman asetuksen (19.6.2002/539) sekä Rahoitustarkastuksen myöntämän poikkeusluvan (diaarinumero 156/250/2004) mukaisesti. Tähän listalleottoesitteeseen ja Osakeantiin sovelletaan Suomen lakia, ja kaikki niitä koskevat riidat ratkaistaan yksinomaan suomalaisissa tuomioistuimissa. Rahoitustarkastus on hyväksynyt tämän listalleottoesitteen suomenkielisen version (diaarinumero 157/250/2004), mutta ei vastaa siinä esitettyjen tietojen oikeellisuudesta.

Tämä listalleottoesite on saatavilla suomenkielisenä Yhtiön pääkonttorista osoitteesta Hopeatie 2, Helsinki, Nordea Pankki Suomi Oyj:n (”Nordea”) omaisuuspalvelukonttoreista, Helsingin Pörssin palvelupisteestä OMX waystä osoitteesta Fabianinkatu 14, Helsinki sekä Internetistä osoitteesta www.lassila-tikanoja.fi. Englanninkielinen käännös tästä listalleottoesitteestä on saatavilla Yhtiön pääkonttorista ja Internetistä edellä mainitusta osoitteesta. Jos kieliversioiden välillä on eroavaisuuksia, suomenkielinen versio on ratkaiseva.

Tiettyjen valtioiden lainsäädäntö saattaa asettaa rajoituksia tämän listalleottoesitteen levittämiseksi sekä Osakkeiden tai Merkintäoikeuksien tarjoamiselle tai myymiselle. Yhtiö ja Osakeannin pääjärjestäjä Nordea Corporate Finance edellyttävät, että tämän listalleottoesitteen haltuunsa saavat henkilöt hankkivat asianmukaiset tiedot näistä rajoituksista ja noudattavat niitä. Yhtiö ja Nordea Corporate Finance eivät ole vastuussa, mikäli tämän listalleottoesitteen haltuunsa saaneet henkilöt rikkovat näitä rajoituksia, riippumatta siitä, ovatko nämä henkilöt mahdollisia Osakkeiden merkitsijöitä tai Merkintäoikeuksien ostajia. Tätä listalleottoesitettä ei saa levittää tai julkaista valtioissa tai muutoin sellaisissa olosuhteissa, joissa Osakkeiden tai Merkintäoikeuksien tarjoaminen tai myyminen ei ole sallittua tai se olisi lainvastaista. Tämä listalleottoesite ei ole tarjous myydä eikä tarjouspyyntö ostaa Osakkeita tai Merkintäoikeuksia sellaisessa valtiossa, jossa tällainen tarjous myydä tai tarjouspyyntö ostaa olisi lainvastainen. Tällaisia maita ovat esimerkiksi Alankomaat, Australia, Espanja, Hongkong, Japani ja Ranska sekä tietyin poikkeuksin Iso-Britannia ja Yhdysvallat.

Tätä listalleottoesitettä tai mitään muuta Osakeantia koskevaa asiakirjaa tai Osakkeiden liikkeeselaskua tai tarjoamista koskevaa asiakirjaa ei saa luovuttaa eikä Osakkeita tai Merkintäoikeuksia tarjota tai myydä Iso-Britanniassa muille kuin vuoden 2000 rahoituspalvelu- ja markkinalain (Financial Services and Markets Act 2000) 49 (a) – (d) artiklan (Financial Promotion) ja vuoden 2001 määräyksen mukaisille vastaanottajille tai henkilöille, joille listalleottoesitteen tai muun edellä mainitun asiakirjan voi muuten lain mukaan luovuttaa tai toimittaa.

Osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei ole rekisteröity eikä niitä tulla rekisteröimään Yhdysvaltain vuoden 1933 arvopaperilain (Securities Act of 1933) (”Yhdysvaltain arvopaperilaki”) mukaisesti, eikä niitä saa tarjota tai myydä Yhdysvalloissa Yhdysvaltain arvopaperilain nojalla annetussa Regulation S –säännöksessä tarkoitetuille yhdysvaltalaisille henkilöille (U.S. persons), paitsi Yhdysvaltain arvopaperilain sallimissa poikkeustapauksissa tai tapauksissa, joihin ei sovelleta Yhdysvaltain arvopaperilain rekisteröintimääräyksiä.

HALLITUKSEN VAKUUTUS

Lassila & Tikanoja Oyj vastaa tähän listalleottoesitteeseen sisältyvistä tiedoista. Lassila & Tikanoja Oyj:n hallituksen jäsenet vakuuttavat, että heidän parhaan ymmärryksensä mukaan tässä listalleottoesitteessä esitetyt tiedot vastaavat tosiseikkoja eikä tiedoista ole jätetty pois mitään asiaan todennäköisesti vaikuttavaa.

Helsingissä, 19.11.2004

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus

YHTIÖ JA NEUVONANTAJAT

Yhtiö:

Lassila & Tikanoja Oyj
Hopeatie 2
PL 28
00441 Helsinki
puh. 010 636 111

Osakeannin järjestäjä ja Yhtiön taloudellinen neuvonantaja:

Nordea Corporate Finance
Pohjoisesplanadi 33 A
00100 Helsinki
puh. (09) 4785 031

Yhtiön oikeudellinen neuvonantaja:

Asianajotoimisto Merilampi Marttila Laitasalo Oy
Eteläesplanadi 22 A
00130 Helsinki
puh. (09) 686 481

Yhtiön tilintarkastaja:

PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö
Itämerentori 2
PL 1015
00101 Helsinki
puh. (09) 22 800

TILINPÄÄTÖKSEEN LIITTYVIÄ JA ERÄITÄ MUITA TIETOJA

L&T:n konsernitilinpäätökset on laadittu suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisesti. Euroopan komission kesäkuussa 2002 hyväksymän kansainvälisten tilinpäätösstandardien ("IFRS") käyttöönottoa koskevan asetuksen mukaisesti L&T laatii konsernitilinpäätöksensä IFRS-säännösten mukaisesti vuoden 2005 alusta lukien. Suomessa voimassa olevat kirjanpitosäännökset poikkeavat eräin merkittävin osin IFRS-säännöksistä. Lisätietoja suomalaisen tilinpäätöskäytännön ja IFRS-säännösten eroavaisuuksista Yhtiön tilinpäätöksiin liittyen löytyy tämän listalleottoesitteen Liitteestä 1 "Yhteen-veto merkittävistä eroista Suomen tilinpäätöskäytännön ja IFRS-laskentastandardien välillä". Ennakoarvio IFRS-säännösten käyttöönoton vaikutuksista Yhtiön konsernitilinpäätöstietoihin esitellään tämän listalleottoesitteen kappaleen 7 kohdassa "Ennakoarvio IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista".

Tämä listalleottoesite sisältää tilintarkastamattomia pro forma –tilinpäätöstietoja, joissa esitetään L&T:n taloudellisia tietoja vuodelta 2001 siten, kuin L&T olisi ollut itsenäinen yhtiö kyseisenä ajanjaksona. L&T syntyi entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n jakautumisen yhteydessä 30.9.2001. Pro forma –tiedot on annettu ainoastaan havainnollistamistarkoituksessa, eivätkä ne luonteensa vuoksi sellaisenaan välttämättä anna oikeaa kuvaa L&T:n tuloksesta ja taloudellisesta asemasta kyseisenä ajanjaksona.

Tämän listalleottoesitteen taulukoissa esitetyt tilinpäätös- ja muut tiedot on pyöristetty. Siten sarakkeen tai rivin lukujen summa ei aina vastaa tarkalleen sarakkeen tai rivin loppusummana esitettyä lukua. Lisäksi tietyt prosenttiluvut, mukaan lukien kausien välisiä muutoksia koskevat prosenttiluvut, on laskettu tarkoilla luvuilla ennen pyöristystä ja ne eivät siten välttämättä vastaa prosenttilukuja, joihin olisi päästy, mikäli lukujen laskenta olisi perustunut pyöristettyihin lukuihin.

Eräät tässä listalleottoesitteessä esitetyt osakekohtaiset tunnusluvut ja muut osakkeita koskevat tiedot on oikaistu vastaamaan L&T:n yhtiökokouksen 15.11.2004 hyväksymän rahastoannin vaikutuksia. Kuitenkaan Yhtiön virallisten tilinpäätösten osana olevia tunnuslukuja ja muita tietoja ei ole oikaistu.

L&T julkistaa vuosikertomuksensa sekä konsernin tilinpäätöstiedot vuosittain. Lisäksi L&T julkistaa konsernia koskevan tilintarkastamattoman osavuosikatsauksen neljännesvuosittain kunkin vuoden kolmelta ensimmäiseltä vuosineljännekseltä. Vuosikertomus, tilinpäätös ja osavuosikatsaukset julkistetaan suomeksi ja englanniksi.

Yhtiön pääkonttorin osoite on Hopeatie 2, PL 28, 00441 Helsinki ja sen puhelinnumero on 010 636 111.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	YHTEENVETO.....	6
2.	KESKEISIÄ TALOUDELLISIA TIETOJA.....	9
3.	HANKITTAVIEN VAROJEN KÄYTTÖ JA PÄÄOMARAKENNE	13
4.	OSAKEANNIN EHDOT	14
5.	SIJOITUSPÄÄTÖKSESSÄ HUOMIOON OTETTAVIA SEIKKOJA	17
6.	TIETOJA LASSILA & TIKANOJASTA	20
7.	TALOUDELLISEEN ASEMAAN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ.....	27
8.	HALLITUS, JOHTO JA HENKILÖSTÖ.....	34
9.	OSAKEMARKKINATIETOJA JA OSINKOPOLITIikka.....	37
10.	OSAKKEET, OSAKEPÄÄOMA, OMISTUS JA OPTIO-OIKEUDET	39
11.	OSAKKEENOMISTAJIEN OIKEUKSISTA.....	41
12.	SUOMEN ARVOPAPERIMARKKINAT	44
13.	VEROTUS	47
14.	TILINPÄÄTÖSTIETOJA.....	50
	LIITE 1. YHTEENVETO MERKITTÄVISTÄ EROISTA SUOMEN TILINPÄÄTÖSKÄYTÄNNÖN JA IFRS- LASKENTASTANDARDIEN VÄLILLÄ	82
	LIITE 2. LASSILA & TIKANOJA OYJ:N YHTIÖJÄRJESTYS	86
	LIITE 3. TILINTARKASTAJIEN LAUSUNTO	90

1. YHTEENVETO

L&T lyhyesti

Lassila & Tikanoja on suomalainen pörssiyhtiö, joka on erikoistunut ympäristönhuoltoon sekä kiinteistöjen ja laitosten ylläpitoon. L&T toimii Suomessa sekä kasvavassa määrin myös muissa Itämeren alueen maissa. L&T:n liikevaihto oli 31.12.2003 päättyneellä tilikaudella 306,3 miljoonaa euroa ja liikevoitto 35,7 miljoonaa euroa. L&T:n liikevaihto oli 30.9.2004 päättyneellä yhdeksän kuukauden jaksolla 247,3 miljoonaa euroa ja liikevoitto 26,2 miljoonaa euroa. L&T:n taseen loppusumma 30.9.2004 oli 263,1 miljoonaa euroa ja korolliset nettovelat 97,9 miljoonaa euroa. L&T:n osakkeet ovat olleet julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälistalla muut palvelut –toimialaryhmässä 1.10.2001 lähtien.

Yhtiön liiketoiminta on jaettu ansaintalogiikan ja tuotantoprosessin perusteella kolmeen toimialaan, jotka ovat Ympäristöpalvelut, Kiinteistöpalvelut ja Teollisuuspalvelut, mutta tavoitteena on, että asiakkaan suuntaan L&T esiintyy yhtenä kokonaisuutena. Toimialat ja niihin liittyvät palvelut tukevat toisiaan, sillä asiakkaille pystytään usein myymään kaikkien toimialojen palveluita saman yhteyshenkilön kautta. Yhtiöllä on noin 200 000 asiakasta, joista lukumääräisesti suurin osa on kotitalouksia. Valtaosa liikevaihdosta muodostuu kuitenkin elinkeinoelämän ja muiden yhteisöjen palvelemisesta.

Ympäristöpalvelut muodostuu logistisen palveluprosessin eri vaiheista, joissa jättemateriaalit kerätään tuotantolaitoksiin, jalostetaan uusioraaka-aineiksi ja kierrätyspolttoaineiksi ja toimitetaan edelleen niitä hyödyntävälle teollisuudelle. Nykyään vielä iso osa kerätystä jättemateriaalista päättyy loppusijoitukseen kaatopaikoille, mutta Yhtiön tavoitteena on nostaa jättemateriaalin hyödyntämistä investoimalla merkittävästi edellä mainittuihin tuotantolaitoksiin. Yhtiö pyrkii hyödyntämään vahvaa asemaansa jätteiden keräyksessä myös logistisen ketjun loppupäässä. Ympäristöpalveluiden tuotelinjat ovat jätehuolto ja kierrätyspalvelut. Lisäksi Ympäristöpalvelut myy ympäristönhuoltoalan tuotteita.

Kiinteistöpalvelut tarjoaa monipuolisia kiinteistöjen ylläpitopalveluja. Tuotelinjat ovat siivouspalvelut ja kiinteistönhoito, joista jälkimmäinen jakautuu kiinteistönhuoltoon ja kiinteistökäyttöön palveluihin. Kiinteistöpalveluille ominaista on suuri työvoimavaltaisuus. Menestymisen kannalta on keskeistä suurten henkilöstömäärien tehokas ohjaus ja valvonta tilanteissa, jossa suurin osa henkilöstöstä työskentelee hajautetusti asiakkaiden tiloissa.

Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosaamista vaativiin puhtaanapito- ja saneeraustöihin teollisuudelle ja erityyppisille kiinteistöille. Tuotelinjat ovat teollisuuden puhtaanapito, ongelmajätehuolto, vahinkosaneeraus ja viemärihuolto. Teollisuuspalveluille on tyypillistä se, että valtaosa liikevaihdosta kertyy varsin lyhytkestoisen sopimuksien perusteella.

Kaikkien toimialojen yhteisenä piirteenä on melko voimakas kausivaihtelu kalenterivuoden sisällä. Suomen oloissa talvi heikentää merkittävästi työn tuottavuutta ja tuo mukanaan myös talveen liittyviä lisätehtäviä, joista ei erikseen veloiteta. Kalenterivuoden sisäistä kausivaihtelua voimistaa myös se, että Teollisuuspalveluiden sesonki ajoittuu kesäaikaan.

Strategia

L&T:n tavoitteena on kasvun ja hyvän kannattavuuden kautta tehdä Yhtiön osakkeesta pitkällä aikavälillä hyvä ja kilpailukykyinen sijoitus.

L&T aikoo pitäytyä nykyisillä toimialoillaan ja laajentaa toimintaansa hallitusti Suomen lähialueille. Yhtiön tavoitteena on kasvaa kotimaassa markkinoiden kasvua nopeammin. Yhtiön pitkän aikavälin liikevaihdon kasvutavoite on yli kymmenen prosenttia vuodessa. Kasvua tavoitellaan pääasiassa orgaanisesti, minkä lisäksi tehdään myös yritysostoja. Ulkomailta kasvutavoite on suhteellisesti korkeampi kuin kotimaassa ja kasvu Suomen ulkopuolella pohjautuu yritysostoihin, uusien yksiköiden perustamiseen ja orgaaniseen kasvuun. Kasvua haetaan erityisesti Baltian maista sekä valituilta alueilta Venäjällä. Seuraavan kahden vuoden aikana Yhtiö tulee investoimaan merkittävästi sekä kotimaahan että ulkomaille, mikä osaltaan kiihdyttää liikevaihdon kasvua. Liikevaihdon odotetaan lähivuosina kasvavan selvästi yli pitkän aikavälin tavoitteen.

L&T:n menestyksellisuuden mittarina pidetään ensisijassa kannattavuutta. Tärkein kannattavuuden mittari on EVA-tulos (Economic Value Added eli taloudellinen lisäarvo), jota pyritään parantamaan vuosittain. Nykyisen kaltaisilla kasvavilla markkinoilla tästä tavoitteesta voidaan joutua vain tilapäisesti esimerkiksi korkotason noustessa voimakkaasti tai poikkeuksellisten suurten investointien rasittaessa toimintaa käynnistysvaiheessaan tai kansainvälisen toiminnan laajentamisen rasittaessa tulosta tilapäisesti. Yhtiön johto arvioi, että nyt suunnitellut investoinnit tulevat rasittamaan Yhtiön tulosta jossain määrin lyhyellä aikavälillä.

Ympäristöpalveluiden tavoitteena on olla toimialan markkinajohtaja kotimaassa ja merkittävä toimija lähialueiden valituissa ympäristönhuollon liiketoiminnoissa. Ympäristöpalveluiden tavoitteena on toimia logistisen ketjun kaikissa osis-

sa mahdollisimman kattavasti ja saavuttaa valtakunnallinen markkinajohtajuus yhä useammissa materiaaleissa. Toiminta perustuu pääosin omaan keräykseen, millä pyritään varmistamaan riittävän suuret volyymit omiin tuotantolaitoksiin. Tämän lisäksi Yhtiöllä on strategisia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa toimintaa voidaan laajentaa Yhtiön omia liiketoimintoja sivuaville markkinoille. Kierrätysliiketoimintaan suunnitellaan merkittäviä laitosinvestointeja, joilla pyritään nostamaan kerätyn jättemateriaalin hyödyntämistä ja entisestään vahvistamaan Yhtiön asemaa logistisen ketjun loppupäässä. Kattava laitosverkosto tuo Yhtiölle kilpailuetua. Ulkomailla Ympäristöpalvelut pyrkii hyödyntämään osaamistaan erityisesti Baltian maissa ja valituilla alueilla Venäjällä, joissa markkinoiden kehitys on huomattavasti Suomea jäljessä. Liiketoiminta pyritään ulottamaan koko logistiseen ketjuun, vaikkakin investointien pääpaino tulee olemaan logistisen ketjun loppupäässä (laitokset, kaatopaikat).

Kiinteistöpalvelut on alallaan toiseksi suurin toimija kotimaassa. Tulevaisuudessa Kiinteistöpalvelut tavoittelee johtavaa asemaa Baltiassa sekä valituilla alueilla Venäjällä. L&T pyrkii erottumaan kilpailijoista laadukkaalla työllä ja korkeatasoisilla tuotannonohjauksjärjestelmillä. Tärkeänä keinona saavuttaa tämä tavoite on palvelujen konseptointi valituille asiakassegmenteille. Yhtiö pyrkii tarjoamaan toimitilapalveluita, kuten postitus-, vahtimestari- ja ruokapalveluita, joko itse tai yhteistyössä muiden alan yritysten kanssa. Kiinteistönhoidossa L&T on panostanut viime aikoina kiinteistötekniikan palveluihin.

L&T on Suomen monipuolisin teollisuuspalveluiden tarjoaja ja tuotelinjoihin tarkasteltuna suurin tai toiseksi suurin toimija Suomessa. Teollisuuspalveluissa L&T on asiakaslähtöinen kokonaispalveluntoimittaja. Toiminnan painopiste on sellaisten toimintamallien rakentamisessa ja käyttöönotossa, joilla pystytään mitoittamaan kapasiteetti oikein epätasaisessa työvirrassa. Teollisuuspalvelut edustaa Yhtiön kaikkia toimialoja perusteellisuuden suuntaan.

Vahvuudet

L&T:n strategia perustuu seuraaviin vahvuuksiin:

Vahva markkina-asema kaikkialla Suomessa luo kilpailuetua isojen asiakkaiden ulkoistaessa toimintojaan yhä harvemmillä toimijoilla. Palvellakseen asiakkaitaan myös Suomen rajojen ulkopuolella sekä hyödyntääkseen nykyistä osaamistaan erityisesti ympäristönhuollon palveluissa L&T on laajentamassa toimintaansa Suomen lähialueille.

Räätälöityjen palvelukonseptien avulla L&T pyrkii tarjoamaan asiakkailleen asiantuntevampaa, monipuolisempaa ja kustannustehokkaampaa palvelua. Palvelukonseptit syntyvät asiakaskumppanuuden ja tuotekehityksen tuloksena.

Koko logistisen ketjun hallinta ympäristönhuoltotoimialalla tarkoittaa sitä, että L&T on kattavasti mukana jätteiden keräyksessä, kierrätyksessä, jalostusprosessissa syntyvien raaka-aineiden myynnissä ja hyödynnettäväksi kelpaamattomien jätteiden loppusijoituksessa sekä maantieteellisesti että materiaaliakohtaisesti. Hallitsemalla koko logistista ketjua Yhtiö pystyy mitoittamaan resurssinsa oikein ketjun jokaisella osa-alueella ja tehostamaan tätä kautta toimintaansa.

Suuri määrä ympäristölupia ja kattava tuotantolaitosverkosto mahdollistavat skaalaetujen hyödyntämisen toiminnassa ja luovat merkittävää kilpailuetua.

Kustannustehokas ja tulosorientoitunut organisaatio pitää lähtökohtana kaikessa Yhtiön liiketoiminnassa kannattavuutta. L&T pyrkii hyvään kannattavuuteen muun muassa tehokkailla tuotannonohjauksjärjestelmillä, kevyellä hallintorakenteella ja avainhenkilöiden kannustinjärjestelmillä.

Verkottumalla toimialansa johtavien yritysten kanssa Yhtiö pystyy laajentamaan toimintaansa sen nykyisiä liiketoimintoja sivuaville markkinoille ja siten tarjoamaan asiakkailleen monipuolisempia palvelukokonaisuuksia, mikä puolestaan vahvistaa Yhtiön kilpailuasemaa.

Osakeannin tausta

L&T on johtava toimija Suomessa ympäristönhuollon palveluissa, toiseksi suurin toimija kiinteistöpalveluissa sekä johtava toimija lähes kaikilla edustamallaan teollisuuspalveluiden osa-alueilla. Yhtiö toimii kasvavilla markkinoilla ja erityisesti ympäristöpalvelutoimiala on voimakkaassa kehitysvaiheessa ympäristölainsäädännön vaatimusten kasvaessa ja yleisen asennoitumisen muuttuessa ympäristöystävällisempään suuntaan, mikä lisää Yhtiön liiketoimintapotentiaalia. Myös kiinteistöjen ja laitosten ylläpitopalveluissa kasvun uskotaan jatkuvan vahvana yritysten ja yhteisöjen jatkaessa näiden toimintojen ulkoistamista. Yhtiön tavoitteena on kasvaa kotimaassa liiketoiminta-alueillaan selvästi markkinoita nopeammin. Kasvutavoitteen saavuttaminen vaatii sekä orgaanista kasvua että yritysostoja. Osana orgaanisen kasvun vauhdittamista Yhtiön tarkoituksena on tehdä merkittäviä investointeja muun muassa uusiin jättemateriaaleja jalostaviin tuotantolaitoksiin sekä panostaa tuotekehitykseen.

L&T:n päämääränä on tarjota ympäristönhuollon palveluja sekä kiinteistöjen ja laitosten ylläpitopalveluja Suomen lisäksi muualla Itämeren alueella, erityisesti Baltian maissa sekä valituilla alueilla Venäjällä. Yhtiöllä on nykyisin mer-

kittävää toimintaa Suomen lisäksi Latviassa. Ulkomaan liiketoimintaan tullaan panostamaan jatkossa entistä vahvemmin ja viiden vuoden kuluttua Yhtiön johto uskookin ulkomaisen liikevaihdon olevan moninkertainen nykyiseen verrattuna. Ulkomailla kasvua haetaan pääosin yritysostoin ja perustamalla yksiköitä erityisesti jätehuolto- ja kierrätyspalveluihin, kiinteistöhoitoon ja siivoukseen sekä ongelmajätehuoltoon.

Edellä mainituista investoinneista huomattavan osan odotetaan ajoittuvan kahdelle seuraavalle vuodelle. Nämä investoinnit tullaan tulorahoituksen ja vieraan pääoman lisäksi rahoittamaan nyt järjestettävällä Osakeannilla.

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiökokous on 15.11.2004 päättänyt Osakeannin toteuttamisen lisäksi lisäosingon jakamisesta sekä rahastoannin toteuttamisesta. Osingon määräksi on päätetty 1,00 euroa osakkeelta eli yhteensä 15,8 miljoonaa euroa. Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka lisäosingonjaon täsmäytyspäivänä 18.11.2004 on merkittynä Yhtiön omistajaluetteloon. Osingon maksaminen ei merkitse muutosta L&T:n hallituksen julkistamaan osinkopolitiikkaan, vaan kysymys on kertaluontoisesta osingosta. Rahastoannissa täsmäytyspäivänä 18.11.2004 Yhtiön omistajaluetteloon merkitty osakkeenomistaja saa kutakin omistamaansa osaketta kohden vastikkeetta yhden uuden osakkeen. Rahastoannin tavoitteena on parantaa L&T:n osakkeiden likviditeettiä. Rahastoannissa annettavat osakkeet eivät oikeuta lisäosinkoon eivätkä oikeuta merkitsemään Osakkeita Osakeannissa.

Pääomajärjestelyn keskeiset ehdot sekä tärkeitä päivämääriä

Osakeannin merkintäsuhde.....	Viidellä (5) vanhalla osakkeella kaksi (2) Osaketta
Osakkeiden merkintähinta.....	7,50 euroa Osakkeelta
Lisäosinko.....	1,00 euroa osakkeelta
Rahastoanti.....	Yhdellä (1) vanhalla osakkeella yksi (1) uusi osake
Osakeannin, rahastoannin ja osingonjaon täsmäytyspäivä	18.11.2004
Rahastoannissa annettavat osakkeet arvo-osuustileillä ja kaupankäynnin kohteena.....	19.11.2004
Osingon maksupäivä.....	25.11.2004
Merkintäoikeuksien kaupankäynti.....	23.11.-8.12.2004
Merkintäaika.....	23.11.-15.12.2004
Uudet Osakkeet kaupankäynnin kohteeksi (omana arvo-osuuslajina).....	16.12.2004
Uudet Osakkeet yhdistetään nykyiseen osakelajiin.....	22.12.2004 (arviolta)

2. KESKEISIÄ TALOUDELLISIA TIETOJA

Konsernitilinpäätöstietoja

Seuraava yhteenveto Yhtiön konsernitilinpäätöstiedoista tulisi lukea yhdessä tähän listalleottoesitteeseen sisältyvien L&T:n konsernitilinpäätöstietojen kanssa. Pro forma -tiedot 31.12.2001 päättyneeltä tilikaudelta sekä 30.9.2004 ja 30.9.2003 päättyneitä yhdeksän kuukauden jaksoja koskevat tiedot ovat tilintarkastamattomia.

1 000 €	31.12. päättynyt tilikausi			30.9. päättynyt yhdeksän kuukauden jakso	
	2003	2002	2001	2004 ²⁾	2003 ²⁾
TULOSLASKELMATIETOJA					
Liikevaihto.....	306 256	267 175	245 818 ⁽¹⁾	247 271	227 186
Liikevoitto ennen liikearvon poistoja.....	43 426	32 754	31 787 ⁽¹⁾	32 791	32 351
Liikevoitto.....	35 700	26 849	26 288 ⁽¹⁾	26 224	26 622
Voitto ennen satunnaisia eriä.....	31 821	23 172	21 494 ⁽¹⁾	23 104	23 675
Voitto ennen veroja.....	31 821	23 172	21 494 ⁽¹⁾	23 104	23 675
Tilikauden voitto.....	21 820	15 884	14 844 ⁽¹⁾	16 368	16 163
RAHOITUSLASKELMATIETOJA					
Liiketoiminnan rahavirta.....	48 239	42 034	40 722 ⁽¹⁾	34 654	32 679
Investointien rahavirta.....	-40 585	-30 964	-14 334 ⁽¹⁾	-34 111	-22 882
Rahoituksen rahavirta.....	-1 692	-18 580	-17 228 ⁽¹⁾	-3 674	1 893
Rahavarojen muutos.....	5 962	-7 510	9 160 ⁽¹⁾	-3 131	11 690
TASETIETOJA					
Pysyvät vastaavat.....	194 247	176 659	166 538	210 194	182 459
Vaihtuvat vastaavat.....	44 484	35 399	42 578	52 941	52 247
Vastaavaa yhteensä.....	238 731	212 058	209 116	263 135	234 706
Oma pääoma.....	95 786	85 981	79 593	93 219	90 275
Vähemmistöosuudet.....	1 157	895	-	1 417	1 050
Pakolliset varaukset.....	69	526	526	92	-
Laskennallinen verovelka.....	6 825	5 827	4 957	6 279	6 162
Pitkäaikainen vieras pääoma.....	79 229	66 540	76 234	68 252	83 774
Lyhytaikainen vieras pääoma.....	55 665	52 379	47 806	93 876	53 445
Vastattavaa yhteensä.....	238 731	212 058	209 116	263 135	234 706

¹⁾ Pro forma, tilintarkastamaton

²⁾ Tilintarkastamaton

	31.12. päättynyt tilikausi			30.9. päättynyt yhdeksän kuukauden jakso	
	2003	2002	2001	2004 ²	2003 ²
TUNNUSLUKUJA					
Liikevoitto ennen liikearvon poistoja, % liikevaihdosta.....	14,2	12,3	12,9 ¹	13,3	14,2
Liikevoitto, % liikevaihdosta.....	11,7	10,0	10,7 ¹	10,6	11,7
Voitto ennen satunnaiseriä, % liikevaihdosta.....	10,4	8,7	8,7 ¹	9,3	10,4
Voitto ennen veroja, % liikevaihdosta.....	10,4	8,7	8,7 ¹	9,3	10,4
Tilikauden voitto, % liikevaihdosta.....	7,1	5,9	6,0 ¹	6,6	7,1
EVA, milj. €.....	19,6	11,3	10,6 ¹	13,4	14,9
Oman pääoman tuotto (ROE), %.....	24,0	19,2	19,5 ¹	23,1	24,4
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %.....	20,5	16,5	15,9 ¹	18,2	20,5
Omavaraisuusaste, %.....	40,6	41,0	38,1	36,2	38,9
Gearing, %.....	80,1	84,4	91,9	103,4	82,6
Korollinen nettovelka, milj. €.....	77,6	73,3	73,1	97,9	75,5
Bruttoinvestoinnit, milj. €.....	43,8	33,6	14,8 ¹	39,1	25,4
% liikevaihdosta.....	14,3	12,6	6,0 ¹	15,8	11,2
Poistot, milj. €.....	25,6	22,2	22,0 ¹	22,0	18,7
Henkilöstö keskimäärin kokopäiväiseksi muutettuna.....	4 595	3 763	3 676 ¹	5 621	4 603
Tulos/osake (EPS), € ⁴	0,69	0,50	0,47	0,52	0,51
Oma pääoma/osake, € ⁴	3,03	2,72	2,51	2,94	2,85
Osinko/osake, € ^{3,4}	1,10	0,38	0,30	-	-
Osinko/tulos, % ^{3,4}	159,6	74,7	64,1	-	-
Efektiivinen osinkotuotto, % ³	8,0	4,8	3,3	-	-
Hinta/voitto -suhde (P/E).....	19,9	15,4	19,2	-	-
Liiketoiminnan rahavirta/osake, € ⁴	1,52	1,33	1,29	1,09	1,03
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. €.....	435,2	245,3	284,9	443,2	316,5
Osakkeiden vaihto, kpl ⁴	9 516 092	5 779 354	1 719 164 ⁵	10 701 938	7 025 228
Osakkeiden vaihto, % keskimääräisestä lukumäärästä.....	30,1	18,3	5,4 ⁵	33,8	22,2
Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä ⁴	31 652 616	31 652 616	31 652 616	31 653 546	31 652 616
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa ⁴	31 652 616	31 652 616	31 652 616	31 657 616	31 652 616

¹) Pro forma, tilintarkastamaton

²) Tilintarkastamaton

³) Varsinaisen yhtiökokouksen 18.3.2004 päättämä osinko lisätyn ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämällä 0,50 euron (oikaistu rahastoannin antikertoimella) osakekohtaisella lisäosingolla.

⁴) Oikaistu rahastoannin antikertoimella (2)

⁵) 1.10.-31.12.2001

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Oman pääoman tuotto (ROE), % =	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä - tuloverot sisältäen laskennallisen verovelan muutoksen}}{\text{oma pääoma + vähemmistöosuus (keskiarvo)}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), % =	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä + korkokulut ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma - korottomat velat (keskiarvo)}}$	x 100
Omavaraisuusaste, % =	$\frac{\text{oma pääoma + vähemmistöosuus}}{\text{taseen loppusumma - saadut ennakot}}$	x 100
Korollinen nettovelka =	korollinen vieras pääoma - rahat ja pankkisaamiset	
Gearing, % =	$\frac{\text{korollinen nettovelka}}{\text{oma pääoma + vähemmistöosuus}}$	x 100
EVA =	liikevoitto - sijoitetulle pääomalle (vuosineljännesten keskiarvo) laskettu kustannus ennen veroja (WACC 2001-2002: 9,5%; WACC 2003-: 9,0%)	
Tulos/osake =	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä - tuloverot sisältäen laskennallisen verovelan muutoksen +/- vähemmistöosuus}}{\text{osakkeiden lukumäärä (keskimäärin)}}$	
Oma pääoma/osake =	$\frac{\text{oma pääoma}}{\text{osakkeiden lukumäärä kauden päättyessä}}$	
Osinko/tulos, % =	$\frac{\text{osinko/osake}}{\text{tulos/osake}}$	x 100
Efektiivinen osinkotuotto, % =	$\frac{\text{osinko/osake}}{\text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}$	x 100
Hinta/voitto -suhde (P/E) =	$\frac{\text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{tulos/osake}}$	
Liiketoiminnan rahavirta/osake =	$\frac{\text{liiketoiminnan rahavirta rahoituslaskelmasta}}{\text{osakkeiden lukumäärä keskimäärin}}$	
Osakekannan markkina-arvo =	osakkeiden lukumäärä x tilikauden viimeinen kaupantekokurssi	

Pro forma –vertailutietojen laatimisperiaatteet

Lassila & Tikanoja -konserni syntyi entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n jakautumisessa 30.9.2001. Vuodelta 2001 on laadittu virallinen tilinpäätös Lassila & Tikanoja Oyj:n ensimmäiseltä tilikaudelta 30.9.-31.12.2001 sekä pro forma -tilinpäätös konsernista kaudelta 1.1. - 31.12.2001.

Pro forma -luvut on laskettu ikään kuin entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n jakautuminen olisi tullut voimaan 1.1.1997. Tilikausien 1997-2001 Lassila & Tikanoja -konsernia koskevat pro forma -laskelmat perustuvat entisen Lassila & Tikanojan konsernitilinpäätöksiin ajalta 1.1.1997-30.9.2001 sekä Lassila & Tikanoja -konsernin tilinpäätökseen ajalta 30.9.-31.12.2001. Lassila & Tikanoja -konserniin on yhdistelty jakautumissuunnitelman mukaiset yhtiöt.

Konsernitilinpäätökset on laadittu siten, että jakautumisessa syntyneiden uusien konsernien yhteenlasketut omat pääomat vastaavat jakautuneen konsernin omaa pääomaa 30.09.2001. Sisäiset eliminoinnit on tehty vastaamaan jakautumisen jälkeistä konsernirakennetta. Osingoiksi on vuonna 2001 laskettu puolet entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n vuoden 2000 osingoista.

Vuosien 1997-2000 pro forma -laskelmissa on Lassila & Tikanoja -konsernin emoyhtiön tuloslaskelmiin kirjattu kiinteitä kustannuksia itsenäisenä pörssiyhtiönä toimimisesta sama määrä kuin niitä on toteutunut entisen Lassila & Tikanoja -konsernin emoyhtiössä. Rahoituserät sisältävät korkotuottoja laskennallisista rahoista ja pankkisaamisista. Veroina on käytetty laskennallisia jakautumishetkellä voimassa olleen verokannan mukaisia veromääriä. Lassila & Tikanoja -konsernin emoyhtiön taseena on käytetty jakautumissuunnitelman mukaista tasetta. Konserniavustukset on huomioitu emoyhtiön tuloslaskelmissa jakautumisen jälkeistä konsernirakennetta vastaavasti. Lassila & Tikanoja Oyj:n on katsottu jakaneen entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n aiempina vuosina maksamista osingoista puolet.

3. HANKITTAVIEN VAROJEN KÄYTTÖ JA PÄÄOMARAKENNE

Mikäli kaikki Osakeannissa tarjotut Osakkeet merkitään, L&T arvioi saavansa Osakeannista noin 47,2 miljoonaa euroa kulujen vähentämisen jälkeen. Osakeannin kulut ovat arviolta noin 0,5 miljoonaa euroa. L&T aikoo käyttää Osakeannista saamansa varat strategiansa mukaisesti kannattavan kasvun edellyttämiin investointeihin ja toiminnan laajentamiseen ulkomailla. Keskeisiä investointikohteita ovat tuotantolaitokset, jotka jalostavat jättemateriaaleja uusioraaka-aineiksi ja kierrätyspolttoaineiksi niitä hyödyntävälle teollisuudelle. Valtaosa näistä laitosinvestoinneista kohdistuu Suomeen, mutta jo vuonna 2005 Yhtiön tarkoituksena on rakentaa ensimmäinen laitos Baltiaan ja mahdollisesti Venäjälle. Yhtiön tarkoitus on aloittaa liiketoiminta Venäjällä vuoden 2005 alussa.

L&T:n strategian kulmakivi on kannattavan kasvun varmistaminen. Vaikka markkinoiden arvioidaan kasvavan Yhtiön liiketoiminta-alueilla Suomessa vielä useita vuosia kansantalouden kasvua nopeammin, Yhtiön tulee varmistaa kannattavan kasvun edellytykset myös tämän jälkeen. Tämän vuoksi L&T:n strategian osana on toiminnan laajentaminen muihin valittuihin Itämeren alueen maihin. Investoinnit kansainväliseen liiketoimintaan koostuvat useista pienehköistä investoinneista, joten kansainvälistymisen onnistuminen ei ole ratkaisevasti riippuvaista yksittäisen hankkeen tai investoinnin onnistumisesta.

Seuraavassa taulukossa esitetään Lassila & Tikanoja -konsernin osavuositarkastuksen 30.9.2004 mukainen pääomarakenne, rahastoannilla ja lisäosion maksamisella oikaistu pääomarakenne sekä pääomarakenne oikaistuna edellisten lisäksi Osakeannilla olettaen, että kaikki Osakeannissa tarjotut osakkeet merkitään.

Taulukkoa tulisi lukea yhdessä tässä listalleottoesitteessä esitettävien konsernitilinpäätöstietojen ja tilintarkastamattomien osavuositarkastustietojen sekä niiden liitetietojen kanssa.

1 000 €	30.9.2004		
	Raportoitu ¹⁾	Oikaistuna rahastoannilla ja lisäosion maksamisella	Oikaistuna lisäksi Osakeannilla
Rahat ja pankkisaamiset sekä rahoitusarvopaperit	8 999	8 999	40 294
Koroton vieras pääoma	62 931	62 931	62 931
Korollinen vieras pääoma	105 569	121 466	105 569
Korollinen nettovelka ²⁾	96 570	112 467	65 276
Oma pääoma			
Osakepääoma	7 949	15 897	19 077
Muu sidottu oma pääoma	8 837	889	45 401
Varauksista siirretty osuus	4 929	4 929	4 929
Muu vapaa oma pääoma ³⁾	72 811	56 914	56 414
Oma pääoma yhteensä	94 526	78 629	125 820
Vähemmistöosuudet	1 417	1 417	1 417
Pääoma yhteensä ⁴⁾	192 513	192 513	192 513
Omavaraisuusaste, %	36,7	30,5	43,3

¹⁾ Korjattuna 17.11.2004 kaupparekisteriin merkityillä optio-oikeuksien perusteella tehdyillä osakemerkinnöillä

²⁾ Korollinen vieras pääoma vähennettynä rahoilla, pankkisaamisilla sekä rahoitusarvopapereilla

³⁾ Osakeannin arvioidut kulut vähennetty vapaasta omasta pääomasta

⁴⁾ Korollinen nettovelka lisättynä omalla pääomalla ja vähemmistöosuuksilla

Lassila & Tikanoja -konsernin emoyhtiön oma pääoma oli 30.9.2004 yhteensä 60 753 tuhatta euroa ja korollinen vieras pääoma 110 840 tuhatta euroa. Korollinen nettovelka oli 106 675 tuhatta euroa. Emoyhtiön taseen loppusumma kyseisenä ajankohtana oli 219 591 tuhatta euroa. L&T:n jakokelpoisia varoja on kuvattu kappaleessa 9 ”Osakemarkkinatieto- ja osinkopolitiikka”.

4. OSAKEANNIN EHDOT

Lassila & Tikanoja Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous päätti 15.11.2004 korottaa Yhtiön osakepääomaa osakkeenomistajien merkintäetuoikeuteen perustuvalla uusmerkinnällä enintään 3 179 417 eurolla laskemalla liikkeeseen enintään 6 358 834 Osaketta, joiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 0,50 euroa osakkeelta.

Osakeannin seurauksena Yhtiön osakepääoma voi nousta 15 897 088 eurosta enintään 19 076 505 euroon ja Yhtiön osakkeiden lukumäärä vastaavasti 31 794 176 osakkeesta enintään 38 153 010 osakkeeseen. Osakeannissa liikkeeseen laskettavat Osakkeet vastaavat enintään 20,00 prosenttia Yhtiön osakkeiden lukumäärästä ja niiden tuottamista äänistä ennen Osakeantia.

Oikeus merkintään ja Osakeannin täsmäytyspäivä

Osakkeet tarjotaan Yhtiön osakkeenomistajien merkittäväksi samassa suhteessa kuin he omistavat Yhtiön osakkeita.

Osakkeenomistaja, joka Osakeannin täsmäytyspäivänä 18.11.2004 ("Täsmäytyspäivä") on merkitty APK:n ylläpitämään Yhtiön osakasluetteloon, saa yhden (1) vapaasti luovutettavissa olevan Merkintäoikeuden arvo-osuutena jokaista Täsmäytyspäivänä omistamaansa Yhtiön osaketta kohden.

Viimeistään 15.11.2004 Helsingin Pörssistä ostetut Yhtiön osakkeet oikeuttavat saamaan Merkintäoikeuksia.

Osakkeenomistaja tai se, jolle Merkintäoikeudet ovat siirtyneet, on oikeutettu merkitsemään jokaista viittä (5) Merkintäoikeutta kohden kaksi (2) Osaketta. Osakkeiden murto-osia ei voida merkitä.

Yhtiön liikkeeseenlaskemat optio-oikeudet

Yhtiön yhtiökokouksen 9.4.2002 tekemän päätöksen perusteella liikkeeseenlasketut optio-oikeudet eivät tuota oikeutta osallistua Osakeantiin. Hallitus on muuttanut optio-oikeuksien nojalla merkittävässä olevien osakkeiden merkintähintoja 18.11.2004 alkaen optio-oikeuksien ehtojen mukaisesti optionhaltijoiden ja Yhtiön osakkeenomistajien yhdenvertaisuuden turvaavalla tavalla.

Arvo-osuusjärjestelmään siirtämättömät osakkeet

Voidakseen käyttää Osakeannissa merkintäoikeuttaan osakkeenomistajan, joka ei ole vaihtanut osakekirjojaan arvo-osuuksiksi, on suoritettava vaihto viimeistään 13.12.2004.

Merkintöjen hyväksyminen

Yhtiön hallitus tulee hyväksymään kaikki Osakeannin ehtojen mukaisesti ja soveltuvaa lainsäädäntöä noudattaen tehdyt merkinnät.

Merkitsemättä jääneet Osakkeet

Osakkeenomistajien merkintäetuoikeuden perusteella merkitsemättä jääneiden osakkeiden osalta ei anneta toissijaista merkintäoikeutta, vaan osakepääomaa korotetaan vain Merkintäoikeuksien perusteella tehtyjen hyväksytyjen merkintöjen määrällä.

Merkintähinta

Osakkeen merkintähinta on 7,50 euroa Osakkeelta ("Merkintähinta").

Merkintäaika ja -paikka

Merkintäaika alkaa 23.11.2004 ja päättyy 15.12.2004 klo 18.00 ("Merkintäaika"). Merkintäpaikat vastaanottavat merkintätoimeksiantoja tavanomaisina aukioloaikoinaan ja osa niistä voi sulkeutua ennen klo 18.00.

Merkintäpaikkoina toimivat Nordean omaisuuspalvelukonttorit, Yksityispankki ja Private Wealth Management -yksiköt, sekä Nordea Asiakaspalvelu Solo-tunnuksilla suomeksi, puh. 0200 3000 (pvm/mpm) ja ruotsiksi, puh. 0200 5000 (pvm/mpm).

Merkintätoimeksiannon antaminen puhelimitse Nordea Asiakaspalvelun kautta edellyttää voimassa olevaa Solo-sopimusta. Ainoastaan yksityishenkilöt voivat antaa merkintätoimeksiannon puhelimitse Nordea Asiakaspalvelun kautta Solo-tunnuksilla. Merkintätoimeksiannon antaminen Nordea Asiakaspalvelun kautta edellyttää, että Merkintäoikeudet ovat Nordeassa olevalla arvo-osuustilillä. Asiakaspalvelun puhelut nauhoitetaan. Merkintätoimeksiantoja ei voi antaa internetin kautta.

Merkintätoimeksiantoja vastaanottavat myös tilinhoitajayhteisöt, jotka ovat tehneet Nordean kanssa sopimuksen asiakkaidensa merkintöjen välittämisestä.

Osakemerkinnän tekeminen

Osakkeenomistaja osallistuu Osakeantiin merkitsemällä Osakkeita arvo-osuustilillään olevilla Merkintäoikeuksilla ja maksamalla Merkintähinnan. Merkinnän tekemiseksi osakkeenomistajan on annettava merkintätoimeksianto oman tilinhoitajayhteisönsä erikseen antamien ohjeiden mukaisesti.

Muiden Osakeantiin osallistuvien sijoittajien, muun muassa Helsingin Pörssistä ostettujen Merkintäoikeuksien haltijoiden, on annettava merkintätoimeksianto omalle tilinhoitajayhteisölleen.

Niiden osakkeenomistajien tai muiden Osakeantiin osallistuvien sijoittajien, joiden Merkintäoikeudet on rekisteröity hallintarekisterin pitäjän (tai muun säilytysyhteisön) nimiin, on annettava merkintätoimeksianto oman hallintarekisterin pitäjän antamien ohjeiden mukaisesti.

Yhtiön osakkeenomistaja, joka on merkitty Yhtiön osakasluetteloon Täsmäytyspäivänä, saa toimeksiantolomakkeen toimintaohjeineen omalta tilinhoitajayhteisöltään omaisuudenhoitosopimuksensa mukaisesti. Toimeksiantolomakkeita on myös saatavilla merkintäpaikoista.

Merkintätoimeksianto on sitova eikä sitä voi muuttaa tai peruuttaa.

Merkintäoikeuksien haltijan tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hän antaa tilinhoitajayhteisölleen Osakeantia koskevat toimintaohjeensa ajoissa ja noudattaen kyseisen tilinhoitajayhteisön asettamaa määräaika. Tilinhoitajayhteisöt saattavat pyytää Osakeantiin osallistuvia sijoittajia antamaan toimeksiannon jo ennen Merkintäoikeuksien kaupankäynnin päättämispäivää 8.12.2004. Tietyt tilinhoitajayhteisöt pyrkivät omaisuudenhoitosopimustensa perusteella myymään käyttämättä jääneet Merkintäoikeudet asiakkaan lukuun Helsingin Pörssissä ja ohjeistavat tämän vuoksi asiakkaisensa antamaan toimeksiantonsa hyvissä ajoin ennen Merkintäoikeuksien kaupankäynnin päättymistä.

Merkintäoikeudet, joita ei ole käytetty viimeistään 15.12.2004, raukeavat arvottomina.

Merkintöjen maksu

Osakkeiden Merkintähinta on maksettava kokonaisuudessaan merkinnän tekemisen yhteydessä merkintäpaikan tai oman tilinhoitajayhteisön antamien ohjeiden mukaisesti.

Merkintäoikeuksien ja Osakkeiden kirjaaminen arvo-osuustileille

Merkintäoikeudet kirjataan 19.11.2004 omana arvo-osuuslajinaan niiden osakkeenomistajien arvo-osuustileille, jotka ovat Täsmäytyspäivänä merkittyinä Yhtiön osakasluetteloon.

Osakeannissa liikkeeseen laskettavat Osakkeet kirjataan osakemerkinnän jälkeen merkitsijän arvo-osuustilille erillisenä arvo-osuuslajina ("Lassila & Tikanoja Uudet"), joka yhdistetään Yhtiön nykyiseen osakelajiin, kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin. Yhdistäminen tapahtuu arviolta 22.12.2004.

Kaupankäynti Merkintäoikeuksilla

Merkintäoikeudet ovat vapaasti luovutettavissa ja ne ovat julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssissä 23.11.2004 klo 10.00 alkaen. Julkinen kaupankäynti Merkintäoikeuksilla päättyy 8.12.2004 klo 18.20.

Merkintäoikeuksien pörssierä on 50 ja kaupankäyntitunnus on "LAT1VU0104".

Merkintäoikeuksien haltijoilla on lisäksi merkintätoimeksiannon antamisen yhteydessä mahdollisuus ostaa tai myydä tilinhoitajayhteisöjen järjestämässä tasoituseräkaupassa merkintäsuhteen ylittävä tai alittava osa Merkintäoikeuksistaan eli enintään neljä (4) Merkintäoikeutta. Merkintäoikeuksien tasoituseräkauppa jatkuu enintään merkintäajan päättymiseen saakka. Tasoituseräkauppa voidaan tietyissä poikkeustilanteissa keskeyttää ennen merkintäajan päättymistä.

Kaupankäynti uusilla Osakkeilla

Uudet Osakkeet otetaan kaupankäynnin kohteeksi Helsingin Pörssin päälistalla Lassila & Tikanoja Uudet –arvo-osuuslajina kaupankäyntitunnuksella ”LAT1VN0104” ensimmäisenä pörssipäivänä merkintäajan päättymisen jälkeen eli 16.12.2004.

Arvo-osuuslaji Lassila & Tikanoja Uudet yhdistetään Yhtiön nykyiseen osakelajiin sen jälkeen, kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin. Yhdistäminen tapahtuu arviolta 22.12.2004.

Tiettyjä osakkeenomistajia koskevat rajoitukset osallistua Osakeantiin

Osakkeita ja Merkintäoikeuksia ei tarjota henkilöille, joiden osallistuminen Osakeantiin edellyttäisi erillistä listalleottoesitettä ja Osakeannin listalleottoesitteiden rekisteröintiä tai muita kuin Suomen lain edellyttämiä toimenpiteitä siinä yhteydessä.

Tietyin poikkeuksin Osakkeita tai Merkintäoikeuksia ei tulla myöskään tarjoamaan eikä Merkintäoikeuksia saa käyttää Alankomaissa, Australiassa, Espanjassa, Hongkongissa, Iso-Britanniassa, Japanissa, Ranskassa ja Yhdysvalloissa eikä sellaisten sijoittajien toimesta, joiden kotipaikka on näissä maissa.

Yhtiö ja Osakeannin järjestäjä eivät ole vastuussa, mikäli Osakeannin listalleottoesitteen haltuunsa saavat henkilöt rikkoivat näitä rajoituksia riippumatta siitä, ovatko nämä henkilöt mahdollisia Osakkeiden merkitsijöitä tai Merkintäoikeuksien ostajia.

Toimenpidekulut

Merkitsijöiltä ei veloiteta osakemerkinnästä tai tasoituseräkaupasta erillisiä kuluja tai palkkioita.

Merkintäpaikka tai tilinhoitajayhteisö veloittaa julkisesta kaupankäynnistä Merkintäoikeuksilla palveluhinnastonsa mukaisen palkkion. Tilinhoitajayhteisöt saattavat myös veloittaa maksun esimerkiksi Osakeantia koskevan toimeksiantokirjeen lähettämisestä asiakkaidensa kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti.

Osakasoikeudet

Osakeannissa liikkeeseen laskettavat Osakkeet oikeuttavat täyteen osinkoon ja tuottavat muut osakkeenomistajan oikeudet Yhtiössä siitä lähtien, kun Osakkeita vastaava osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin.

Informaatio

Osakeyhtiölain 4 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitetut asiakirjat ovat nähtävillä Yhtiön pääkonttorissa, osoitteessa Hopeatie 2, 00440 Helsinki.

Muut seikat

Yhtiön hallitus päättää osakepääoman korotukseen ja Osakeantiin liittyvistä muista seikoista ja niistä aiheutuvista käytännön toimenpiteistä.

5. SIJOITUSPÄÄTÖKSESSÄ HUOMIOON OTETTAVIA SEIKKOJA

L&T:n liiketoimintaan liittyviä riskejä

Toimialan kehityssuunnat

L&T:n palveluiden kysynnän arvioidaan kasvavan bruttokansantuotteen kasvua nopeammin niillä maantieteellisillä markkinoilla, joilla se toimii. Ulkoistettujen palveluiden markkinoiden kasvun arvioidaan yleisesti ottaen olevan nopeampaa, mutta vaihtelevan voimakkaammin kuin kokonaismarkkinoiden, koska kasvuun voivat vaikuttaa muun muassa poliittiset päätökset, yleinen mielipide sekä yritysten ja muiden asiakkaiden kokemukset ulkoistuspalveluiden käytöstä.

Palvelutoimialojen katsotaan yleisesti olevan luonteeltaan varsin vakaita ja niiden riippuvuutta yleisistä talouden suhdanteista voidaan pitää vähäisenä. Kuitenkin yleinen talouskehitys vaikuttaa L&T:n liiketoiminnan kehitykseen ja erityisesti pitkäkestoinen talouden matalasuhdanne voisi vaikuttaa negatiivisesti Yhtiön liiketoimintaan. Voimakkaan talouskasvun aikana Yhtiöllä voi olla vaikeuksia henkilöstön palkkaamisessa tai nouseva palkkataso voi vaikuttaa negatiivisesti sen liiketoiminnan tulokseen.

Riippuvuus henkilöstöstä

L&T:n liiketoiminta perustuu ennen kaikkea osaavaan henkilöstöön. Yhtiön kilpailukyky riippuu sen kyvystä saada palvelukseensa, kouluttaa, motivoida ja pitää palveluksessaan henkilöstöä, jolla on tarkoitukseen sopivaa osaamista, kokemusta ja tahtoa. Siivouspalveluissa henkilöstön vaihtuvuus on yleensä melko suurta. Mikäli L&T ei kykene tarjoamaan kilpailukykyistä palkkaa ja työolosuhteita, Yhtiöllä voi olla ongelmia henkilöstön hankinnassa ja nykyisen henkilöstön pysyvyydessä, mikä voi vaikuttaa haitallisesti Yhtiön liiketoimintaan. Myös odottamaton muutos Yhtiön johtoryhmässä voisi vaikuttaa Yhtiön mahdollisuuksiin toteuttaa strategiaansa, millä olisi haitallinen vaikutus Yhtiön liiketoimintaan.

Suunniteltujen investointien onnistuminen

L&T:n kasvustrategian merkittävä osa ovat investoinnit Ympäristöpalveluiden laitoksiin pääosin Suomessa. Ympäristöpalveluissa suunniteltuja investointeja hidastavat tyypillisesti ympäristölupiin liittyvät valitukset, joiden vaikutuksen Yhtiö on pyrkinyt huomioimaan jo investointiohjelman aikataulua laadittaessa. Mikäli valitusprosessit kestävät oletettua pidempään, saattaa laitosten rakentaminen lykkääntyä. Tämä voi puolestaan vaikuttaa negatiivisesti Yhtiön keräämän jätämateriaalin hyödyntämismahdollisuuksiin ja sitä kautta Yhtiön liiketoimintaan. Ei ole myöskään varmuutta siitä, että Yhtiön investointipäätöksiä tehdessä käyttämät oletukset olisivat oikeita ja investoinnit taloudellisesti kannattavia.

Kasvu yritysostojen kautta

Siltä osin kuin L&T:n kasvu perustuu yritysostoihin, ostettujen yritysten integroinnissa onnistuminen on merkittävä Yhtiön menestykseen vaikuttava tekijä. Liiketoiminnan tehokkuuden säilyttämiseksi on tärkeää, että ostetut yritykset saadaan mahdollisimman nopeasti liitetyksi osaksi Yhtiön liiketoimintaa. Mikäli integrointi kestää odotettua kauemmin tai siinä kohdataan muita ongelmia, sillä voisi olla haitallinen vaikutus Yhtiön liiketoimintaan. Ostettavien yritysten hinnoitteluun vaikuttavat yleensä useat erilaiset oletukset, joihin liittyy epävarmuustekijöitä. Ei ole varmuutta siitä, että ostetut yritykset onnistuvat säilyttämään asiakkaansa tai henkilöstönsä ja toimimaan kannattavasti tai muutoin kaupaa hinnoiteltaessa käytettyjen oletusten mukaisesti yrityskaupan jälkeen.

Toiminta kehittyvillä markkinoilla

L&T:llä on Suomen lisäksi merkittävää liiketoimintaa Latviassa, minkä lisäksi se suunnittelee liiketoimintansa laajentamista myös muihin kehittyvien markkinoiden maihin, kuten muihin Baltian maihin ja Venäjälle. Liiketoiminta kehittyvien markkinoiden maissa asettaa Yhtiön alttiiksi poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten olosuhteiden muutoksiin liittyville riskeille. Tällaisia riskejä voivat olla omaisuuden kansallistaminen, yhteiskunnallinen, poliittinen tai taloudellinen epävakaus, suuremmat valuuttariskit, voittojen kotiuttamisen rajoittaminen sekä laskujen maksamatta jättäminen tai maksujen myöhästyminen.

L&T ei välttämättä pysty hankkimaan riittävän kattavaa vakuutusta tai muuten suojautumaan tällaisia riskejä vastaan. Lisäksi tietyissä maissa, joissa L&T harjoittaa tai suunnittelee harjoittavansa liiketoimintaa, oikeusjärjestelmä ja lainsäädännön täytäntönnäpönnämenettelyt saattavat olla kehittymättömämpiä kuin joissakin muissa maissa, mikä puolestaan voi rajoittaa Yhtiön mahdollisuuksia turvata oikeuksiaan. Näiden riskien vuoksi L&T saattaa kohdata kehittyvissä maissa vaikeuksia, joilla voisi olla haitallinen vaikutus Yhtiön liiketoiminnan tulokseen, taloudelliseen asemaan tai tulevaisuudennäkymiin.

Kilpailu

Yhtiön toimialoilla ja erityisesti kiinteistöpalveluissa toimii useita palveluntarjoajia. Markkinoilla voi esiintyä ylikapasiteettia ja voimakasta hintakilpailua, joilla voi olla haitallinen vaikutus Yhtiön liiketoiminnan tulokseen. L&T pyrkii tarjoamaan yhä enenevässä määrin kilpailijoista erottuvia, vaikeasti jäljiteltäviä erikoistuneita palveluita, millä pyritään vähentämään kilpailun aiheuttamaa uhkaa. L&T:n kilpailijat voivat kuitenkin ryhtyä tarjoamaan myös tällaisia palveluja. Lisäksi on olemassa riski, että markkinoille tulee uusia kilpailijoita. L&T tulee myös kohtaamaan uusia kilpailijoita laajentaessaan toimintaansa edelleen ulkomaille.

Korko- ja valuuttakurssiriskit

Yhtiön ottamat lainat on pääasiassa sidottu muuttuviin korkoihin. L&T:n palveluiden kysyntä tai niiden hinnat eivät ole merkittävästi riippuvaisia taloussuhdanteiden vaihteluista. Tämän vuoksi myös Yhtiön korkokustannukset pyritään pitämään mahdollisimman vakaina. Merkittävä osa lainoista on suojattu koronvaihtosopimuksin, joten korkotason muutokset eivät vaikuta Yhtiön korkokustannuksiin täysimääräisesti.

Kaikki L&T:n ottamat lainat ovat euromääräisiä. Yhtiön laskutusvaluuttana on myös lähes poikkeuksetta euro lukuun ottamatta latvialaista tytäryhtiötä. Näin ollen valuuttakurssien muutoksilla on nykyisin vain vähäinen vaikutus Yhtiön tulokseen ja taseeseen. Valuuttakurssien muutoksilla tulee kuitenkin jatkossa olemaan suurempi merkitys Yhtiön toiminnan laajentuessa edelleen ulkomaille.

Kustannustason ja jäteveron nousu

Henkilöstökulut muodostavat merkittävän osan Yhtiön kustannuksista etenkin Kiinteistöpalveluissa. Palkkatason tai muiden kustannusten noustessa L&T pyrkii sopimustensa mukaisesti siirtämään nousseiden kustannusten vaikutuksen palveluidensa hintoihin. Mikäli Yhtiö ei onnistu tehostamaan toimintaansa tai siirtämään kohonneiden kustannusten vaikutusta palveluiden hintoihin tai siirtäminen onnistuu ainoastaan merkittävällä viiveellä, kustannustason nousulla saattaa olla haitallinen vaikutus Yhtiön liiketoiminnan tulokseen.

Kunnalliset kaatopaikat joutuvat maksamaan Suomessa jäteveroa. Teollisuuslaitosten kaatopaikat, joille sijoitetaan ainoastaan teollisuusjätettä, eivät nykyisin kuitenkaan kuulu jäteveron piiriin. Ei ole kuitenkaan takeita siitä, etteivätkö myös tällaiset kaatopaikat voisi joutua maksamaan jäteveroa tulevaisuudessa tai etteikö tulkinta siitä, mikä katsotaan teollisuuskaatopaikaksi voisi muuttua. Yhtiöllä on tällä hetkellä yksi teollisuuskaatopaikka, joka ei ole jäteverovelvollinen. Mikäli Yhtiö ei onnistu siirtämään mahdollisesti lisääntyneiden jäteverojen tai niiden mahdollisen soveltamisalan laajentumisen vaikutusta palveluiden hintoihin tai siirtäminen onnistuu ainoastaan merkittävällä viiveellä tai mikäli Yhtiö ei onnistu muuttamaan tuotantoprosessejaan siten, että loppusijoitettavan jätteen määrä vähenisi, jäteveron nousulla saattaa olla haitallinen vaikutus Yhtiön liiketoiminnan tulokseen.

Ympäristömääräysten noudattaminen

Ympäristömääräysten asettamien vaatimusten noudattaminen on olennainen osa L&T:n liiketoimintoja. Yhtiön liiketoimintoihin sovelletaan useita ympäristösäädöksiä ja niiltä edellytetään ympäristölupia, jotka koskevat muun muassa jätteiden käsittelyä, vaarallisten aineiden ja ongelmajätteiden kuljetusta, varastoimista ja hävittämistä sekä vaarallisten kemikaalien aiheuttamien saastumien korjaamista. Nämä säädökset ja luvat, joiden rikkominen voi johtaa merkittäviin sakkoihin, kieltotuomioihin tai muihin seuraamuksiin, ovat yleisesti tiukentuneet viime vuosina ja tulevaisuudessa ne saattavat tiukentua edelleen. Mahdollisten tulevien ympäristömääräysten muutosten noudattaminen voi aiheuttaa Yhtiölle merkittäviä kustannuksia. Ydinjätteiden ja räjähdysaineiden vastaanottaminen, kuljetus tai käsittely eivät kuulu Yhtiön toiminnan piiriin.

L&T:n johdon käsityksen mukaan Yhtiön liiketoiminnassa noudatetaan olennaisilta osin kaikkia sovellettavia EU-tasoisia ja kansallisia ympäristölakeja, -asetuksia, -lupaehtoja ja -ohjeita. Ympäristölupien noudattamista valvotaan säännöllisesti osana Yhtiön sisäisiä ympäristö-, terveys- ja työturvallisuusarviointia (YTT) ja Yhtiön erälle laitoksille on haettu erityisiä laatu-, ympäristö- ja työturvallisuussertifikaatteja (ISO 9001:2000, ISO 14 001 ja OHSAS 18 001). Lisäksi riskialteimmat ongelmajättekäsittely- ja varastointikohteet on vakuutettu erityisellä vakuutuksella, johon liittyy myös ympäristövastuiden kartoitusta ja valvontaa vakuutusyhtiön toimesta. Ei ole kuitenkaan varmuutta siitä, ettei aikaisemmista, nykyisistä tai tulevista liiketoiminnoista johtuva ympäristön saastuminen voisi tulevaisuudessa johtaa merkittäviin kustannuksiin, joita L&T:n vakuutukset ja tavanomaiset tasevaraukset eivät kokonaisuudessaan kata.

Vastuu tuotetuista palveluista ja mahdolliset vahingot asiakkaiden omaisuudelle ja liiketoiminnalle

L&T:n toiminnalle on tyypillistä, että sen työntekijät suorittavat työnsä Yhtiön asiakkaiden omistamissa tai käyttämissä kiinteistöissä ja laitoksissa. Yhtiön toiminnan seurauksena saattaa siten aiheutua vahinkoa asiakkaiden omaisuudelle tai häiriöitä tai keskeytyksiä asiakkaiden liiketoimintaan. Vaikka Yhtiön johdon käsityksen mukaan Yhtiöllä on riittävä

vakuutussuoja tällaisia riskejä vastaan, ei voida antaa takeita siitä, että vakuutukset kattavat kokonaisuudessaan Yhtiön maksettavaksi mahdollisesti määrättäviä vahingonkorvauksia.

IFRS-laskentastandardien käyttöönottoon liittyviä riskejä

Euroopan komission kesäkuussa 2002 hyväksymän asetuksen mukaisesti L&T:n on siirryttävä käyttämään IFRS-laskentastandardeja viimeistään vuoden 2005 alusta lukien. Kaikkien 1.1.2005 voimaan tulevien IFRS-säännösten soveltamisperiaatteet eivät kuitenkaan ole vielä tiedossa, minkä johdosta Yhtiöllä ei vielä ole mahdollisuuksia arvioida IFRS-standardien käyttöönoton koko vaikutusta. Tämän listalleottoesitteen kappaleen 7 kohdassa ”Ennakoarvio IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista” esitetään Yhtiön alustava arvio IFRS-standardien käyttöönoton vaikutuksista L&T:n avaavaan IFRS-taseeseen 1.1.2004.

Oikeudenkäynteihin liittyviä riskejä

Veroasiamies on vaatinut Säkkipäälä Ympäristöpalvelut Oy:n (vapaaehtoisessa selvitystilassa) ja Säkkipäälä Puh-
taanapito Oy:n (fuusioitu Säkkipäälä Oy:öön, joka on fuusioitu Lassila & Tikanoja Oyj:öön) vuoden 2000 verotusten kumoamista ja palauttamista uudelleen toimitettavaksi. Veroasiamiehen vaatimus koskee Säkkipäälä Ympäristöpalvelut Oy:n purkautumisen yhteydessä syntyneen vähennyskelpoisen purkutappion määrää. Konserniverokeskuksen oikeuslautakunta hylkäsi veroasiamiehen oikaisuvaatimuksen ja Helsingin hallinto-oikeus on päätöksellään 24.8.2004 hylännyt veroasiamiehen valituksen asiassa. Veroasiamies on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa ja valittanut päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Yhtiö katsoo veroasiamiehen vaatimuksen perusteettomaksi. Mikäli korkein hallinto-oikeus kuitenkin hyväksyy veroasiamiehen valituksen ja palauttaa asian uudelleen verotettavaksi, päätöksellä voi olla negatiivinen vaikutus Yhtiön taloudelliseen asemaan. Yhtiöllä ei muutoin ole vireillä oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyjä, joilla voisi olla merkittävä vaikutus Yhtiön taloudelliseen asemaan.

Osakeantiin liittyviä riskejä

Merkintäoikeuksien raukeaminen ilman vastiketta

Osakeannin merkintäaika alkaa 23.11.2004 ja päättyy 15.12.2004. Merkintäajan päättymispäivä on viimeinen mahdollinen ajankohta käyttää Merkintäoikeuksia Osakkeiden merkitsemiseen. Merkintäajan päättyessä kaikki käyttämättömät Merkintäoikeudet raukeavat arvottomina.

Merkintäoikeuksien peruuttamaton käyttäminen

Merkintäoikeuksien perusteella tehdyt merkinnät ovat sitovia eikä niitä voi mitätöidä, peruuttaa tai muuttaa. Mikäli kaikki Merkintäoikeuksien haltijat eivät käytä oikeuttaan Osakkeiden merkitsemiseen, Yhtiön Osakeannissa saama rahamäärä voi jäädä olennaisesti odotettua pienemmäksi.

Laimentuminen

Yhtiö kerää Osakeannissa uutta pääomaa tarjoamalla osakkeenomistajilleen mahdollisuuden merkitä Osakkeita. Mikäli osakkeenomistaja ei osallistu Osakeantiin, hänen suhteellinen omistusosuutensa ja äänivaltansa Yhtiössä pienenevät.

Osakkeiden ja Merkintäoikeuksien volatiliiteetti

Osakkeet ja Merkintäoikeudet tulevat olemaan kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssissä. Osakkeiden ja Merkintäoikeuksien markkinahinnat voivat vaihdella merkittävästi. Ei ole varmaa, kehittykö Merkintäoikeuksille aktiivisia markkinoita. Osakkeiden ja Merkintäoikeuksien markkinahinta voi vaihdella huomattavasti riippuen markkinoiden suhtautumisesta Osakkeisiin, Merkintäoikeuksiin tai niitä vastaaviin muihin arvopapereihin sekä useista muista tekijöistä ja tapahtumista, kuten Yhtiön toimintaan vaikuttavan lainsäädännön muutoksista tai Yhtiön toiminnan tuloksen tai liiketoiminnan kehityksen muutoksista. Osakemarkkinoilla saattaa ajoittain esiintyä merkittäviä hintojen tai vaihtomäärien vaihteluja, jotka eivät välttämättä liity Yhtiön liiketoiminnan menestyksellisyyteen tai tulevaisuudennäkymiin.

Tulevaisuutta koskeviin lausumiin liittyviä riskejä

Tämä listalleottoesite sisältää tulevaisuutta koskevia lausumia, jotka kuvaavat L&T:n johdon näkemyksiä ja käsityksiä pohjautuen Yhtiön johdon tällä hetkellä tiedossa oleviin seikkoihin. Luonteensa mukaisesti tulevaisuutta koskeviin lausumiin sisältyy riskejä ja epävarmuutta. L&T ei tule päivittämään tai muuttamaan tässä listalleottoesitteessä tulevaisuutta koskevia lausumiaan uuden tiedon perusteella tai tulevien tapahtumien valossa tai muusta syystä muutoin kuin normaalin tiedonantovelvollisuuden puitteissa.

6. TIETOJA LASSILA & TIKANOJASTA

Yhtiön perustiedot

Nykyinen Lassila & Tikanoja Oyj syntyi entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n jakautuessa kahdeksi uudeksi yhtiöksi. Yhtiö merkittiin Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin 30.9.2001. Yhtiöön sovelletaan Suomen lakia. Lassila & Tikanoja Oyj:n Y-tunnus on 1680140-0 ja sen rekisteröidyt osoitteet ovat: postiosoite PL 28, 00441 Helsinki ja käyntiosoite Hopeatie 2, 00440 Helsinki.

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan sen toimialana on harjoittaa joko suoraan tai tytär- tai osakkuusyhtiöiden välityksellä ympäristön ja kiinteistöjen huoltoon kuuluvaa palvelutoimintaa, turvallisuuspalveluita sekä edellä mainittuihin palveluihin liittyvien tuotteiden valmistusta ja kauppaa sekä muuta niihin liittyvää liiketoimintaa. Yhtiön toimialana on myös konsernin hallinto- ja rahoituspalvelut. Yhtiö voi harjoittaa arvopaperikauppaa ja muuta sijoitus-toimintaa.

Yleiskuvaus

Lassila & Tikanoja on suomalainen pörssi-yhtiö, joka on erikoistunut ympäristönhuoltoon sekä kiinteistöjen ja laitojen ylläpitoon. L&T toimii Suomessa sekä kasvavassa määrin myös muissa Itämeren alueen maissa. L&T:n liikevaihto oli 31.12.2003 päättyneellä tilikaudella 306,3 miljoonaa euroa ja liikevoitto 35,7 miljoonaa euroa. L&T:n liikevaihto oli 30.9.2004 päättyneellä yhdeksän kuukauden jaksolla 247,3 miljoonaa euroa ja liikevoitto 26,2 miljoonaa euroa. L&T:n taseen loppusumma 30.9.2004 oli 263,1 miljoonaa euroa ja korolliset nettovelat 97,9 miljoonaa euroa. L&T:n osakkeet ovat olleet julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälistalla muut palvelut –toimialaryhmässä 1.10.2001 lähtien.

Yhtiön liiketoiminta on jaettu ansaintalogiikan ja tuotantoprosessin perusteella kolmeen toimialaan, jotka ovat Ympäristöpalvelut, Kiinteistöpalvelut ja Teollisuuspalvelut mutta tavoitteena on, että asiakkaan suuntaan L&T esiintyy yhtenä kokonaisuutena. Toimialat ja niihin liittyvät palvelut tukevat toisiaan, sillä asiakkaille pystytään usein myymään kaikkien toimialojen palveluita saman yhteyshenkilön kautta. Yhtiöllä on noin 200 000 asiakasta, joista lukumääräisesti suurin osa on kotitalouksia. Valtaosa liikevaihdosta muodostuu kuitenkin elinkeinoelämän ja muiden yhteisöjen palvelemisesta.

Ympäristöpalvelut muodostuu logistisen palveluprosessin eri vaiheista, joissa jättemateriaalit kerätään tuotantolaitoksiin, joissa ne jalostetaan uusiorka-aineiksi ja kierrätyspoltoaineiksi ja toimitetaan edelleen niitä hyödyntävälle teollisuudelle. Nykyään vielä iso osa kerätystä jättemateriaalista päätyy loppusijoitukseen kaatopaikoille, mutta Yhtiön tavoitteena on nostaa jättemateriaalin hyödyntämistä investoimalla merkittävästi edellä mainittuihin tuotantolaitoksiin. Yhtiö pyrkii hyödyntämään vahvaa asemaansa jätteiden keräyksessä myös logistisen ketjun loppupäässä. Ympäristöpalveluiden tuotelinjat ovat jätehuolto ja kierrätyspalvelut. Lisäksi Ympäristöpalvelut myy ympäristönhuoltoalan tuotteita.

Kiinteistöpalvelut tarjoaa monipuolisia kiinteistöjen ylläpitopalveluja. Tuotelinjat ovat siivouspalvelut ja kiinteistönhoito, joista jälkimmäinen jakautuu kiinteistönhuoltoon ja kiinteistötekniisiin palveluihin. Kiinteistöpalveluille ominaista on suuri työvoimavaltaisuus. Menestymisen kannalta on keskeistä suurten henkilöstömäärien tehokas ohjaus ja valvonta tilanteissa, jossa suurin osa henkilöstöstä työskentelee hajautetusti asiakkaiden tiloissa.

Sekä Ympäristöpalveluissa että Kiinteistöpalveluissa valtaosa liikevaihdosta kertyy pitkäaikaisista sopimussuhteista. Sopimuksia on lukumääräisesti paljon, eikä toiminta ole siten riippuvaista yksittäisistä asiakkaista. Kumpikaan toimiala ei ole erityisen herkkä talouden suhdanteille.

Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosaamista vaativiin puhtaanapito- ja saneeraustöihin teollisuudelle ja erityyppisille kiinteistöille. Tuotelinjat ovat teollisuuden puhtaanapito, ongelmajätehuolto, vahinkosaneeraus ja viemärihuolto. Teollisuuspalveluille on tyypillistä se, että valtaosa liikevaihdosta kertyy varsin lyhyen sopimuskannan perusteella. Työvirran hallinta myyntityöllä ja kapasiteetin oikea mitoitus ovat keskeisiä menestystekijöitä tällä toimialalla. Teollisuuspalveluiden liiketoiminta on riippuvaisempaa talouden suhdanteista kuin Ympäristöpalveluiden ja Kiinteistöpalveluiden.

Kaikkien toimialojen yhteisenä piirteenä on melko voimakas kausivaihtelu kalenterivuoden sisällä. Suomen oloissa talvi heikentää merkittävästi työn tuottavuutta ja tuo mukanaan myös talveen liittyviä lisätehtäviä, joista ei erikseen veloiteta. Kalenterivuoden sisäistä kausivaihtelua voimistaa myös se, että Teollisuuspalveluiden sesonki ajoittuu kesäaikaan.

Historia

Lassila & Tikanojan juuret johtavat vuoteen 1905, jolloin se perustettiin tukkuliikkeeksi. Vuonna 1923 Lassila & Tikanoja aloitti tukkukaupan lisäksi teollisen vaatteiden valmistuksen ja oli 1980-luvulle saakka Suomen suurimpia vaate-teollisuusyrityksiä harjoittaen merkittävää toimintaa myös useissa muissa Euroopan maissa. Tunnetuimpia tuotemerkkejä olivat Tiklas-puvut, -paidat ja -puserot sekä Topman-kengät. Lassila & Tikanojan osakkeiden noteeraus Helsingin Pörssissä alkoi vuonna 1961.

Paperisäkkien valmistajat Enso-Gutzeit, Rosenlew, Paperituote ja Schauman perustivat Jätesäkki-markkinoinnin, jonka tehtävänä oli markkinoida jätesäkkejä ja edistää jätesäkkimenetelmän käyttöä pienkiinteistöjen jätehuollossa. Jätesäkkien telinekauppaa varten perustettiin erillinen yhtiö Säkkiväline Oy, joka merkittiin kaupparekisteriin 1967. Säkkiväline aloitti kehityksensä kokonaispalvelua tarjoavaksi ympäristönhuoltoalan yritykseksi laajentamalla toimintaansa siivoukseen, teollisuuden puhtaana- ja kunnossapitoon sekä vahinkosaneeraukseen yritysostoilla. 1980-luvun loppupuolella siivoustoimintaa laajennettiin ja uutena toimialana tuli mukaan kiinteistöhuolto.

Vuonna 1987 alkoi Säkkivälineen osakkeiden noteeraus Helsingin Pörssissä ja kaksi vuotta myöhemmin Säkkivälineestä tuli Lassila & Tikanojan konserniyhtiö. 1980-luvulla Lassila & Tikanoja laajensi toimintaansa myös kuitukangas- ja joustopakkausteollisuuteen, minkä johdosta Lassila & Tikanoja oli 1990-luvulle tultaessa monialakonserni, joka oli jakautunut selkeästi kuitukangas- ja joustopakkausteollisuuteen (nykyinen Suominen Yhtymä -konserni) sekä palveluteollisuuteen (Säkkiväline). Vaatetus- ja kenkäteollisuudesta sekä tukkukaupasta luovuttiin vuosikymmenen alkupuolella. Vuonna 1995 Säkkivälineestä tuli Lassila & Tikanojan kokonaan omistama tytäryhtiö ja Säkkivälineen osakkeiden noteeraus Helsingin Pörssissä päättyi.

Säkkivälinettä ja sen tarjoamia palveluja kehitettiin edelleen suunnitelmallisesti 1990-luvulla osana Lassila & Tikanoja -konsernia. Jätteiden hyötykäyttöön ja kierrätystoimintaan panostettiin voimakkaasti, siivoustoimintaa kehitettiin ja ongelmajätehuolto tuli osaksi palveluja. Kiinteistöhuollossa kehitettiin käytönohjaus, johon kuuluu ympäri vuorokauden miehitetty keskusvalvomo. Ympäristötuotteiden kehitystyö kohdistui erityisesti jätteiden hyötykäyttöön liittyviin tuotteisiin, koneisiin ja laitteisiin. Keväällä 2000 ostetun WM Ympäristöpalvelujen myötä Säkkivälineestä tuli ympäristöhuollon johtava toimija Suomessa.

Nykyisen muotonsa Yhtiö sai 30.9.2001, kun entinen Lassila & Tikanoja jakautui kahdeksi toisistaan riippumattomaksi ja omalla liiketoimintalogiikallaan toimivaksi erilliseksi yhtiöksi (Lassila & Tikanoja Oyj ja Suominen Yhtymä Oyj). Lassila & Tikanoja Oyj toimi Säkkivälineen emoyhtiönä 31.3.2002 saakka, jolloin Säkkiväline Oy sulautui emoyhtiönsä. Samalla lanseerattiin L&T-tuotemerkki, joka kattaa kaikki Yhtiön toimialat.

Konsernirakenne ja merkittävimmät tytäryhtiöt

Lassila & Tikanoja -konsernin liiketoiminta tapahtuu pääosin emoyhtiössä. Yhtiö on organisatorisesti jaettu kolmeen toimialaan, jotka ovat Ympäristöpalvelut, Kiinteistöpalvelut sekä Teollisuuspalvelut. Konserniin kuuluu Latviassa jätehuoltoon erikoistunut AS L&T Hoetika, jonka päämarkkina-alueena on maan pääkaupunki Riika. L&T omistaa myös 66,7 prosenttia muovin kierrätykseen erikoistuneen alakonsernin emoyhtiöstä L&T Muoviportti Oy:stä.

Tämän lisäksi L&T omistaa puoliksi Tieliikelaitoksen kanssa yhteisyrittäjä Salvor Oy:n, joka on keskittynyt teollisuuden sivutuotteiden käsittelypalveluihin, pilaantuneiden maiden käsittelypalveluihin sekä kaatopaikkojen eristerakentamiseen.

Strategia

L&T:n tavoitteena on kasvun ja hyvän kannattavuuden kautta tehdä Yhtiön osakkeesta pitkällä aikavälillä hyvä ja kilpailukykyinen sijoitus.

L&T aikoo pitäytyä nykyisillä toimialoillaan ja laajentaa toimintaansa hallitusti Suomen lähialueille. Yhtiön tavoitteena on kasvaa kotimaassa markkinoiden kasvua nopeammin. Yhtiön pitkän aikavälin liikevaihdon kasvutavoite on yli kymmenen prosenttia vuodessa. Kasvua tavoitellaan pääasiassa orgaanisesti, minkä lisäksi tehdään myös yritysostoja. Ulkomailta kasvutavoite on suhteellisesti korkeampi kuin kotimaassa ja kasvu Suomen ulkopuolella pohjautuu yritysostoihin, uusien yksiköiden perustamiseen ja orgaaniseen kasvuun. Kasvua haetaan erityisesti Baltian maista sekä valituilta alueilta Venäjällä. Seuraavan kahden vuoden aikana Yhtiö tulee investoimaan merkittävästi sekä kotimaahan että ulkomaille, mikä osaltaan kiihdyttää liikevaihdon kasvua. Liikevaihdon odotetaan lähivuosina kasvavan selvästi yli pitkän aikavälin tavoitteen.

L&T:n menestyksellisyysmittarina pidetään ensisijassa kannattavuutta. Tärkein kannattavuuden mittari on EVA-tulos (Economic Value Added eli taloudellinen lisäarvo), jota pyritään parantamaan vuosittain. Nykyisen kaltaisilla kasvavilla markkinoilla tästä tavoitteesta voidaan joustaa vain tilapäisesti esimerkiksi korkotason noustessa voimak-

kaasti tai poikkeuksellisten suurten investointien rasittaessa toimintaa käynnistysvaiheessaan tai kansainvälisen toiminnan laajentamisen rasittaessa tulosta tilapäisesti. Yhtiön johto arvioi, että nyt suunnitellut investoinnit tulevat rasittamaan Yhtiön tulosta jossain määrin lyhyellä aikavälillä.

Ympäristöpalveluiden tavoitteena on olla toimialan markkinajohtaja kotimaassa ja merkittävä toimija lähialueiden valituissa ympäristöhuollon liiketoiminnoissa. Ympäristöpalveluiden tavoitteena on toimia logistisen ketjun kaikissa osissa mahdollisimman kattavasti ja saavuttaa valtakunnallinen markkinajohtajuus yhä useammassa materiaaleissa. Toiminta perustuu pääosin omaan keräykseen, millä pyritään varmistamaan riittävän suuret volyymit omiin tuotantolaitoksiin. Tämän lisäksi Yhtiöllä on strategisia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa toimintaa voidaan laajentaa Yhtiön omia liiketoimintoja sivuaville markkinoille. Kierrätysliiketoimintaan suunnitellaan merkittäviä laitosinvestointeja, joilla pyritään nostamaan kerätyn jättemateriaalin hyödyntämistä ja entisestään vahvistamaan Yhtiön asemaa logistisen ketjun loppupäässä. Kattava laitosverkosto tuo Yhtiölle kilpailuetua. Ulkomailla Ympäristöpalvelut pyrkii hyödyntämään osaamistaan erityisesti Baltian maissa ja valituilla alueilla Venäjällä, joissa markkinoiden kehitys on huomattavasti Suomea jäljessä. Liiketoiminta pyritään ulottamaan koko logistiseen ketjuun, vaikkakin investointien pääpaino tulee olemaan logistisen ketjun loppupäässä (laitokset, kaatopaikat).

Kiinteistöpalvelut on alallaan toiseksi suurin toimija kotimaassa. Tulevaisuudessa Kiinteistöpalvelut tavoittelee johtavaa asemaa Baltiassa sekä valituilla alueilla Venäjällä. L&T pyrkii erottumaan kilpailijoista laadukkaalla työllä ja korkeatasoisilla tuotannonohjausjärjestelmillä. Tärkeänä keinona saavuttaa tämä tavoite on palvelujen konseptointi valituille asiakassegmenteille. Yhtiö pyrkii tarjoamaan toimitilapalveluita, kuten postitus-, vahtimestari- ja ruokapalveluita, joko itse tai yhteistyössä muiden alan yritysten kanssa. Kiinteistöhuollossa L&T on panostanut viime aikoina kiinteistötekniikan palveluihin.

L&T on Suomen monipuolisin teollisuuspalveluiden tarjoaja ja tuotelinjoihin tarkasteltuna suurin tai toiseksi suurin toimija Suomessa. Teollisuuspalveluissa L&T on asiakaslähtöinen kokonaispalveluntoimittaja. Toiminnan painopiste on sellaisten toimintamallien rakentamisessa ja käyttöönotossa, joilla pystytään mitoittamaan kapasiteetti oikein epätasaisessa työvirrassa. Teollisuuspalvelut edustaa Yhtiön kaikkia toimialoja perusteollisuuden suuntaan.

Vahvuudet

L&T:n strategia perustuu seuraaviin vahvuuksiin:

Vahva markkina-asema kaikkialla Suomessa luo kilpailuetua isojen asiakkaiden ulkoistaessa toimintojaan yhä harvemmillä toimijoilla. Palvellakseen asiakkaitaan myös Suomen rajojen ulkopuolella sekä hyödyntääkseen nykyistä osaamistaan erityisesti ympäristöhuollon palveluissa L&T on laajentamassa toimintaansa Suomen lähialueille.

Räätälöityjen palvelukonseptien avulla L&T pyrkii tarjoamaan asiakkailleen asiantuntevampaa, monipuolisempaa ja kustannustehokkaampaa palvelua. Palvelukonseptit syntyvät asiakaskumppanuuden ja tuotekehityksen tuloksena.

Koko logistisen ketjun hallinta ympäristöhuoltotoimialalla tarkoittaa sitä, että L&T on kattavasti mukana jätteiden keräyksessä, kierrätyksessä, jalostusprosessissa syntyvien raaka-aineiden myynnissä ja hyödynnettäväksi kelpaamattomien jätteiden loppusijoituksessa sekä maantieteellisesti että materiaalikohtaisesti. Hallitsemalla koko logistista ketjua Yhtiö pystyy mitoittamaan resurssinsa oikein ketjun jokaisella osa-alueella ja tehostamaan tätä kautta toimintaansa.

Suuri määrä ympäristölupia ja kattava tuotantolaitosverkosto mahdollistavat skaalaetujen hyödyntämisen toiminnassa ja luovat merkittävää kilpailuetua.

Kustannustehokas ja tulosorientoitunut organisaatio pitää lähtökohtana kaikessa Yhtiön liiketoiminnassa kannattavuutta. L&T pyrkii hyvään kannattavuuteen muun muassa tehokkailla tuotannonohjausjärjestelmillä, kevyellä hallintorakenteella ja avainhenkilöiden kannustinjärjestelmillä.

Verkottamalla toimialansa johtavien yritysten kanssa Yhtiö pystyy laajentamaan toimintaansa sen nykyisiä liiketoimintoja sivuaville markkinoille ja siten tarjoamaan asiakkailleen monipuolisempia palvelukokonaisuuksia, mikä puolestaan vahvistaa Yhtiön kilpailuasemaa.

Liiketoimintojen kuvaus

	Ympäristöpalvelut			Kiinteistöpalvelut			Teollisuuspalvelut		
	2003	2002	2001 ¹⁾	2003	2002	2001 ¹⁾	2003	2002	2001 ¹⁾
Liikevaihto, milj. €	137,2	122,3	113,1	113,8	87,8	79,8	55,2	57,0	52,9
osuus konsernista, %	44,8	45,8	46,0	37,2	32,9	32,5	18,0	21,3	21,5
Liikevoitto, milj. €	20,8	15,9	13,5	8,5	6,2	7,7	6,4	4,8	5,1
liikevaihdosta, %	15,1	13,0	12,0	7,5	7,1	9,6	11,6	8,4	9,7
osuus konsernista, %	58,2	59,1	51,4	23,9	23,2	29,1	17,9	17,8	19,5

¹⁾ Pro forma, tilintarkastamaton

Ympäristöpalvelut

Markkinat

Ympäristöpalveluiden markkinoilla tarkoitetaan tässä listalleottoesitteessä niitä kaupallisten ympäristöpalvelumarkkinoiden alueita, joilla Ympäristöpalvelut ja Salvor Oy nykyisin toimivat. Näiden markkinoiden koko Suomessa on Yhtiön johdon arvion mukaan nykyisin noin 800 miljoonaa euroa. Arviossa ei ole huomioitu metallinkierrätystä, missä Yhtiön toiminta on nykyisin verrattain pientä. Yhtiö on laajentamassa toimintaansa myös Suomen lähialueille, mikä tulee kasvattamaan Ympäristöpalveluiden markkinoita merkittävästi. Yhtiön johto arvioi markkinoiden kokonaiskasvun Suomessa olevan lähivuosina noin kuusi prosenttia vuodessa. Markkinoiden kasvuun vaikuttaa erityisesti kiristytvä ympäristölainsäädäntö, jonka tavoitteena on jätteiden hyödyntämistason nostaminen. Valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaan jätteiden hyödyntämistason tulisi nousta nykyisestä noin 50 prosentista 70 prosenttiin vuoteen 2005 mennessä. Tavoitetta ei tulla saavuttamaan tässä aikataulussa, mutta jätteiden hyödyntäminen tulee kuitenkin merkittävästi kasvamaan.

Toimialan tulevaisuuden kasvusta Suomessa suurin osa tulee kaupan ja teollisuuden asiakaskunnasta. Myös kotitalousjätteen markkinat kasvavat, mutta niillä liiketoimintamahdollisuudet ovat tällä hetkellä selvästi rajoitetummat kuntien kilpailua rajoittavien toimenpiteiden vuoksi. Kotitalousjätteen markkinanäkymien uskotaan selkeytyvän, kun vireillä olevat lainsäädäntöhankkeet saadaan päätökseen. Markkinat eivät ole erityisen herkät talouden suhdanteille. Tavoitelluilla uusilla maantieteellisillä markkina-alueilla Ympäristöpalvelujen markkinoiden odotetaan kasvavan nopeasti joutuessa lähinnä ulkoistettujen palveluiden pienestä osuudesta sekä EU -lainsäädännön tuomista velvoitteista Baltian maissa. Tämän lisäksi erityisesti Venäjän suurissa kaupungeissa on tarve nostaa jätemateriaalien hyödyntämisen tasoa sekä uudistaa jätehuoltoinfrastruktuuria kokonaisuudessaan.

Palvelut ja tuotteet

Ympäristöpalvelut kattaa jätteen ja hyötymateriaalien keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn sekä jalostettujen kierrätysmateriaalien toimittamisen hyötykäyttöön. L&T:lla on Suomen laajin ympäristöhuollon toimipisteverkosto, joka hoitaa sekä paikallisten että valtakunnallisten asiakkaiden jätehuolto- ja kierrätyspalveluita koko maassa. L&T toimii yhteistyössä useiden kuntien kanssa energianhyödyntämiskäytön ja hyödyntämiskelvottoman jätteen loppusijoitusratkaisujen suunnittelussa ja eräissä tapauksissa yhteistyö on viety varsin pitkälle. Näillä hankkeilla pyritään varmistamaan Yhtiön valmistaman kierrätyspolttoaineen oikeahintainen menekki ja tarjoamaan kunnille, kaupalle ja teollisuudelle kilpailukykyisiä vaihtoehtoja jätteen loppusijoitukseen.

Keräyspalvelut kiinteistöille käsittävät jätteiden noutopalvelun lisäksi keräysvälineiden suunnittelun, mitoituksen, merkinnän, puhdistuksen ja vuokrauksen. Myös kiinteistön sisäiset jätesiirot, henkilökunnan koulutus ja raportointi voidaan sisällyttää palveluun. Erilliskerättäviä materiaaleja ovat paperi, pahvi, kartonki, metalli, muovi, lasi, biojäte, kierrätyspolttoaine (REF), puu, sähkö- ja elektroniikkaromu (SER), tietosuojamateriaali ja renkaat.

Kerätyt jätemateriaalit toimitetaan jalostettaviksi L&T:n omiin tai yhteistyökumppaneiden laitoksiin, joskin iso osa kerätystä jätteestä päättyy vielä nykyisin loppusijoitukseen kaatopaikoille. Yhtiö pyrkii tulevaisuudessa kasvattamaan jalostuskapasiteettiaan ja näin pienentämään kaatopaikoille päätyvää osuutta. Jalostetut jätemateriaalit myydään lopullisille hyödyntäjille yleensä pitkäaikaisilla sopimuksilla. Ympäristöpalvelut hoitaa renkaiden, pakkausten ja muovin tuotantavastuuseen perustuvia kierrätyspalveluja. Laajin palvelukokonaisuus on käytöstä poistetuilla renkailla, joiden koko materiaaliketju keräyksestä prosessointiin ja hyötykäyttöön on L&T:n hoidossa koko Suomessa.

L&T:n Bajamaja-palvelu tarjoaa tapahtumien järjestäjille kattavan ja yksilöllisesti suunnitellun tapahtumien palvelukokonaisuuden WC-palveluista siivoukseen.

Ympäristötuotteet harjoittaa ympäristönhuoltoalan tuotteiden tukkukauppaa ja toimii näiden tuotteiden osto-organisaationa palvelutoimialoille. Ympäristötuotteet vastaa myös ympäristönhuoltoalan keräysvälineiden tuotekehityksestä.

Heinäkuussa 2004 aloitti toimintansa L&T:n ja Tieliikelaitoksen puoleksi omistama yhteisyritys Salvor Oy, joka on keskittynyt teollisuuden sivutuotteiden käsittelypalveluihin, pilaantuneiden maiden käsittelypalveluihin sekä kaatopaikkojen eristerakentamiseen.

Markkina-asema, asiakkaat ja kilpailu

Yhtiön johdon arvion mukaan Ympäristöpalveluiden markkinaosuus on Suomessa noin 18 prosenttia. L&T on laajentanut käyttämäänsä markkinakäsitetä uusien liiketoimintojen myötä, mikä on myös vaikuttanut Yhtiön aiemmin ilmoittamaan markkinaosuustietoon. Yhtiö on Suomessa johtava toimija alallaan, poikkeuksena tietyt kierrätysmateriaalit (metalli ja paperi). Yhtiö on onnistunut hyvin myös ympäristötuotteiden vientitoiminnassa ja sillä on johtava markkina-asema Riian kaupungin ympäristöpalveluissa Latviassa.

Ympäristöpalveluiden vahvuudet ovat koko logistisen ketjun hallinnassa sekä maantieteellisessä ja materiaaliikohtaisessa kattavuudessa. Yhtiö pyrkii edelleen vahvistamaan markkina-asemaansa etenkin logistisen ketjun loppupäähän sijoituvissa jalostustoiminnoissa investoimalla uusiin tuotantolaitoksiin. Yhtiöllä on hallussaan tarvittavat ympäristöluvat, jotka ovat edellytys toiminnan harjoittamiseksi.

Suurin osa Ympäristöpalveluiden liikevaihdosta tulee kaupan ja teollisuuden asiakkailta. Ympäristöpalveluiden asiakaskunta on hajaantunut, eikä toimiala siten ole riippuvainen yksittäisistä asiakkaista. Toimialan sopimukset ovat tyypillisesti vuosittain uusittavia, mutta asiakassuhteet merkittävän pitkäaikaisia. Jätehuoltopalveluissa Yhtiön merkittävimmät kilpailijat valtakunnallisesti ovat Sita ja AGR (SOL). Paikallisesti Yhtiö kilpailee lähinnä kuntien ja kuntayhtiöiden sekä pienempien yksityisten yritysten kanssa. Kierrätyspalveluissa Yhtiö kilpailee sekä Paperinkeräys Oy:n ja Kuusakoski Oy:n että julkisten toimijoiden ja pienempien yksityisten yritysten kanssa.

Kiinteistöpalvelut

Markkinat

Kiinteistöpalveluiden markkinoilla tarkoitetaan tässä listalleottoesitteessä niitä kaupallisten kiinteistönhoidon ja siivouspalveluiden alueita, joilla L&T nykyisin toimii. Näiden markkinoiden koko Suomessa on Yhtiön johdon arvion mukaan nykyisin noin miljardi euroa. Arviossa ei ole huomioitu toimitilapalvelumarkkinoita, joihin luetaan muun muassa ruokailu- ja vartiointipalvelut. Kaupallisten kiinteistöpalveluiden markkinoiden arvioidaan kasvavan useamman vuoden ajan kansantalouden kasvua nopeammin, koska teollisuus ja myös osa julkista sektoria on luopumassa omista kiinteistöjen hoidon ja ylläpidon organisaatioistaan. Esimerkiksi kuntasektorilla kiinteistönhoidon ulkoistamisaste on selvästi alle 20 prosenttia, mutta henkilöstön ikääntymisen uskotaan kiihdyttävän ulkoistamiskehitystä tämän vuosikymmenen loppua kohti tultaessa.

Suomessa kiinteistönhoidon kaupallisten markkinoiden osuus kokonaismarkkinoista on noin 20 prosenttia ja siivouspalveluiden noin kolmannes. Kummatkin markkinat ovat keskittyneet viime vuosina nopeasti ja yli puolet kaupallisten markkinoiden liikevaihdosta on neljän suurimman toimijan hallussa. Toimiala ei ole erityisen suhdanneherkkä, vaikkakin matalasuhdanteessa jotkut asiakkaat vähentävät palveluiden ostoa pienentääkseen kiinteistönhoidon ja ylläpidon kustannuksia. Tavoitelluilla uusilla maantieteellisillä markkina-alueilla Kiinteistöpalveluiden markkinoiden odotetaan kasvavan nopeasti johtuen lähinnä voimakkaasta uudisrakentamisesta sekä alhaisesta ulkoistamisasteesta.

Palvelut

Kiinteistöpalvelut tarjoaa monipuolisia siivouspalveluita ja kiinteistönhoidon ylläpitopalveluita.

Siivouspalvelut tarjoaa erityyppisille asiakasryhmille yksilöllisiä palvelukokonaisuuksia, joihin voi sisältyä L&T:n tuottaman siivouksen lisäksi asiakkaan toiveiden mukaisia muita toimitilapalveluita, kuten postitus-, vahtimestari- ja ruokapalveluita. Nämä laajat palvelukokonaisuudet toteutetaan verkottumalla alansa johtavien yritysten kanssa.

Kiinteistönhuolto käsittää kiinteistöjen yleisvalvonnan, talotekniikan käytön ja ylläpidon, ulkoalueiden hoidon, yleisten tilojen siivouksen, huoneisto- ja käyttäjäpalvelut sekä monipuoliset kertaluonteiset erikoispalvelut. Kiinteistötekniikka tuottaa LVISKA-palveluita (lämpö, vesi, ilmastointi, sähkö, kylmä, automaatio) sekä teknistä manageerausta. Internet-pohjainen tuotannonohjausjärjestelmä Kiinteistönetti muodostaa kanavan reaaliaikaiselle yhteydenpidolle ja mahdollistaa laajan asiakasraportoinnin.

Palvelut konseptoidaan asiakasryhmille, joilla on yhtenevät tarpeet. L&T on kehittänyt tuotteistettuja palvelukokonaisuuksia erityisesti suurille kauppaliikkeille ja -keskuksille ja korkeaa hygieniatasoa vaativalle elintarviketeollisuudelle. Toimistoille suunniteltu Reilu-siivous -konsepti sisältää myös työtiloissa tapahtuvan jätteiden kierrätyksen.

Markkina-asema, asiakkaat ja kilpailu

Yhtiön johto arvioi Kiinteistöpalveluiden markkinaosuuden olevan Suomessa noin 12 prosenttia. L&T on Suomen toiseksi suurin toimija sekä siivouspalveluissa että kiinteistönhoidossa.

Kiinteistöpalveluiden kilpailuetuja ovat asiakaslähtöisyys, hyvä laatu, kustannustehokkuus ja monipuolinen palveluvalikoima. Kiinteistöpalveluiden tavoitteena on olla valituissa asiakassegmenteissä laitosten ja kiinteistöjen hoidon ja ylläpidon laatujohtaja.

Siivouspalveluissa suurimmat asiakasryhmät ovat teollisuus sekä julkinen sektori ja kiinteistönhoidossa puolestaan institutionaaliset kiinteistöomistajat sekä kiinteistöjen isännöitsijät ja hallinnoijat. Kiinteistöpalveluiden asiakaskunta on hyvin hajaantunut, eikä toimiala siten ole riippuvainen yksittäisistä asiakkaista. Kiinteistöpalveluiden merkittävimmät kilpailijat ovat ISS Palvelut, RTK-Palvelu ja SOL, jotka kaikki toimivat sekä siivouspalveluissa että kiinteistönhoidossa. YIT, Are ja Tekmanni kilpailevat L&T:n kanssa lähinnä talotekniikan alueella.

Teollisuuspalvelut

Markkinat

Teollisuuspalveluiden markkinoilla tarkoitetaan tässä listalleottoesitteessä niitä kaupallisten teollisuuden puhtaanapidon sekä ongelmajätepalvelu-, vahinkosaneeraus- ja viemärihuoltomarkkinoiden alueita, joilla Teollisuuspalvelut nykyisin toimii. Näiden markkinoiden koko Suomessa on Yhtiön johdon arvion mukaan nykyisin yli 300 miljoonaa euroa ja niiden odotetaan kasvavan samaa vauhtia kansantalouden kanssa.

Teollisuuden puhtaanapidon markkinat kasvavat toimintojen ulkoistamisen ja teollisuustuotannon kasvun myötä. Teollisuus pyrkii vähentämään palveluntoimittajien lukumäärää, siirtämään kehitysvastuuta palvelun tuottajalle ja rakentamaan yhteistyötä kumppanuuspohjalle. Tämä on L&T:lle monipuolisena toimittajana paitsi positiivinen kehityssuunta myös haaste. Kehitysvastuun korostuessa perinteinen palveluntoimittaja muuttuu entistä enemmän yhteistyökumppaniksi.

Ongelmajätteeksi luokiteltavien jättejakeiden lukumäärä kasvaa jatkuvasti ympäristövaatimusten kiristymisen myötä, mikä merkitsee L&T:lle selvää kasvupotentiaalia. L&T pystyy hyödyntämään omien tuotantolaitostensa kautta yhä suuremman määrän ongelmajätettä, mikä vahvistaa sen markkina-asemaa ja parantaa kilpailukykyä suurasiakkaiden keskuudessa.

Vahinkosaneerauksissa tietoisuus kosteuden, homeen ja sisäilman epäpuhtauksien aiheuttamista terveysriskeistä lisää kuivauspalveluiden kysyntää jatkuvasti.

Viemärihuollon markkinat ovat olleet kauan varsin vakiintuneet. Haja-asutusalueiden jätevesihuollon vaatimusten tiukentumisen odotetaan kuitenkin lisäävän palvelun kysyntää lähivuosina. Myös ikääntyvä viemäriverkosto tarvitsee yhä enemmän ennakoivaa huoltoa ja kunnossapitoa.

Teollisuuspalveluiden kysyntä reagoi L&T:n toimialoista herkimmin suhdannevaihteluihin. Matalasuhdanteessa teollisuudessa teetetään omalla henkilöstöllä sellaisia huolto- ja puhdistustöitä, joita muina aikoina ostetaan ulkopuolisilta palveluyrityksiltä.

Teollisuuspalveluiden liiketoiminta perustuu suurelta osin yksittäisiin ja lyhytaikaisiin toimeksiantoihin ja näin ollen liikevaihdon ja kannattavuuden ennustettavuus on L&T:n muita toimialoja vaikeampaa.

Palvelut

Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosaamista vaativiin puhtaanapito- ja saneeraustöihin teollisuudelle sekä erityyppisille kiinteistöille. Teollisuuspalvelut edustaa myös Yhtiön kaikkia toimialoja suurten perusteollisuudessa toimivien asiakkaiden suuntaan.

Teollisuuden puhtaanapito tarjoaa teollisuudelle tehokasta ja ympäristöystävällistä raskasta pesua ja puhdistusta. L&T:n tarjoamat asiakaskohtaiset palvelukokonaisuudet voivat olla joko kertaluontoisia töitä tai jatkuvaa palvelua.

Ongelmajätehuolto tuottaa asiakkailleen räätälöityjä keräys-, lajittelu- ja käsittelypalveluita sekä ongelmajätehuoltoon liittyvää konsultointia. Keräystoiminnassa L&T on ainoa toimija Suomessa, jolla on valtakunnallinen keräysverkosto. Merkittävästä osasta keräämistään ongelmajätteistä se valmistaa omissa laitoksissaan raaka-aineita ja kierrätyspolttolaitteita teollisuudelle ja energialaitoksille.

Vahinkosaneeraus pyrkii minimoimaan omaisuusvahingot erilaisissa vahinkotilanteissa tulipaloista yksittäisiin vesivahinkoihin ja kosteusvaurioihin. Tulipalovahinkojen saneeraajana L&T:lla on erittäin hyvät resurssit sekä kyky hallita vahinkotilanteessa laajoja palvelukokonaisuuksia omaisuus- ja ympäristövahinkojen minimoimiseksi.

Viemärihuolto tekee erilaisten kaivojen huoltoa, viemäreiden huuhteluita ja kuvauksia.

Markkina-asema, asiakkaat ja kilpailu

L&T on Suomen monipuolisin teollisuuspalveluiden tarjoaja sekä tuotelinjottain tarkasteltuna suurin tai toiseksi suurin toimija Suomessa. Teollisuuspalveluiden suurin asiakasryhmä on raskas perusteollisuus, joka tuo lähes puolet toimialan liikevaihdosta. Toimialan markkinat ovat varsin hajautuneet ja kilpailutilanne vaihtelee tuotelinjottain. L&T:n lisäksi merkittäviä toimijoita toimialalla Suomessa ovat Ekokem, ISS Palvelut ja Munters.

Päätoimipaikat

Alla olevassa taulukossa on esitetty L&T:n päätoimipaikat 30.9.2004.

Yhtiö	Osoite	Oma/vuokrattu Käyttötarkoitus	Pinta-ala (m ²)	Henkilöstön määrä	
Lassila & Tikanoja Oyj	Hopeatie 2 00441 Helsinki	Vuokrattu Toimisto/varasto	2 421	111	
	Hepolamminkatu 32 33720 Tampere	Vuokrattu Tuotanto/varasto/toimisto	2 500	645	
	Hämeentie 105 00550 Helsinki	Vuokrattu Toimisto	1 068	600	
	Piuhatie 21 90630 Oulu	Oma Tuotanto/toimisto/varasto	8 447	385	
	Klaneettitie 6-8 00420 Helsinki	Vuokrattu Toimisto/varasto	2 335	345	
	Tonttumuorinkatu 4 00220 Espoo	Oma Toimisto/varasto	1 500	300	
	Liimaajankatu 2 15520 Lahti	Oma Tuotanto/toimisto	1 033	252	
	Valimotie 33 01510 Vantaa	Oma Tuotanto/varasto/toimisto	5 321	250	
	Vaskikatu 13 20380 Turku	Oma Tuotanto/toimisto	2 544	135	
	Mäntysuonkatu 13 53100 Lappeenranta	Oma Tuotanto/toimisto	1 537	135	
	Hovisaarentie 11 47200 Kotka	Oma Tuotanto/toimisto	1 610	102	
	Sepelitie 6 40320 Jyväskylä	Oma Tuotanto/toimisto	1 116	59	
	Karhuntassuntie 59 04260 Kerava	Oma Tuotanto/toimisto	6 620	50	
	AS L&T Hoetika	Vietalvas iela 5 1009 Riika, Latvia	Oma Tuotanto/varasto/toimisto	7 822	132
		Vietalvas iela 5 1009 Riika, Latvia	Vuokrattu Tuotanto/varasto/toimisto	5 255	335

Lassila & Tikanoja -konsernin kiinteistöomaisuuden kirjanpitoarvo 30.9.2004 oli yhteensä 35,6 miljoonaa euroa.

7. TALOUDELLISEEN ASEMAAN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

Investoinnit

L&T:n bruttoinvestoinnit vuonna 2001 olivat 14,8 miljoonaa euroa ja suunnitelman mukaiset poistot 22,0 miljoonaa euroa. Investoinnit keskittyivät pääasiassa kaluston uusimiseen ja tuotannollisten toimitilojen rakentamiseen. Yhtiö teki tilikaudella kolme pienekkää yritysostoa.

L&T:n bruttoinvestoinnit vuonna 2002 olivat 33,6 miljoonaa euroa ja suunnitelman mukaiset poistot 22,2 miljoonaa euroa. Investoinnit keskittyivät pääasiassa kaluston uusimiseen ja tuotannollisten toimitilojen laajentamiseen. Yhtiö teki tilikaudella 16 yritysostoa, joihin käytettiin yhteensä 12,0 miljoonaa euroa.

L&T:n bruttoinvestoinnit vuonna 2003 olivat 43,8 miljoonaa euroa ja suunnitelman mukaiset poistot 25,6 miljoonaa euroa. Investoinnit keskittyivät pääasiassa keräyskalustoon ja jätteiden kierrätyslaitoksiin. Yhtiö teki tilikaudella kuusi yritysostoa, joihin käytettiin yhteensä 13,0 miljoonaa euroa.

Vuoden 2004 yhdeksän ensimmäisen kuukauden jaksolla Yhtiön bruttoinvestoinnit olivat 39,1 miljoonaa euroa (25,4 miljoonaa euroa vuoden 2003 vastaavalla jaksolla). Kalustoa uusittiin sekä ostettiin ja laajennettiin tuotannollisia toimitiloja. Yritysostoihin käytettiin 17,5 miljoonaa euroa. Lassila & Tikanoja osti 11 yritystä, joista liikevaihdoltaan suurimmat olivat Vatostep Oy, Sil-Va Clean Oy ja Tampereen Aluesiivous Oy. Yhteisyritys Salvor Oy osti kaksi liiketoimintaa. Lassila & Tikanojan osuus ostettujen liiketoimintojen yhteenlasketusta vuosiliikevaihdosta on 24,9 miljoonaa euroa.

Toimialoittain investoinnit olivat: Ympäristöpalvelut 18,8 miljoonaa euroa (7,0 miljoonaa euroa), Kiinteistöpalvelut 9,4 miljoonaa euroa (8,4 miljoonaa euroa), Teollisuuspalvelut 5,2 miljoonaa euroa (4,6 miljoonaa euroa) ja yhteiset 5,7 miljoonaa euroa (5,4 miljoonaa euroa). Poistot olivat 22,0 miljoonaa euroa (18,7 miljoonaa euroa).

Investoinnit, milj. €	2003	2002	2001 ¹⁾	1-9/2004 ²⁾	1-9/2003 ²⁾
Ympäristöpalvelut	17,3	14,1	4,5	18,8	7,0
Kiinteistöpalvelut	10,0	6,5	2,4	9,4	8,4
Teollisuuspalvelut	7,9	7,1	3,0	5,2	4,6
Yhteiset investoinnit	8,6	5,9	4,9	5,7	5,4
Yhteensä	43,8	33,6	14,8	39,1	25,4

¹⁾ Pro forma, tilintarkastamaton

²⁾ Tilintarkastamaton

Patentit, lisenssit, luvat ja muut sopimukset

L&T:lla ei ole merkittäviä patenteja. Sen sijaan Yhtiöllä on useita tavaramerkkejä ja hyödyllisyysmalleja. Tavaramerkeillä tai hyödyllisyysmalleilla ei kuitenkaan ole merkittävää vaikutusta Yhtiön taloudelliseen asemaan eikä Yhtiö ole riippuvainen mistään yksittäisestä tavaramerkistä tai hyödyllisyysmallista. Yhtiön toimintaan ei liity merkittäviä lisenssejä.

Yhtiön toiminta edellyttää lukuisia ympäristö- ja liikennelupia sekä niihin liitännäisiä lupia. Yhtiön johdon käsityksen mukaan L&T:n liiketoiminnassa noudatetaan sen toimintaa koskevaa ympäristölainsäädäntöä, määräyksiä ja lupia ja Yhtiö pyrkii mahdollisuuksiensa mukaan myös ennakoimaan sääntelyn tulevaa kehitystä. Yhtiön johdon tiedossa ei ole lainsäädäntöön tai lupaehtoihin liittyviä määräyksiä, joiden noudattaminen tulevaisuudessa aiheuttaisi Yhtiölle kustannuksia, joilla olisi merkittävä kielteinen vaikutus L&T:n taloudelliseen asemaan.

Yhtiön toimintaan liittyy tavanomaisia asiakas- ja jälleenmyyntisopimuksia, mutta minkään yksittäisen sopimuksen vaikutus ei ole ratkaiseva Yhtiön taloudellisen toiminnan kannalta.

Tuote- ja prosessikehitys

L&T:n keskitetyn tuotekehityksen tehtävänä on kehittää uusia ja uudistaa olemassa olevia tuotteita ja konsepteja. Yhtiön tuotekehitys tapahtuu tuotekehitysjohtajan johdolla ja läheisessä yhteistyössä toimiala- ja markkinointiorganisaation kanssa. Muu palveluiden kehittäminen tapahtuu toimialoilla sisäisesti.

Tilaukanta

Minkään L&T:n liiketoiminnan kohdalla ei voida puhua pitkäaikaisesta tilaukannasta, sillä se ulottuu enimmillään noin kuukauden päähän. Asiakkaiden ja Yhtiön välillä on kaupallisia sopimuksia jopa useiksi vuosiksi eteenpäin. Nämä sopimukset eivät kuitenkaan Yhtiön johdon käsityksen mukaan muodosta varsinaista tilaukanta.

Liiketoiminnan tai tuotannon keskeytykset

Yhtiöllä ei ole viimeisen 12 kuukauden aikana ollut merkittäviä liiketoiminnan tai tuotannon keskeytyksiä, joilla olisi ollut merkittäviä vaikutuksia Yhtiön taloudelliseen asemaan.

Oikeudenkäynnit tai välimiesmenettelyt

Veroasiamies on vaatinut Säkkipäälä Ympäristöpalvelut Oy:n (vapaaehtoisessa selvitystilassa) ja Säkkipäälä Puh-
taanapito Oy:n (fuusioitu Säkkipäälä Oy:öön, joka on fuusioitu Lassila & Tikanoja Oy:öön) vuoden 2000 verotusten kumoamista ja palauttamista uudelleen toimitettavaksi. Veroasiamiehen vaatimus koskee Säkkipäälä Ympäristöpalve-
lut Oy:n purkautumisen yhteydessä syntyneen vähennyskelpoisen purkutappion määrää. Konserniverokeskuksen oi-
kaisulautakunta hylkäsi veroasiamiehen oikaisuvaatimuksen ja Helsingin hallinto-oikeus on päätöksellään 24.8.2004 hylännyt veroasiamiehen valituksen asiassa. Veroasiamies on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituslupaa ja valittanut päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Yhtiö katsoo veroasiamiehen vaatimuksen perusteettomaksi. Yhtiöllä ei muutoin ole vireillä oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyjä, joilla voisi olla merkittävä vaikutus Yhtiön taloudelliseen asemaan.

Omaisuserien arvostaminen

L&T laatii konsernitilinpäätöksensä IFRS-säännösten mukaisesti vuoden 2005 alusta lukien. Liikearvosta ei tehdä IFRS:n mukaan poistoja, mutta sille suoritetaan arvonalennustetit siirtymispäivän olosuhteiden perusteella ja sen jäl-
keen vuosittain. Liikearvosta voidaan joutua tekemään merkittäviäkin arvonalennuksia, jos Yhtiön tulevaisuuden odo-
tuksissa tapahtuu pysyviä negatiivisia muutoksia. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi pysyvät negatiiviset muutokset Yhtiön oman tai sen merkittävien asiakkaiden taloudellisessa ympäristössä, merkittävästi huonompi odotettu operatiivi-
nen kehitys verrattuna joko aikaisempiin tulevaisuuden näkymiin tai historialliseen kehitykseen sekä merkittävät muu-
tokset Yhtiön strategiassa, jotka vaikuttaisivat aikaisempiin liiketoimintasuunnitelmiin ja investointeihin. Myös merkit-
tävä yleisen korkotason nousu voisi aiheuttaa Yhtiölle tarpeen tehdä arvonalennuksia, koska liikearvon määrä perustuu merkittäviltä osin tulevien kassavirtojen nykyarvoihin.

Yhtiön toimialan luonteen mukaisesti liikearvon suhteellinen osuus Yhtiön taseesta on verrattain suuri. Yhtiössä on suoritettu liikearvon arvonalennustetit siirtymäpäivän olosuhteiden perusteella eikä niistä aiheudu arvonalennuskirja-
uksia siirtymähetkellä. Yhtiöllä ei ole myöskään tiedossa sellaista asiaa tai muutosta, joka voisi aiheuttaa liikearvon alaskirjaustarpeen. Katso myös kohta ”Ennakoarvio IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista”.

Ympäristökysymykset

L&T:n liiketoimintojen, erityisesti Ympäristöpalveluiden ja Teollisuuspalveluiden sekä yhteisyritys Salvor Oy:n, mark-
kinoita ohjaa voimakkaasti ympäristöön liittyvä lainsäädäntö sekä erilaiset ympäristön kunnossapitoon tähtäävät tavoit-
teet. Kiristynyt EU-lainsäädäntö ja niistä johdetut kansalliset säädökset edellyttävät muun muassa yhä useampien jäte-
materiaalien hyödyntämistason nostamista, mikä luo Yhtiölle uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä Suomessa että lähialueilla.

Lainsäädäntö edellyttää ympäristölupia jätemateriaalien jalostuslaitoksilta ja kaatopaikoilta, jotka kuuluvat olennaisena osana myös L&T:n liiketoimintaan. Yhtiön johdon käsityksen mukaan Yhtiöllä on tällä hetkellä vaadittavat ympäristö-
luvut ja sekä Yhtiön nykyiset että suunnitteilla olevat laitokset ja kaatopaikat täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja valvonta

Vuonna 1996 annetussa ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämistä koskevassa direktiivissä (96/61/EY) (”IPPC-direktiivi”) edellytetään, että Euroopan unionin jäsenvaltiot yhtenäistävät ympäristölupamenettelynsä koskien ilman-, maaperän- ja vesistönsuojelua. IPPC-direktiivin päätarkoituksena on minimoida eri pistekuormituslähteistä peräisin olevien saasteiden määrä koko EU:ssa. Lokakuusta 2007 alkaen olemassa olevilla teollisuuslaitoksilla on oltava kansallinen päästölupa, joka edellyttää parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden käyttöä (Best Available Techni-
ques, ”BAT”). Ilman kyseistä lupaa laitokset eivät saa toimia. IPPC-direktiiviä sovelletaan jo kaikkiin uusiin laitoksiin ja sen soveltaminen kaikkiin olemassa oleviin laitoksiin alkaa lokakuussa 2007. Suomessa IPPC-direktiivi on pantu

täytäntöön tekemällä ympäristölainsäädäntöön merkittäviä muutoksia. Suomen uusi ympäristönsuojelulaki (86/2000) tuli voimaan 1.3.2000.

Ne teolliset toiminnot, joihin IPPC-direktiiviä sovelletaan, on lueteltu direktiivin liitteessä 1. Jätehuollon osalta luetteloon kuuluvat

- tietyt ongelmajätteiden loppusijoitukseen ja hyödyntämiseen liittyvät laitokset,
- tietyt yhdyskuntajätteen polttoon tarkoitettut laitokset,
- vaarattoman jätteen biologista ja fyysis-kemiallista käsittelyä suorittavien laitosten loppusijoitusjätteet ja
- tietyt kaatopaikat.

Kaatopaikkadirektiivissä (99/31/EC) on toisaalta todettu, että kaatopaikat, jotka toteutetaan mainitun direktiivin mukaisesti, noudattavat (automaattisesti) IPPC-direktiivissä edellytettyä BAT-tekniikkaa. Suomalaisesta kansallisesta säännöstöstä johtuen L&T:n nykyinen Keravalla sijaitseva kaatopaikka ja suunnitteilla olevat uudet kaatopaikat täyttävät IPPC-direktiivin vaatimukset. Myös muiden IPPC-direktiivin voimaantulon jälkeen toteutettujen ja suunnitteilla olevien jätteenkäsittelylaitosten osalta Yhtiön johdon käsityksen mukaan IPPC-direktiivin vaatimusten täytyminen on varmistettu, koska viimeistään ympäristölupaprosessissa viranomaiset omalta osaltaan tarkastavat ympäristönsuojelu- ja jätelain mukaisesti myös näiden vaatimusten toteutumisen.

Ympäristövastuu

30.4.2004 voimaan tulleen ympäristövastuudirektiivin (2004/35/EY) tavoitteena on ehkäistä ja korjata ympäristövahinkoja. Ympäristövastuudirektiivin säännökset on implementoitava Suomen lainsäädäntöön kolmen vuoden kuluessa. Direktiivi määrittelee ympäristövahingoksi vesistöjen saastumisen, luonnon monimuotoisuuden kohdistuvat vahingot ja maaperän pilaantumisen tavalla, joka aiheuttaa vakavaa haittaa ihmisten terveydelle. Ympäristövahinkojen aiheuttajat voidaan tuottamuksesta riippumatta velvoittaa korjaamaan aiheutettu vahinko tai maksamaan sen korjaamisen aiheuttamat kustannukset. Yleisesti ottaen Suomessa voimassa oleva ympäristövahinkoja koskeva lainsäädäntö on tiukempi kuin ympäristövastuudirektiivi, eikä ympäristövastuudirektiivillä ole Yhtiön johdon arvion mukaan olennaisia vaikutuksia Yhtiön toimintaan.

Jätelainsäädäntö

Yhtiön tuotantolaitoksiin sovelletaan lukuisia jätteitä ja jätteiden käsittelyä koskevia EU:n direktiivejä. Kaikkiin jätteisiin sovelletaan jätteitä koskevaa puitedirektiiviä (75/442/ETY). Ongelmajätedirektiivi (91/689/ETY) puolestaan sisältää säännökset ongelmajätettä koskevasta jätehuollosta, hyödyntämisestä ja asianmukaisesta loppukäsittelystä. Sekä edellä mainittujen puitedirektiivin että ongelmajätedirektiivin sekä niistä johdettujen kansallisten määräysten perusteella suurin osa L&T:n jätteen käsittelyyn ja hyödyntämiseen liittyvistä laitoksista tarvitsee ympäristöluvan. Olemassa olevilla käsittelylaitoksilla on voimassaolevat ympäristöluvat ja uusille laitoksille ympäristöluvat hankitaan hankkeiden edistymisen mukaisesti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Ympäristövaikutusten arviointia koskeva direktiivi (2001/42/EY) ja siitä johdetut kansalliset säännökset edellyttävät käytännössä kaikkien L&T:n suurimpien jätteenkäsittely- ja jätteen loppusijoitushankkeiden osalta ympäristövaikutusten arvioinnin (niin sanottu YVA-menettely). Käytännössä YVA-menettely edeltää ympäristölupaprosessia, jolloin hankkeiden aiheuttamat ympäristövaikutukset otetaan huomioon ja ehkäistään säännösten mukaisesti myös hankkeiden vaikutuspiirissä olevan yhteisön ja viranomaisten taholta.

Kaatopaikkadirektiivin (99/31/EY) tavoitteena on jätteiden sijoittamisesta kaatopaikalle aiheutuvien haitallisten vaikutusten ehkäiseminen ja vähentäminen. Direktiivissä säädetään kaatopaikkojen pitämistä koskevasta lupajärjestelmästä ja määritellään yhdenmukainen luokitusmenettely eri kaatopaikkaluokkiin hyväksyttävillä jätteillä.

Kaiken kaikkiaan Yhtiön johdon käsityksen mukaan Yhtiöllä on tällä hetkellä jätteiden käsittelyyn vaaditut ympäristöluvat ja se toimii lupien mukaisesti.

Paitsi, että EU:n jätteitä koskevat direktiivit ja niistä johdetut kansalliset säädökset antavat puitteet jätehuollon laitosten toimintojen toteuttamiselle, ne myös luovat mahdollisuuksia Yhtiön liiketoiminnalle ja sen kehittämiselle. Puitedirektiivi (75/442/ETY) luo Yhtiölle liiketoimintamahdollisuuksia siten, että siinä edellytetään viranomaisilta jätehuollon suunnittelua. Tältä pohjalta ja jätelaissa tarkemmin määrättyllä tavalla syntynyt valtakunnallinen jätesuunnitelma on voimassa tällä hetkellä vuoden 2005 loppuun. Vaikka siinä suunnittelukaudella tavoiteltiin jätteen hyötykäyttöasteen nostoon nykyisestä noin 50 prosentista 70 prosenttiin ei päästäkään, antaa se kuitenkin tavoitellulle kehitykselle selkeän suunnan.

Tyypillisesti Yhtiölle uusia liiketoimintamahdollisuuksia luovia direktiivejä ovat myös pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevat direktiivit (94/62/EC ja 2004/12/EC) sekä sähkö- ja elektroniikkaromua koskeva direktiivi (2002/96/EC). L&T:n osalta myös jätteenpolttodirektiivi (2000/76/EC) vaikuttaa tällä tavalla eli se antaa mahdollisuuden suunnitella ja toteuttaa uudentyypistä jätteenpoltoaineiden logistiikkaan ja jalostukseen sekä jätteen energiahyödyntämiseen liittyvää liiketoimintaa.

Jätteenpolttodirektiivillä on suurempikin vaikutus jätteen energiahyödyntämishankkeissa siten, että direktiivi ja siitä johdetut kansalliset säännökset on otettava huomioon itse laitosratkaisuissa. Tällä hetkellä Yhtiöllä ei ole tällaisia jätteen energiahyödyntämistä suorittavia laitoksia, mutta Yhtiö on mukana useammassakin hankkeessa, jossa tällaiseen ratkaisuun pyritään. Toteutuessaan tällaisiin hankkeisiin liittyviin laitoksiin sovelletaan ympäristölupa- ja YVA-menettelyä koskevia säännöksiä, joten siltä osin jätteenpoltoon liittyvien säännösten noudattamista valvovat Yhtiön lisäksi myös laitoksia ympäröivä yhteisö ja viranomaiset.

Jätealaa koskevilla EU-direktiiveillä ja EU:n jätepolitiikalla laajemminkin on yhteys Yhtiön liiketoimintaan myös julkistetun kansainvälistymisstrategian osalta sikäli, että erityisesti EU:n niin sanotuissa uusissa jäsenvaltioissa direktiivien vaatimusten toteuttaminen on erittäin suuri, ehkä jopa vuosikymmeniä kestävä tehtävä. Kotimaassa EU-käytännöistä saadut kokemukset antavat hyvän pohjan arvioida ja toteuttaa liiketoimintamahdollisuuksia erityisesti Baltian maissa.

Kemikaalilaki

Suomen kemikaalilain (744/1989) mukaan vaarallisten kemikaalien valmistukseen ja teolliseen käsittelyyn vaaditaan lupa Turvatekniikan keskukselta, joka toimii kauppa- ja teollisuusministeriön valvonnassa. Luvanhaltijan on noudatettava sellaista huolellisuutta ja varovaisuutta, jota kohtuudella voidaan edellyttää ottaen huomioon kemikaalien määrä, vaarallisuus ja käsittelyolosuhteet. L&T:n osalta kemikaalilaki tulee sovellettavaksi lähinnä ongelmajätteiden käsittelylaitoksissa. Olemassa olevilla laitoksilla ja niiden käyttäjillä on viranomaisten myöntämät kemikaalilain edellyttämät luvat.

Ympäristövahinkolaki

Suomen laki ympäristövahinkojen korvaamisesta (737/1994) ("Ympäristövahinkolaki") tuli voimaan vuonna 1995. Korvauksia maksetaan vahingosta, joka määritellään laissa ympäristövahingoksi. Ympäristövahinkolaki kattaa vastuun ja maksettavan korvauksen mistä tahansa kiinteän päästölähteen aiheuttamasta ympäristövahingosta takautuvasti 1.6.1995 alkaen. Ympäristövahinkolaki perustuu ankaraan vastuuseen, ja sen mukainen vahinko voi aiheutua tietyllä alueella harjoitetusta toiminnasta ja voi olla seurausta (i) veden, ilman tai maaperän pilaantumisesta, (ii) melusta, äänteistä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai hajusta, taikka (iii) muusta vastaavasta haitasta. Vastuussa oleva osapuoli korvaa henkilöille tai omaisuudelle aiheutuneiden ympäristövahinkojen kustannukset tai taloudelliset tappiot. Ympäristövahinkolaki edellyttää lisäksi korvausta niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat kohtuullisista toimenpiteistä ympäristövahingon estämiseksi tai rajoittamiseksi sekä ympäristön puhdistamisesta ja korjaamisesta entiseen tilaansa.

Viimeaikainen kehitys

Yhtiön 26.10.2004 julkaisemassa osavuosisikatsauksessa on kuvattu Yhtiön viimeaikaista kehitystä (katso "Lassila & Tikanoja Oyj:n osavuosisikatsaus 1.1.-30.9.2004"). Yhtiön liiketoiminnassa ei tämän jälkeen ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Tulevaisuuden näkymät

Markkinoiden yleisnäkymät Yhtiön toimialoilla ovat edelleen pääosin suotuisat. Ympäristöpalveluissa markkinatilanne jatkuu vakaana, ja Kiinteistöpalveluissa markkinatilanteen odotetaan paranevan. Teollisuuden kysynnän epävakauden odotetaan kuitenkin jatkuvan.

Tilikauden 2004 liikevaihdon arvioidaan kasvavan runsaat yhdeksän prosenttia edelliseen tilikauteen verrattuna. Tilikauden tuloksen odotetaan olevan suunnilleen edellisen vuoden tasolla.

Lassila & Tikanojan strategiassa ovat keskeisiä investoinnit kasvavaan kierrätysliiketoimintaan ja kansainvälistyminen. Strategian toteuttaminen edellyttää investointien lisäämistä ja organisaation vahvistamista kansainvälistymistä varten, mikä tulee jossain määrin rasittamaan tulosta lyhyellä aikavälillä.

Ennakkoarvio IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista

L&T ottaa 1.1.2005 alkaen raportoinnissaan käyttöön kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS). Sitä ennen Yhtiön taloudellinen raportointi on perustunut suomalaiseseen tilinpäätöskäytäntöön (FAS). Lassila & Tikanojan siirtymispäivä IFRS:ään on 1.1.2004. Siirtymispäivältä laaditaan IFRS-laskentaperiaatteiden mukainen avaava tase.

Lassila & Tikanoja julkistaa ennen vuoden 2005 ensimmäisen neljänneksen aikana osavuositilinselvityksen, jossa selostetaan yksityiskohtaisesti IFRS-raportointiin siirtymisen vaikutukset Yhtiön taloudelliseen informaatioon ja julkistetaan vuodelle 2004 lasketut IFRS-vertailuluvut.

Seuraavassa esitetään ennakkoarvio Lassila & Tikanoja -konsernin kannalta keskeisistä IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista.

Vaikutukset omaan pääomaan

Eläkejärjestelyt

Edelleen on auki käsitelläänkö Suomen työntekijäin eläkelain (TEL) mukaista työkyvyttömyyseläkeosaa vuodesta 2005 lähtien IFRS:n mukaisesti etuus- vai maksupohjaisena järjestelynä. Avaavassa taseessa sitä käsiteltäneen etuuspohjaisena. Sen mukaan työkyvyttömyyseläkkeistä kirjataan pitkäaikainen velka, joka pienentää laskennallisilla veroilla vähennettynä Yhtiön omaa pääomaa. Vuonna 2005 voimaan tulevan TEL:n mukaan laskettu eläkevastuu on siirtymähetkellä 10,3 miljoonaa euroa. Tämän velan seurauksena Lassila & Tikanoja -konsernin oma pääoma pienenee 7,3 miljoonaa euroa laskennallisella verosaamisella vähennettynä.

Johdannaissopimukset

Lassila & Tikanojan tekemät johdannaissopimukset ovat koronvaihtosopimuksia. Niihin voidaan soveltaa suojauslaskentaa, jonka mukaan sopimusten käypien arvojen muutokset kirjataan taseeseen omaan pääomaan. Koronvaihtosopimukset vähentävät siirtymähetken omaa pääomaa laskennallisten verojen jälkeen 1,1 miljoonaa euroa.

Rahoitusleasing

Ympäristöpalvelut vuokraa asiakkaille laitteita, esimerkiksi jätehuollon puristimia, jotka on kirjattu Lassila & Tikanojan käyttöomaisuuteen. Osa vuokrasopimuksista tulkitaan IFRS:n mukaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Rahoitusleasing-sopimusten mukaisten tulevien vuokrien nykyarvot tuloutetaan heti ja ne kirjataan myyntisaamisiksi, eikä laitteita kirjata Yhtiön käyttöomaisuuteen. Kukin vuokraerä jaetaan korkoon ja myyntisaamisen lyhennykseksi. Rahoitusleasing-kirjaukset lisäävät Lassila & Tikanoja -konsernin omaa pääomaa noin 0,5 miljoonaa euroa.

Tuloutus

Rengaskierrätyksen ja rakennusjätteen käsittelyn tuloutusperiaate muuttuu. Tämän seurauksena avaavan taseen oma pääoma pienenee 0,8 miljoonaa euroa.

Vaihto-omaisuus

Omiin tuotantoprosesseihin liittyvään vaihto-omaisuuteen aktivoidaan jatkossa myös kiinteät kustannukset. Aktivointi kasvattaa omaa pääomaa 0,1 miljoonaa euroa.

Arvonkorotus

Aiemmin tehdystä, rakennukseen kohdistuvasta arvonkorotuksesta tehdään siirtymästandardin perusteella poistot. Kumulatiiviset poistot pienentävät omaa pääomaa 1,2 miljoonaa euroa.

Verojen käsittely

Laskennallisten verojen käsittely muuttuu, kun muun muassa nykyisistä rakennuksiin kohdistetuista liikearvoista ja kiinteistön jäljellä olevasta arvonkorotuksesta kirjataan laskennallinen verovelka. Nämä muutokset vähentävät Lassila & Tikanoja -konsernin omaa pääomaa 1,7 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kaikista omaan pääomaan tehdystä oikaisuista kirjataan laskennalliset verot IAS 12 -standardin edellyttämällä tavalla.

Muut vaikutukset

IFRS 2 -standardin perusteella 2002B- ja 2002C-optio-oikeuksista tehdään kulukirjaukset. Kirjauksilla ei ole vaikutusta aloittavan taseen oman pääoman loppusummaan.

Keravan kaatopaikan jälkihoitokustannusvarauksen kirjausperiaate ja laskentamenetelmä muuttuvat, mutta vaikutus siirtymähetken omaan pääomaan on vähäinen. Vähemmistöosuus esitetään IAS 1:n mukaisesti osana omaa pääoma.

Muut keskeiset tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset

Tuloslaskelma

Lassila & Tikanoja käyttää suomalaisessa kirjanpitokäytännössä toimintokohtaista tuloslaskelmaa, jota se tulee käyttämään myös IFRS:ssä. Kustannuseriä määritellään kuitenkin jossain määrin uudelleen, joten bruttokate ei ole vertailukelpoinen nykyisen kanssa.

Segmenttiraportointi

Lassila & Tikanojan ensisijainen segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin, jotka muodostuvat nykyisistä toimialoista. Segmenttien välinen myynti raportoidaan osana segmenttien liikevaihtoa. Osaa kiinteistä kustannuksista ei enää kohdisteta toimialoille, koska nykyiset kohdistamisperiaatteet eivät kaikilta osin täytä IFRS-vaatimuksia. Kohdistamattomia ovat jatkossa sellaiset erät, joita käytetään yrityksen yleisiin ja keskushallinnon tarpeisiin.

Toimialat jaetaan tuotelinjoihin, jotka myös muodostavat Yhtiön rahavirtoja tuottavat yksiköt. Rahavirtaa tuottava yksikkö on lisäksi latvialainen alakonserni. Segmenttiraportointiin siirtyminen ei aiheuta merkittäviä muutoksia Lassila & Tikanojan laskentajärjestelmään, koska Yhtiö on laatinut aiemminkin toimiala- ja tuotelinjakohtaiset tuloslaskelmat ja sijoitetun pääoman laskelmat.

Liikearvot

Liikearvoista ei tehdä IFRS:ssä poistoja, mutta niille suoritetaan arvonalennustesti siirtymispäivän olosuhteiden perusteella ja sen jälkeen vuosittain. Testit on suoritettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Testaus ei aiheuta siirtymähetkellä arvonalennuskirjauksia. Hankituista uusista yrityksistä syntyy vuodesta 2004 lähtien poistamattomien liikearvojen lisäksi aineettomia hyödykkeitä, joista poistot tehdään hyödykkeiden vaikutusaikana. Ennen vuotta 2004 tehtiin yritys-kauppojen hankintamenolaskelmiin sovelletaan siirtymästandardia eikä hankintamenolaskelmia laadita uudelleen IFRS 3:n mukaisiksi.

Alustava laskelma oman pääoman muutoksista 1.1.2004

Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto IFRS-standardeihin siirtymisen vaikutuksista Lassila & Tikanoja –konsernin omaan pääomaan:

		Milj. €
	Oma pääoma FAS:n mukaan.....	95,8
IFRS 1	Siirtymästandardi: arvonkorotuksen poistot.....	-1,2
IAS 1	Tilinpäätöksen esittäminen: vähemmistöosuus.....	1,1
IAS 2	Vaihto-omaisuus.....	0,1
IAS 12	Tuloverot.....	-1,7
IAS 17	Vuokrasopimukset: rahoitusleasing.....	0,5
IAS 18	Tuotot: tuloutus.....	-0,8
IAS 19	Työsuhde-etuudet: eläkejärjestelyt.....	-7,3
IAS 39	Rahoitusinstrumentit: johdannaisopimukset.....	-1,1
	Oma pääoma IFRS:n mukaan.....	85,4

Alustava laskelma IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista avaavaan taseeseen 1.1.2004:

Milj. €	FAS 31.12.2003	IFRS:ään siirtymisen vaikutus	IFRS 1.1.2004
Varat			
Pitkäaikaiset varat.....	194,2	-0,7	193,5
Lyhytaikaiset varat.....	44,5	0,5	45,0
Varat yhteensä.....	238,7	-0,2	238,5
Oma pääoma ja velat			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma.....	95,8	-11,5	84,3
Vähemmistön osuus.....		1,1	1,1
Oma pääoma yhteensä.....	95,8	-10,4	85,4
Vähemmistön osuus.....	1,1	-1,1	0,0
Laskennalliset verovelat.....	6,8	-1,8	5,0
Eläkevelvoitteet.....		10,3	10,3
Muut pitkäaikaiset velat.....	79,4	0,5	79,9
Lyhytaikaiset korolliset velat.....	9,1	0	9,1
Ostovelat ja muut velat.....	46,5	2,3	48,8
Velat yhteensä.....	141,8	11,3	153,1
Oma pääoma ja velat yhteensä.....	238,7	-0,2	238,5

8. HALLITUS, JOHTO JA HENKILÖSTÖ

L&T:n hallinto

Yhtiöjärjestyksen mukaan L&T:n hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous, joka pidetään vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 70 vuotta. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Yhtiön hallitus valitsee toimitusjohtajan. Toimitusjohtaja hoitaa juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

L&T:n johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja, toimialoista vastaavat johtajat, yrityssuunnittelu- ja kehitysjohtaja, markkinointijohtaja sekä talousjohtaja. Toimialoille nimetyt tulosvastuulliset johtajat raportoivat Yhtiön toimitusjohtajalle.

Hallituksen jäsenten, toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten postiosoite on c/o Lassila & Tikanoja Oyj, PL 28, 00441 Helsinki.

L&T:ssa on noudatettu listautumisesta 1.10.2001 lähtien Helsingin Pörssin sisäpiiriohjetta. Yhtiöllä on lisäksi oma sisäpiiriohje, joka on tietyiltä osin tiukempi kuin Helsingin Pörssin sisäpiiriohje. Yhtiön lakimääräisiin sisäpiiriläisiin kuuluvat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja päävastuullinen tilintarkastaja. Lisäksi Yhtiö pitää yllä 24:n määrättyyn sisäpiiriin nimetyt henkilön sisäpiirirekisteritietoja. Määrättyihin sisäpiiriläisiin kuuluvat Yhtiön johtoryhmän jäsenet, toimialojen johto, taloudesta ja talousviestinnästä vastaavat henkilöt sekä johdon sihteerit. Arvopaperimarkkinalain mukaan sisäpiiriin kuuluvien henkilöiden osakeomistus on julkista. APK:n ylläpitämän Lassila & Tikanojan sisäpiirirekisterin omistustiedot ovat nähtävillä Helsingin Pörssin OMX wayssä osoitteessa Fabianinkatu 14, Helsinki. L&T:n laajennetun sisäpiiriin osakkeenomistukset ovat luettavissa myös Yhtiön kotisivuilla osoitteessa www.lassila-tikanoja.fi.

L&T noudattaa myös 1.7.2004 voimaan tullutta Helsingin Pörssin, Keskuskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance –suositus).

Hallitus

Tämän listalleottoesitteen päivämääränä Yhtiön hallitukseen kuuluvat seuraavat henkilöt:

Hallituksen jäsen	Asema hallituksessa	Toimikausi
Juhani Maijala	puheenjohtaja	valittu kaudeksi 2004-2005
Heikki Hakala	varapuheenjohtaja	valittu kaudeksi 2004-2005
Lasse Kurkilahti	jäsen	valittu kaudeksi 2004-2005
Juhani Lassila	jäsen	valittu kaudeksi 2004-2005
Soili Suonoja	jäsen	valittu kaudeksi 2004-2005

Juhani Maijala (s. 1939) on toiminut Yhtiön päätoimisena hallituksen puheenjohtajana vuodesta 2001 lähtien. Maijala toimi entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 1983-1998 sekä Säckiväline-konsernin toimitusjohtajana vuosina 1993-1996. Hän oli entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 1983 ja hallituksen puheenjohtaja vuosina 1998-2001. Hän toimi Lassila & Tikanoja -yhtymässä Tiklaksen toimitusjohtajana 1980-1983 ja Lassila & Tikanoja-yhtymän talousjohtajana 1977-1980. Maijala oli Palomex Oy:n varatoimitusjohtaja 1975-1977. Maijala on ekonomi ja oikeustieteen kandidaatti.

Heikki Hakala (s. 1941) on toiminut Yhtiön hallituksen varapuheenjohtajana vuodesta 2001 lähtien. Hakala oli entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 1988 ja varapuheenjohtajana 1998-2001. Hakala toimi Metso Oyj:n toimitusjohtajana 1999-2000, Rauma Oyj:n toimitusjohtajana 1996-1999 sekä Rauma-Repola Oy:n ja Repola Oy:n varatoimitusjohtajana 1986-1996. Hän on Altia Oyj:n, ja Orion-yhtymä Oyj:n hallituksen jäsen. Hakala on kauppatieteiden maisteri ja tekniikan tohtori h.c ja hänelle on myönnetty vuorineuvoksen arvonimi.

Lasse Kurkilahti (s. 1948) on toiminut Yhtiön hallituksessa vuodesta 2001 lähtien. Kurkilahti on Kemira Oyj:n pääjohtaja. Hän toimi Elcoteq Network Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 2001-2004, Raisio-Yhtymä Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 2000-2001 ja Nokian Renkaat Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 1988-2000. Kurkilahti on Fortum Oyj:n hallituksen jäsen. Kurkilahti on ekonomi.

Juhani Lassila (s. 1962) on toiminut Yhtiön hallituksessa vuodesta 2001 lähtien. Lassila on toiminut Instrumentarium Oyj:n rahoitusjohtajana vuosina 1998-2004. Hän kuului entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitukseen vuosina 1998-2001. Lassila on kauppatieteiden maisteri.

Soili Suonoja (s. 1944) on toiminut Yhtiön hallituksessa vuodesta 2001 lähtien. Suonoja oli Amica Yhtiöiden toimitusjohtaja vuosina 1989-2000. Hän on Alko Oy:n, Lännen Tehtaat Oyj:n, Outokumpu Oyj:n, Suomen Posti Oyj:n ja Tieliikelaitoksen hallitusten jäsen sekä Hallitusammattilaiset ry:n varapuheenjohtaja. Suonoja on koulutukseltaan kotitalousopettaja ja hän on suorittanut MBA-tutkinnon. Suonojalle on myönnetty kauppaneuvoksen arvonimi.

L&T:n johtoryhmä

Tämän listalleottoesitteen päivämääränä L&T:n johtoryhmään kuuluvat seuraavat henkilöt:

Nimi	Asema Yhtiössä	Konserniin nyt kuuluvien yhtiöiden palveluksessa
Jari Sarjo	toimitusjohtaja	vuodesta 1984
Arto Nivalainen	toimialajohtaja, Ympäristöpalvelut	vuodesta 1993
Anna-Maija Apajalahti	toimialajohtaja, Kiinteistöpalvelut	vuodesta 1971
Jorma Mikkonen	toimialajohtaja, Teollisuuspalvelut	vuodesta 1992
Martin Forss	yrityssuunnittelu- ja kehitysjohtaja	vuodesta 1993
Kari Korpelainen	markkinointijohtaja	vuodesta 1994
Sirkka Tuomola	talusjohtaja	vuodesta 1981

Jari Sarjo (s. 1957) on toiminut Lassila & Tikanoja –konsernin toimitusjohtajana vuodesta 2001. Sarjo oli Säckiväline –konsernin toimitusjohtaja vuosina 1997-2001. Hän toimi Säckiväline Oy:n toimialajohtajana 1994-1997, hallintojohtajana 1987-1994 ja hallintopäällikkönä 1984-1987. Sarjo on oikeustieteen kandidaatti.

Arto Nivalainen (s. 1950) on toiminut Ympäristöpalveluiden toimialajohtajana vuodesta 2000 lukien. Hän toimi Säckiväline-konserniin vuonna 2000 ostetun WM Ympäristöpalvelut Oy:n tuotantojohtajana 1996-2000, aluejohtajana 1995-1996 ja myyntijohtajana 1993-1995. Sitä ennen hän toimi tietohallintotehtävissä ja myynti- ja piirihohtajana Oy Huber Ab –konsernissa vuosina 1982-1993. Nivalainen on filosofian maisteri.

Anna-Maija Apajalahti (s. 1948) on toiminut Kiinteistöpalveluiden toimialajohtajana vuodesta 2000 lukien. Hän oli Säckiväline Oy:n siivouspalveluista ja konsernimarkkinoinnista vastaavana johtajana 1997-2000, siivouspalveluiden toimialajohtajana 1983-1997 vastaten myös konsernimarkkinoinnista ja tiedotus- ja markkinointitehtävissä 1971-1983. Apajalahti on valtiotieteen maisteri.

Jorma Mikkonen (s. 1963) on toiminut Teollisuuspalveluiden toimialajohtajana vuodesta 2000 lukien. Hän oli Säckiväline Oy:n palveluksessa hallintojohtajana 1999-2000 ja lakimiehenä 1992-1999. Hän toimi Helsingin Suomalaisen Säästöpankin lakimiehenä 1991-1992. Mikkonen on varatuomari.

Martin Forss (s. 1962) on toiminut yrityssuunnittelu- ja kehitysjohtajana vuodesta 2001 lukien. Hän oli Säckiväline Oy:n talusjohtajana 2000-2001. Sitä ennen hän oli Säckiväline-konserniin vuonna 2000 ostetun WM Ympäristöpalvelut Oy:n country controller 1996-2000, business controller 1995-1996 ja division controller 1993-1995. Forss on kauppatieteiden maisteri.

Kari Korpelainen (s. 1969) on toiminut markkinointijohtajana vuodesta 2001 lukien ja ollut johtoryhmän jäsen vuodesta 2002. Hän oli Säckiväline Oy:n konsernimarkkinoinnin markkinointipäällikkö 1997-2001, siivouspalveluiden markkinointipäällikkö 1996 sekä tuotekaupan tuote- ja piiripäällikkö 1994-1996. Korpelainen on kauppatieteiden maisteri.

Sirkka Tuomola (s. 1947) on toiminut talusjohtajana vuodesta 2001 lukien. Hän toimi entisen Lassila & Tikanojan talusjohtajana vuosina 1992-2001. Hän oli Metsä-Serla –konsernissa kirjanpito-päällikkönä 1989-1992. Hän toimi Lassila & Tikanoja -yhtymässä Tiklaksessa hallintojohtajana 1985-1989, taluspäällikkönä 1983-1985 ja laskentapäällikkönä 1981-1983. Vuosina 1974-1981 hän oli Huhtamäki-yhtymässä laskentaekonomina ja laskentapäällikkönä. Tuomola on kauppatieteiden maisteri.

Palkkiot ja hallituksen jäsenten sekä johtoryhmän omistususuus L&T:ssä

L&T:n hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous etukäteen vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenillä ei ole eläkesopimuksia Yhtiön kanssa.

Yhtiön toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkasta, palkkioista ja muista eduista päättää Yhtiön hallitus. Toimitusjohtaja ja johtoryhmän jäsenet kuuluvat Yhtiön avainhenkilöille suunnatun optio-ohjelman piiriin. Lisäksi käytössä on EVA-pohjainen tulospalkkiojärjestelmä, jonka perusteet hallitus hyväksyy vuosittain etukäteen.

Vuonna 2003 hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle maksettujen palkkojen, palkkioiden ja luontoisetujen yhteismäärä oli 395 162 euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty L&T:n hallituksen jäsenten osakkeenomistukset L&T:ssa 17.11.2004:

Hallituksen jäsenten osakkeenomistus	Osakkeiden lukumäärä ¹⁾	Omistusosuus, %
Juhani Majjala	634 810	3,99
Heikki Hakala	5 055	0,03
Lasse Kurkilahti	1 300	0,01
Juhani Lassila	3 900	0,02
Evald ja Hilda Nissin Säätiö ²⁾	1 005 660	6,33
Soili Suonoja	600	0,00

¹⁾ Määrissä ei ole huomioitu ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämää rahastoantia.

²⁾ Juhani Lassilan määräysvalta-yhteisö.

Hallituksen jäsenet eivät kuulu Yhtiön optio-ohjelman piiriin eivätkä he omista Yhtiön liikkeeseen laskemia optio-oikeuksia.

Seuraavassa taulukossa on esitetty L&T:n johtoryhmän jäsenten osakkeenomistus L&T:ssa sekä heidän omistamansa L&T:n liikkeeseen laskemat optio-oikeudet 17.11.2004:

Johtoryhmän jäsenten osakkeenomistus	Osakkeiden lukumäärä ¹⁾	Omistusosuus, %	Optiot 2002A	Optiot 2002B	Optiot 2002C
Jari Sarjo	4 000	0,03	5 000	20 000	21 000
Arto Nivalainen	2 000	0,01	9 500	10 000	11 000
Anna-Maija Apajalahti	800	0,01	7 960	10 000	11 000
Jorma Mikkonen	300	0,00	-	7 500	8 000
Martin Forss ²⁾	800	0,01	6 660	7 500	9 000
Kari Korpelainen	100	0,00	-	7 500	8 000
Sirkka Tuomola	16 000	0,10	3 500	7 500	8 000

¹⁾ Omistettujen osakkeiden määrissä ei ole huomioitu ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämää rahastoantia eikä omistettujen optio-oikeuksien määrissä rahastoannin aiheuttamaa muutosta optio-oikeuksien määrään.

²⁾ Osakkeenomistukset mukaan lukien alaikäisten lasten omistus.

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistus L&T:ssa oli yhteensä 1 655 325 osaketta 17.11.2004. Nämä osakkeet edustivat L&T:n osakemäärästä ja kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä yhteensä 10,41 prosenttia.

Henkilöstö

L&T:n henkilöstömäärä oli vuoden 2003 aikana keskimäärin kokopäiväiseksi muutettuna 4 595 henkilöä. Ajalla 1.1.-30.9.2004 vastaava luku oli 5 621 henkilöä. L&T:n avainhenkilöille on suunnattu optio-ohjelma. Tähän mennessä optioita on merkintynyt 28 avainhenkilöä.

Tilintarkastajat

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan Yhtiöllä tulee olla vähintään yksi ja enintään kaksi varsinaista tilintarkastajaa sekä yksi varatilintarkastaja. Vähintään yhden varsinaisen tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Jos tilintarkastajaksi valitaan KHT-yhteisö, ei varatilintarkastajaa valita. Tilintarkastajien toimikausi on Yhtiön tilikausi ja tilintarkastajien tehtävät päättyvät vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

L&T:n tilintarkastajana on toiminut Yhtiön perustamisesta 30.9.2001 lähtien tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Heikki Lassila. Tilintarkastajien osoite on PricewaterhouseCoopers Oy, PL 1015, Itämerentori 2, 00101 Helsinki.

9. OSAKEMARKKINATIETOJA JA OSINKOPOLITIikka

Osakemarkkinatietoja

L&T:n osakkeet ovat olleet julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälisalla 1.10.2001 lähtien. L&T:n osakkeiden kaupankäyntitunnus on LAT1V, ISIN-koodi FI0009010854 ja pörssierä 100 osaketta. Alla olevassa taulukossa on esitetty rahastoannilla oikaistut Yhtiön osakkeen ylimmät ja alimmat kurssit, kaupankäyntimäärillä painotetut keskikurssit, kurssit jakson lopussa, osakevaihto sekä euro- että kappalemääräisenä ja osakekannan markkina-arvo jakson lopussa Helsingin Pörssissä mainittuina ajanjaksoina.

	Osakekurssi, € ¹				Vaihto			Osakekannan markkina-arvo jakson lopussa, milj. €
	Ylin	Alin	Keski-kurssi	Jakson lopussa	Milj. € 1 000 kpl ¹	% osakkeista		
2001								
Neljäs neljännes	9,25	6,00	8,54	9,00	14,7	1 719	5,4	284,9
2002								
Ensimmäinen neljännes	10,50	9,00	9,97	10,15	5,3	528	1,7	321,3
Toinen neljännes	11,13	9,25	9,86	9,50	6,2	630	2,0	300,7
Kolmas neljännes	9,75	7,50	8,38	7,50	10,3	1 227	3,9	237,4
Neljäs neljännes	7,99	6,50	7,12	7,75	24,2	3 395	10,7	245,3
2003								
Ensimmäinen neljännes	8,75	7,51	7,96	8,35	18,5	2 323	7,3	264,3
Toinen neljännes	9,50	7,83	8,49	9,18	24,1	2 839	9,0	290,4
Kolmas neljännes	10,50	8,90	9,73	10,00	18,1	1 863	5,9	316,5
Neljäs neljännes	14,75	10,00	12,38	13,75	30,8	2 491	7,9	435,2
2004								
Ensimmäinen neljännes	15,35	12,90	13,95	13,88	56,9	4 078	12,9	439,2
Toinen neljännes	14,60	12,50	13,36	13,25	71,1	5 318	16,8	419,4
Kolmas neljännes	14,23	12,98	13,42	14,00	17,5	1 306	4,1	443,2
Neljäs neljännes 15.11.2004 saakka	15,31	13,71	14,53	15,25	49,9	3 433	10,8	482,8

¹⁾ Oikaistu rahastoantikerioimella (2)

Osingot ja osinkopolitiikka

Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiö voi maksaa osinkoa ainoastaan yhtiökokouksen vahvistaman tilinpäätöksen perusteella ja yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti. Vallitsevan käytännön mukaan suomalaisten yhtiöiden osakkeille maksetaan osinkoa pääsääntöisesti vain kerran vuodessa. L&T:n osingonjako edellyttää siten osakeyhtiölain mukaan annettujen äänten enemmistöllä tehtyä päätöstä varsinaisessa yhtiökokouksessa, joka on Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan pidettävä vuosittain huhtikuun loppuun mennessä, tai tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeisessä ylimääräisessä yhtiökokouksessa.

Osinkojen verotusta on selitetty kappaleessa 13 ”Verotus”.

L&T:n hallitus on päättänyt osinkopolitiikasta, jonka mukaan Yhtiön osingon määrä on sidottu tilikauden tulokseen. Se osa tuloksesta, mitä ei tarvita Yhtiön terveen kehityksen varmistamiseen, jaetaan osakkaille.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu L&T:n jakamien osakekohtaisten osinkojen määrä ja osingot suhteutettuna tulokseen esitetyiltä tilikausilta.

31.12. päättyneet tilikausi	Osinko/osake, € ¹	Osinko/tulos, %
2001	0,30	64,1 ²
2002	0,38	74,7
2003 ³	1,10	159,6

¹⁾ Oikaistu rahastoannin antikerioimella (2)

²⁾ Pro forma

³⁾ Varsinaisen yhtiökokouksen 18.3.2004 päättämä osinko lisätyn ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämällä 0,50 euron (oikaistu rahastoannin antikerioimella) osakekohtaisella lisäosingolla

Osakeannissa liikkeeseen laskettavilla L&T:n osakkeilla on sama osinko-oikeus kuin muilla L&T:n osakkeilla. Osakeannissa liikkeeseen laskettavilla Osakkeilla ei kuitenkaan ole oikeutta 15.11.2004 päätettyyn lisäosinkoon.

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiökokous on 15.11.2004 päättänyt, että 31.12.2003 päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella jaetaan 18.3.2004 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetyn osingon lisäksi osinkoa 1,00 euroa osaketta kohden. Lisäosinko ei merkitse muutosta Yhtiön osinkopolitiikkaan, vaan kysymys on kertaluonteisesta erityisosingosta.

Jakokelpoiset varat

Seuraavassa taulukossa on kuvattu L&T:n jakokelpoiset varat 31.12.2003 vahvistetun taseen mukaan ja huomioiden varsinaisen yhtiökokouksen 18.3.2004 ja ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämät osingonjaot.

Jakokelpoiset varat	euroa
Voitonjakokelpoiset varat konsernitaseen 31.12.2003 mukaan	75 579 559,00
Emoyhtiön voitto	14 185 430,00
Emoyhtiön edellisten tilikausien voitto	41 480 534,80
Emoyhtiön taseen mukaiset voitonjakokelpoiset varat yhteensä 31.12.2003	55 665 964,80
Varsinaisessa yhtiökokouksessa 18.3.2004 päätetty osinko (1,20 euroa 15 826 308 osakkeelle)	18 991 569,60
Ylimääräisessä yhtiökokouksessa 15.11.2004 päätetty osinko (1,00 euroa 15 897 088 osakkeelle)	15 897 088,00
Voitonjakokelpoiset varat osingonjakojen jälkeen	20 777 307,20

10. OSAKKEET, OSAKEPÄÄOMA, OMISTUS JA OPTIO-OIKEUDET

Tietoja osakkeista

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan Yhtiön osakepääoma on vähintään 10 000 000 euroa ja enintään 50 000 000 euroa. Näissä rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta.

Yhtiön kunkin osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo on 0,50 euroa. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan kukaan osakkeenomistaja ei kuitenkaan voi äänestää yhtiökokouksessa enemmällä kuin viidennellä osalla yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista. Yhtiön osakkeet ovat kuuluneet arvo-osuusjärjestelmään 1.10.2001 lukien.

Omistusrakenne

Seuraavassa taulukossa esitetään L&T:n 20 suurimman suoraan omistajaluetteloon merkityn osakkeenomistajan osakkeomistukset 17.11.2004. Kyseisellä päivämäärällä L&T:lla oli yhteensä 3 439 omistajaluetteloon merkittyä osakkeenomistajaa. L&T ei omista omia osakkeitaan.

Osakkeenomistaja	Osakkeiden lukumäärä ¹⁾	Omistusosuus, %
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 165 445	7,3
Evald ja Hilda Nissin Säätiö	1 005 660	6,3
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo	904 683	5,7
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	822 600	5,2
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	789 575	5,0
Tapiola-ryhmä ²⁾	727 940	4,6
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	406 240	2,6
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	207 900	1,3
Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola	69 900	0,4
Sijoitusrahasto Tapiola Hyvinvointi	26 400	0,2
Sijoitusrahasto Tapiola Tulevaisuus	17 500	0,1
Juhani Maijala	634 810	4,0
Heikki Bergholm	370 000	2,3
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	333 300	2,1
Mikko Maijala	283 000	1,8
Valtion Eläkerahasto	279 000	1,8
Kristiina Turjanmaa	274 871	1,7
Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola	220 000	1,4
Liikesivistysrahaston kannatusyhdistys ry	203 400	1,3
Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	189 700	1,2
Op-Delta Sijoitusrahasto	165 000	1,0
Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap	131 300	0,8
Sijoitusrahasto Aktia Secura	120 000	0,8
Oy Chemec Ab	104 020	0,7
Eeva Maijala	102 000	0,6
20 suurinta yhteensä	8 826 304	55,5
Hallintarekisteröidyt osakkeet	1 004 014	6,3
Yhteistilillä olevat osakkeet	20 272	0,1
Muut osakkeenomistajat	6 046 798	38,1
Yhteensä	15 897 088	100,0

¹⁾ Määrissä ei ole huomioitu yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämää rahastoantia.

²⁾ Tapiola-ryhmän omistus ryhmitelty kuten ilmoitettu Yhtiölle.

L&T:n tiedossa ei ole osakassopimuksia tai äänivallan käyttöön liittyviä sopimuksia.

Osakepääoman kehitys

Yhtiön osakepääoma oli Yhtiön rekisteröimishetkellä 30.9.2001 määrältään 7 913 154 euroa jakautuen 15 826 308 osakkeeseen.

Yhtiön osakepääomaa korotettiin Yhtiön 2002A-optio-oikeuksien perusteella tehdyillä osakemerkinnöillä 1 250 eurolla, joka rekisteröitiin kaupparekisteriin 10.8.2004 sekä 34 140 eurolla, joka merkittiin kaupparekisteriin 17.11.2004.

Ylimääräinen yhtiökokous päätti 15.11.2004 korottaa osakepääomaa rahastoannilla yhteensä 7 948 544 eurolla antamalla osakkaille yhteensä 15 897 088 uutta Yhtiön osaketta. Rahastoanti rekisteröitiin kaupparekisteriin 18.11.2004.

Tämän listalleottoesitteen päivämäärällä Yhtiön rekisteröity osakepääoma on 15 897 088 euroa jakautuen 31 794 176 osakkeeseen.

L&T:n ylimääräinen yhtiökokous päätti 15.11.2004 korottaa Yhtiön osakepääomaa osakkeenomistajien merkintäetuoi-
keuteen perustuvalla uusmerkinnällä enintään 3 179 417 eurolla laskemalla liikkeeseen enintään 6 358 834 Osaketta Osakeannin ehtojen mukaisesti. Osakeannissa liikkeeseen laskettavat Osakkeet vastaavat enintään 20,00 prosenttia Yhtiön osakkeiden lukumäärästä ja niiden tuottamista äänistä ennen Osakeantia.

Yhtiöoikeudelliset valtuutukset

L&T:n hallituksella ei ole valtuutusta korottaa Yhtiön osakepääomaa tai hankkia tai luovuttaa Yhtiön omia osakkeita.

Yhtiön optio-ohjelma

Vuoden 2002 varsinainen yhtiökokous päätti optio-oikeuksien antamisesta Lassila & Tikanoja –konsernin avainhenkilöille ja Lassila & Tikanoja Oyj:n kokonaan omistamalle tytäryhtiölle. Optio-oikeudet jakautuvat kolmeen optiosarjaan ja niitä merkittiin seuraavasti: 130 000 2002A-optio-oikeutta, 130 000 2002B-optio-oikeutta ja 140 000 2002C-optio-oikeutta.

Optioehtojen mukaan osakkeen merkintähinta on 2002A-optio-oikeuksilla Yhtiön osakkeen vaihdolla painotettu keski-
kurssi Helsingin Pörssissä toukokuussa 2002 pyöristettynä lähimpään senttiin, 2002B-optio-oikeuksilla Yhtiön osak-
keen vaihdolla painotettu keski-
kurssi Helsingin Pörssissä toukokuussa 2003 pyöristettynä lähimpään senttiin ja 2002C-
optio-oikeuksilla Yhtiön osakkeen vaihdolla painotettu keski-
kurssi Helsingin Pörssissä toukokuussa 2004 pyöristettynä lähimpään senttiin. Optio-oikeudella merkittävän osakkeen merkintähintaa alennetaan optioehtojen mukaisesti merkin-
tähinnan määräytymisen jälkeen päätettävien ja ennen osakemerkintää jaettavien osakekohtaisten osinkojen määrällä,
joka ylittää yhteensä 70 prosenttia sen tilikauden osakekohtaisesta voitosta, jolta osinkoja jaetaan. Merkintähinnan alen-
nus tulee voimaan kyseisen osingonjaon täsmäytyspäivänä. Osakkeiden merkintähinta on kuitenkin aina vähintään osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo.

Vuoden 2002A-optio-oikeuksien merkintäaika alkoi 2.5.2004. 2002A-optio-oikeuksilla on merkitty 10.11.2004 men-
nessä 70 780 L&T:n osaketta.

L&T:n ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämä ylimääräinen osingonjako ja rahastoanti muuttivat optio-
oikeuksien määrää, optio-oikeudella tehtävän osakemerkinnän merkintähintaa ja merkittävien osakkeiden määrää optio-
ohjelman ehtojen mukaisesti. L&T:n hallitus on lisäksi 16.11.2004 muuttanut optio-oikeuksien ehtoja optio-oikeuden
haltijan yhdenvertaisuuden turvaavalla tavalla muuttamalla optio-oikeudella merkittävän osakkeen merkintähintaa.

Ylimääräisen osingon, rahastoannin ja uusmerkinnän vaikutus sekä osakemerkintään käytetyt 2002A-optio-oikeudet
huomioiden, optio-oikeuksia on tämän listalleottoesitteen päivämäärällä liikkeellä seuraavasti:

Optio-oikeudet	Optioiden lukumäärä	Merkintähinta/osake, €	Merkintäaika
2002A	118 440	7,86	2.5.2004 - 30.10.2005
2002B	260 000	7,02	2.5.2005 - 30.10.2006
2002C	280 000	11,46	2.5.2006 - 30.10.2007

Kukin optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään ehtojensa mukaisesti yhden (1) osakkeen. Optio-oikeuksilla merkityt osak-
keet tuottavat osakasoikeudet osakepääoman korotuksen rekisteröinnistä lukien. Optio-oikeuksilla merkittävissä olevien
osakkeiden osuus on enintään 2,07 prosenttia Yhtiön tämän listalleottoesitteen päivämääränä rekisteröidystä osakepää-
omasta.

2002A-optio-oikeudet ovat olleet listattuna Helsingin Pörssin päälisalla 3.5.2004 lähtien.

11. OSAKKEENOMISTAJIEN OIKEUKSISTA

Osakkeenomistajien merkintäetuoikeus

Suomen lain mukaan osakkeenomistajilla on etuoikeus merkitä yhtiön osakkeita, optio-oikeuksia ja vaihtovelkakirjoja osakeomistustensa suhteessa, ellei antia koskevassa yhtiökokouksen päätöksessä toisin määrätä. Osakeyhtiölain mukaan päätös, jolla poiketaan osakkeenomistajan merkintäetuoikeudesta, on pätevä vain, mikäli sitä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa yhtiökokouksessa annetuista äänistä ja edustetuista osakkeista.

Tietyt osakkeenomistajat ja merkintäoikeuksien haltijat, joilla on asuinpaikka tai rekisteröity osoite tietyissä muissa valtioissa kuin Suomessa, eivät välttämättä voi käyttää osakkeenomistukseensa perustuvaa merkintäetuoikeuttaan, paitsi jos merkintäetuoikeuksien rekisteröinti tai muu vastaava toimenpide on tehty kyseisen valtion arvopaperilainsäädännön mukaisesti tai jos käytettävissä on poikkeus rekisteröinti- tai muista vastaavista vaatimuksista.

Yhtiökokoukset

Osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajat käyttävät yhtiökokouksissa päätösvaltaansa yhtiön asioissa. Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain viimeistään huhtikuun 30. päivänä ja siinä on esitettävä tilinpäätös ja konsernitilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja –taseen vahvistamisesta, toimenpiteistä, joihin voitto tai tappio antavat aihetta, vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista sekä hallituksen jäsenten lukumäärästä. Varsinaisen yhtiökokouksen on lisäksi valittava hallituksen jäsenet sekä tilintarkastajat ja tarvittaessa varatilintarkastaja. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä erityisten asioiden käsittelyä varten silloin, kun hallitus pitää sitä tarpeellisenä tai kun Yhtiön tilintarkastaja tai osakkeenomistajat, jotka yhdessä edustavat vähintään yhtä kymmenesosaa kaikista Yhtiön liikkeeseen lasketuista osakkeista, sitä kirjallisesti vaativat.

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan kutsu yhtiökokoukseen on julkaistava aikaisintaan kaksi kuukautta ennen yhtiökokousta ja viimeistään viikkoa ennen osakeyhtiölain 3a luvun 11 §:ssä tarkoitettua määräpäivää yhdessä Yhtiön kotipaikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä. Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistajan tulee ilmoittaa Yhtiölle osallistumisestaan yhtiökokoukseen viimeistään kokouskutsussa mainittuna päivänä, joka voi olla aikaisintaan kymmenen päivää ennen kokousta.

Osakkeenomistajat, jotka on osakeyhtiölain ja arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain mukaisesti merkitty osakkeenomistajiksi APK:n pitämään osakasluetteloon kymmenen päivää ennen yhtiökokousta, ovat oikeutettuja osallistumaan yhtiökokoukseen ja käyttämään äänioikeuttaan (katso ”Suomen arvopaperimarkkinat - Arvo-osuusjärjestelmä”). Jos hallintarekisteröityjen osakkeiden omistaja haluaa osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää äänioikeuttaan, hänen tulee rekisteröidä osakkeet väliaikaisesti omiin nimiinsä viimeistään kymmenen päivää ennen yhtiökokousta. Yhtiökokouksen päätösvaltaisuuden edellytykseksi ei osakeyhtiölaissa tai Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksessä ole asetettu tiettyä osallistujamäärää.

Äänioikeus

Osakkeenomistaja saa osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä äänioikeuttaan joko henkilökohtaisesti tai valtuuttamansa asiamiehen välityksellä. L&T:n jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen. Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistaja ei voi yhtiökokouksessa äänestää enemmällä kuin viidennellä osalla (1/5) yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista. Voidakseen osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä äänioikeuttaan, osakkeenomistajan tulee yleensä olla rekisteröity APK:n pitämään osakasluetteloon (katso yllä kohta ”Yhtiökokoukset”). Yhtiökokouksissa päätökset tehdään yleensä yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Kuitenkin eräät päätökset, kuten yhtiöjärjestyksen muutokset, osakkeenomistajien merkintäetuoikeudesta poikkeaminen osakeannin yhteydessä ja eräissä tapauksissa päätökset yhtiön sulautumisesta tai purkamisesta, edellyttävät vähintään kahden kolmasosan enemmistöä annetuista äänistä sekä kokouksessa edustetuista osakkeista.

Osingot ja muu voitonjako

Osakeyhtiölain ja Suomessa vallitsevan käytännön mukaan suomalaisten yhtiöiden osakkeille maksetaan osinkoa pääsääntöisesti kerran vuodessa. Osinkoa voidaan maksaa vasta yhtiökokouksen hyväksytyä yhtiön tilinpäätöksen ja päätettyä osingonjaosta yhtiön hallituksen osingonjakoehdotuksen perusteella. Osingonjako edellyttää annettujen äänten enemmistöllä tehtyä päätöstä yhtiökokouksessa.

Osakeyhtiölain mukaan oma pääoma jaetaan sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottu oma pääoma koostuu osakepääomasta, ylikurssirahastosta, vararahastosta sekä arvonorotusrahosta. Muut oman pääoman erät kuuluvat vapaaseen omaan pääomaan. Osinko voi olla enintään jakokelpoisten varojen suuruinen. Jakokelpoiset varat sisältävät tilikauden voiton, edellisten tilikausien kertyneet voittovarot ja yhtiön muun vapaan oman pääoman erät, joista on vähennetty taseen osoittama tappio, taseeseen aktivoituiden perustamis-, tutkimus- ja tietyt kehityskulut, yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden hankintameno sekä määrä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on siirrettävä vararahastoon tai muutoin jätettävä jakamatta. Konsernin emoyhtiö ei kuitenkaan voi jakaa osinkona enempää kuin emoyhtiön tai konsernin vahvistetun tilinpäätöksen mukaisen jakokelpoisten varojen määrän, sen mukaan kumpi on alempi. Konsernin jakokelpoisten varojen määrää osingonjakoa varten laskettaessa on varoista vähennettävä myös tietyt voittovaroihin sisältyvät varaukset (vapaaehtoinen varaus ja poistoero). Osakeyhtiölain mukaan osingon määrä ei saa ylittää hallituksen osingonjakoehdotuksessa mainitsemaa määrää. Osakkeenomistajat, joilla on vähintään kymmenen prosenttia kaikista yhtiön osakkeista, voivat kuitenkin varsinaisessa yhtiökokouksessa vaatia, että osingon on oltava (i) vähintään puolet tilikauden voitosta, josta vähennetään (A) yhtiöjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä tai muuten jakamattomaksi jätettävä määrä ja (B) mahdollinen määrä, jolla aktivoituiden perustamis-, tutkimus- ja tietyt kehityskulut sekä yhtiön tai emoyhtiön osakkeiden hankintameno ylittävät vapaat rahastot, ylikurssirahaston ja vararahaston, mutta (ii) se ei kuitenkaan saa ylittää voitonjakokelpoisten varojen määrää. Osakkeenomistaja ei myöskään voi vaatia osinkona jaettavaksi enempää kuin kahdeksan prosenttia yhtiön omasta pääomasta. Yhtiö ei osakeyhtiölain mukaan saa maksaa kuluvan tilikauden voittoon perustuvia osavuosiosinkoja.

Osingot ja muut jako-osuudet maksetaan osakkeenomistajille tai heidän hallintarekisteröityjen osakkeidensa haltijaksi osakasluetteloon asianomaisena täsmäytyspäivänä merkitylle henkilölle. Osakasluetteloa pitää APK asianomaisten tilinhoitajayhteisöjen välityksellä. Arvo-osuusjärjestelmässä osingot maksetaan tilisiirtona osakkeenomistajille rekisteriin ilmoitetuille tileille. Osakkeenomistajille, joita ei ole merkitty osakasluetteloon, ei makseta osinkoa. Kaikki Yhtiön osakkeet, mukaan lukien Osakeannissa tarjottavat Osakkeet, tuottavat yhtäläiset oikeudet Yhtiön osinkoihin ja muihin jako-osuuksiin (mukaan lukien Yhtiön varojen jako purkautumistilanteessa) sen jälkeen kun osakepääoman korotus on merkitty kaupparekisteriin.

Osakeyhtiölain mukaan yhtiö voi hankkia omia osakkeitaan voitonjakokelpoisilla varoilla. Omien osakkeiden hankkimisesta päättää yhtiökokous. Yhtiökokous voi myös määrääjäksi, enintään yhdeksi vuodeksi yhtiökokouksen päätöksensä, valtuuttaa hallituksen päättämään omien osakkeiden hankinnasta. Julkinen osakeyhtiö ei saa omistaa omia osakkeitaan suoraan tai tytäryhtiöidensä kautta siten, että omistettujen osakkeiden nimellisarvo tai niiden tuottama äänimäärä on yli viisi prosenttia yhtiön osakepääomasta tai kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeiden luovutus

Myytäessä arvo-osuusjärjestelmässä olevia osakkeita kyseiset osakkeet siirretään tilisiirtona myyjän arvo-osuustililtä ostajan arvo-osuustilille. Myynti rekisteröidään etukäteisluovutuksena siihen saakka, kunnes tili on täsmäytetty ja osakkeet maksettu, minkä jälkeen ostaja merkitään automaattisesti yhtiön osakasluetteloon. Mikäli osakkeet ovat hallintarekisteröityjä, osakkeiden myynnistä ei tarvitse tehdä merkintää Suomen arvo-osuusjärjestelmään, ellei osakkeiden hallintarekisteröinnin hoitaja vaihdu myynnin seurauksena.

Lunastusvelvollisuus

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistaja, jonka osuus Yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä joko yksin tai yhdessä tiettyjen toisten osakkeenomistajien kanssa saavuttaa tai ylittää 33 ¹/₃ prosenttia tai 50 prosenttia, on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit. Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaan laskettaessa osakkeenomistajan osuutta Yhtiön osakkeista ja niiden tuottamista äänistä luetaan mukaan myös ne osakkeet, jotka kuuluvat

- yhteisölle, joka osakeyhtiölain mukaan kuuluu samaan konserniin kuin osakkeenomistaja,
- yritykselle, joka kirjanpitolain mukaista konsernitilinpäätöstä laadittaessa luetaan kuuluvaksi samaan konserniin kuin osakkeenomistaja,
- edellä tarkoitettujen yhteisöjen tai yritysten eläkesäätiöille tai eläkekassoille, ja
- sellaiselle muulle kuin suomalaiselle yhteisölle tai yritykselle, joka - jos se olisi suomalainen - kuuluisi edellä tarkoitettuina tavoin samaan konserniin kuin osakkeenomistaja.

Mikäli lunastusvelvollisuus syntyy yhteenlaskettavien omistusten tai äänimäärien perusteella, lunastusvelvolliset osakkeenomistajat vastaavat lunastuksen toteuttamisesta yhteisvastuullisesti lunastukseen oikeutettuihin osakkeenomistajiin nähden. Lunastusvaatimus katsotaan tällaisessa tilanteessa kohdistetuksi ilman eri vaatimustakin kaikkiin lunastusvelvollisiin osakkeenomistajiin.

Mikäli kaksi osakkeenomistajaa saavuttaa tai ylittää lunastusvelvollisuuden aikaansaavan omistus- tai äänirajan siten, että molemmat ovat lunastusvelvollisia samanaikaisesti, voi lunastukseen oikeutettu osakkeenomistaja vaatia lunastusta kummaltakin erikseen.

Lunastusvelvollisuus ei koske osakkeita tai niihin oikeuttavia arvopapereita, jotka lunastusta vaativa osakkeenomistaja on hankkinut lunastusvelvollisuuden syntymisen jälkeen.

Osakkeiden lunastushinta on yhtiöjärjestyksen mukaan korkeampi seuraavista:

- (a) osakkeen kaupankäyntikurssien painotettu keskikurssi viimeisten kymmenen pörssipäivän aikana Helsingin Pörssissä ennen sitä päivää, jolloin Yhtiö sai lunastusvelvolliselta osakkeenomistajalta ilmoituksen edellä tarkoitetun omistus- tai äänirajan saavuttamisesta tai ylittymisestä tai, sanotun ilmoituksen puuttuessa tai jäädessä määräjassa saapumatta, siitä päivästä, jolloin Yhtiön hallitus sai siitä muutoin tiedon; tai
- (b) se osakkeiden lukumäärällä painotettu keskihinta, jonka lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on maksanut hankkimistaan tai muutoin saamistaan osakkeista viimeisten 12 kuukauden aikana ennen edellä (a)-kohdassa tarkoitettua päivää.

Arvopaperimarkkinalain mukaan osakkeenomistajan, jonka osuus kasvaa yli kahden kolmanneksen yhtiön osakkeiden äänimäärästä sen jälkeen, kun yhtiön osake on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on tarjouduttava lunastamaan loputkin yhtiön liikkeeseen laskemista osakkeista ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavista arvopapereista.

Ulkomaalaisomistusta koskevat rajoitukset

Suomalaisten yhtiöiden ulkomaalaisomistusrajoitukset poistettiin 1.1.1993. Ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta vuonna 1992 annetun lain (1992/1612) mukaan yritysosto vaatii kuitenkin tietyissä tapauksissa kauppa- ja teollisuusministeriön vahvistuksen, mikäli muu kuin Euroopan talousalueelta (ETA) tai OECD-jäsenvaltiosta oleva ulkomaalainen henkilö, ulkomainen yhteisö tai suomalainen yhteisö, jossa määräysvalta on yhdellä tai useammalla edellä mainitulla ulkomaalaisella henkilöllä tai ulkomaisella yhteisöllä, hankkisi omistukseensa vähintään kolmasosan suomalaisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Lakia sovelletaan sellaisiin yritysostoihin, joissa kohdeyrityksen (i) palveluksessa on edellisen tai kuluvan tilikauden aikana ollut vähintään 1 000 henkilöä, (ii) viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukainen liikevaihto on ylittänyt 168,2 miljoonaa euroa tai (iii) viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen mukainen taseen loppusumma on ollut suurempi kuin 168,2 miljoonaa euroa. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi kieltäytyä vahvistuksen antamisesta, mikäli yritysosto vaarantaa tärkeitä kansallisia etuja, jolloin asia siirretään valtioneuvoston käsiteltäväksi.

Valuuttakontrolli

Muissa kuin yllä kuvatuissa tapauksissa ulkomaalaiset voivat hankkia suomalaisen osakeyhtiön osakkeita ilman erityistä valuuttakontrollilupaa. Ulkomaalaiset voivat myös vastaanottaa osinkoja ilman erityistä valuuttakontrollilupaa, mutta osinkoa jakava yhtiö joutuu pidättämään lähdeveron Suomesta siirrettävistä varoista. Ulkomaalaiset, jotka ovat hankkineet suomalaisen osakeyhtiön osakkeita, voivat saada osakkeita rahastoannin yhteydessä tai osallistua uusmerkintään ilman erityistä valuuttakontrollilupaa. Ulkomaalaiset voivat myydä suomalaisen yhtiön osakkeita Suomessa ja tällaisesta myynnistä saadut varat voidaan siirtää pois Suomesta missä tahansa vaihdettavassa valuutassa. Suomessa ei ole voimassa valuuttakontrollisäännöksiä, jotka rajoittaisivat suomalaisen yhtiön osakkeiden myymistä ulkomaalaisilta toiselle ulkomaalaiselle.

12. SUOMEN ARVOPAPERIMARKKINAT

Kaupankäynti ja selvitys

Kaupankäynti arvopapereilla ja kauppojen selvitys tapahtuu Helsingin Pörssissä euroissa, ja pienin mahdollinen hinnanmuutos noteerauksissa on 0,01 euroa. Hintatiedot tuotetaan ja julkaistaan ainoastaan euroissa.

Helsingin Pörssin automaattinen kaupankäyntijärjestelmä (Saxess-kaupankäyntijärjestelmä) on toimeksiantopohjainen järjestelmä, jossa toimeksiannot täsmäytetään kaupoiksi, kun hinta- ja volyymitiedot täsmäävät. Kauppaa käydään pörsierillä, jotka määrätään erikseen osakelajeittain.

Helsingin Pörssin kaupankäyntipäivä koostuu kaupankäyntiä edeltävästä vaiheesta, varsinaisesta kaupankäynnistä ja kaupankäynnin jälkeisestä vaiheesta.

Kaupankäyntiä edeltävä vaihe alkaa kello 8.30 ja päättyy kello 9.45, jolloin kauppvoja voidaan tehdä edellisen kaupankäyntipäivän hintoihin perustuen. Jatkuva kaupankäynti tapahtuu kello 9.45 ja 18.30 välisenä aikana ja se alkaa päivän avauksella kello 9.45. Päivän avaukseen siirretään automaattisesti pörsierälliset kaupankäyntiä edeltävän vaiheen aikana tallennetut tarjoukset sekä järjestelmässä jo olevat tarjoukset, joiden voimassaoloaika on useita päiviä. Jatkuva kaupankäynti alkaa jaksottain päivän avauksen päätyttyä kello 10.00, jolloin ensimmäisen osakkeen avauskurssi määrätään, minkä jälkeen jatkuva kaupankäynti kyseisellä osakkeella alkaa. Noin kymmenen minuutin kuluttua kaikkien osakkeiden avauskurssit on määrätty ja markkinakysyntään perustuva kaupankäynti jatkuu kello 18.20 saakka, jolloin päivän päätös alkaa. Päivän päätös loppuu noin kello 18.30, jolloin päätöskurssit määritetään. Kaupankäynnin jälkeinen vaihe, jonka aikana osakkeiden sopimuskauppoja voidaan tallentaa jälkipörsierikauppoina päivän kaupankäyntiin perustuvien hintarajojen puitteissa, ajoittuu kello 18.40 ja kello 19.00 väliseen aikaan.

Kaupat selvitetään APK:n automaattisessa selvitysjärjestelmässä (HEXClear-järjestelmä) yleensä kolmantena pankkipäivänä kaupantekopäivästä (T+3) elleivät osapuolet ole sopineet toisin.

Arvopaperimarkkinoiden sääntely

Suomen arvopaperimarkkinoita valvova viranomainen on Rahoitustarkastus. Tärkein arvopaperimarkkinoita säätelevä laki on arvopaperimarkkinalaki, joka sisältää määräyksiä muun muassa yhtiöiden ja osakkeenomistajien tiedonantovelvollisuudesta, pörsierilistalle ottamisesta, noteerattujen arvopapereiden kaupasta ja julkisista ostotarjouksista sekä sisäpiiriläisten velvollisuuksista. Rahoitustarkastuksen tehtävänä on valvoa näiden määräysten noudattamista.

Arvopaperimarkkinalaki määrittää tiedonantovelvollisuuden vähimmäisvaatimukset yhtiöille, jotka hakevat listautumista Helsingin Pörssiin tai jotka tarjoavat arvopapereita yleisölle. Annettavien tietojen on oltava riittäviä perustellun arviointitekemiseksi arvopaperista ja niiden liikkeeseen laskijasta. Suomalainen pörsieriyhtiö on jatkuvasti velvollinen julkistamaan säännöllisesti taloudellista tietoa yhtiöstä sekä julkistamaan ilman aiheutonta viivytystä ja ilmoittamaan pörsierille kaikki sellaiset päätökset ja seikat, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa sen osakkeiden arvoon.

Osakkeenomistajan on annettava ilman aiheutonta viivytystä ilmoitus pörsieriyhtiölle ja Rahoitustarkastukselle, kun hänen omistusosuutensa saavuttaa, ylittää tai laskee alle 5, 10, 15, 20, 25, 33 1/3, 50 tai 66 2/3 prosenttia kyseisen julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhtiön äänimäärästä tai osakepääomasta arvopaperimarkkinalain mukaisesti laskettuna tai milloin hän on osapuolena sopimuksessa tai muussa järjestelyssä, joka toteutuessaan johtaa sanottujen ääniosuus- tai omistusrajojen saavuttamiseen, ylittymiseen tai osuuden laskemiseen niiden alle. Pörsieriyhtiön saatua tiedon siitä, että osakkeenomistajan omistusosuus on saavuttanut, ylittänyt tai laskenut alle jonkun edellä mainitun rajan, yhtiön tulee ilman aiheutonta viivytystä julkistaa tieto sekä ilmoittaa siitä Helsingin Pörsierille.

Osakkeenomistajan, jonka omistusosuus nousee arvopaperimarkkinalain määrittämällä tavalla yli kahden kolmasosan yhtiön yhteenlasketusta äänimäärästä sen jälkeen, kun yhtiön osake on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi, on arvopaperimarkkinalain mukaan tarjouduttava lunastamaan yhtiön jäljellä olevat osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit käyvästä hinnasta. Osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistaja, jonka omistusosuus ylittää 90 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, on oikeutettu lunastamaan yhtiön loput osakkeet niiden käypään hintaan. Lisäksi osakkeenomistaja, jonka osakkeet voidaan edellä mainitulla tavalla lunastaa osakeyhtiölain nojalla, on oikeutettu vaatimaan lunastamiseen oikeutetulta osakkeenomistajalta osakkeidensa lunastamista.

Rikoslaki sisältää säännöksiä julkistamisvaatimusten rikkomisesta, sisäpiiritiedon väärinkäytöstä ja kurssien vääristämisestä. Näiden säännösten rikkominen on kriminalisoitu.

Arvo-osuusjärjestelmä

Yleistä

Suomessa on 1.8.1991 voimaan tulleen lainsäädännön nojalla siirrytty vaiheittain arvo-osuusjärjestelmään osakekirjojen poistuessa käytöstä. Arvo-osuusjärjestelmään liittyminen on pakollista niille yhtiöille, joiden osakkeet noteerataan Helsingin Pörssissä. L&T:n osakkeet liitettiin arvo-osuusjärjestelmään Yhtiön perustamisen yhteydessä 1.10.2001.

Arvo-osuusjärjestelmä on kansallisella tasolla keskitetty APK:een, joka tarjoaa arvopapereiden selvitys- ja rekisteröintipalveluja. APK pitää keskitettyä arvo-osuusrekisteriä sekä oman pääoman että vieraan pääoman ehtoista arvopapereista sekä sääntelee ja valvoo arvopapereiden säilytystä ja selvitystä.

APK pitää yhtiökohtaisia osakasluetteloita pörssiyritysten osakkeenomistajista sekä tilejä osakkeenomistajille, jotka eivät halua käyttää kaupallisten tilinhoitajayhteisöjen palveluita. APK:lle arvo-osuusjärjestelmän ylläpitämisestä aiheutuvista kustannuksista vastaavat arvo-osuusjärjestelmään liittyneet yhtiöt ja tilinhoitajayhteisöt. Tilinhoitajayhteisöinä toimivat muun muassa luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset sekä muut yhteisöt, joille APK on antanut valtuudet toimia tilinhoitajayhteisönä, ja niillä on oikeus tehdä kirjauksia arvo-osuusrekisteriin ja hallinnoida arvo-osuustilejä.

Rekisteröintimenettely

Kaikkien arvo-osuusjärjestelmään liittyneiden yhtiöiden osakkeenomistajien on avattava arvo-osuustili jossakin tilinhoitajayhteisössä tai APK:ssa taikka hallintarekisteröitävä osakkeet tilikirjausten toteuttamiseksi. Suomalaisella osakkeenomistajalla ei ole oikeutta säilyttää osakkeitaan hallintarekisteröidyllä tilillä. Osakkeenomistajille, jotka eivät ole vaihtaneet osakkeitaan arvo-osuuksiksi, avataan APK:n arvo-osuusrekisteriin yhteistili, jonka tilinhaltijaksi merkitään liikkeeseenlaskija. Kaikki arvo-osuusjärjestelmään rekisteröityjen arvopapereiden siirrot toteutetaan tilisiirtoina tietojärjestelmässä. Tilinhoitajayhteisö vahvistaa kirjaukset toimittamalla tilinhaltijalle tili-ilmoituksen kaikista arvo-osuustileille tehdystä kirjauksista. Arvo-osuustilin haltijat saavat myös vuosi-ilmoituksen omistuksestaan kalenterivuoden päätyttyä voimassa olleista kirjauksista.

Jokaiselle arvo-osuustilille on merkittävät tiedot tilin omistajasta ja muista tilille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvien oikeuksien haltijoista tai omaisuudenhoitajasta, joka hallinnoi hallintarekisteröidyn tilin varoja. Vaadittavat tiedot sisältyvät tilille kirjattujen arvo-osuuksien lajiin ja määrän sekä tiliin ja sille kirjattuihin arvo-osuuksiin kohdistuvat oikeudet ja rajoitukset. Mahdollisesta hallintarekisteröinnistä tehdään kirjattaessa merkintä. APK ja kaikki tilinhoitajayhteisöt ovat velvolliset pitämään saamansa tiedot luottamuksellisina. Eräät omistajarekisteriin liittyvät tiedot (kuten kunkin tilinomistajan nimi, kansalaisuus ja osoite sekä tilinomistajien omistamien osakkeiden lukumäärä) ovat kuitenkin julkisia, hallintarekisteröintitilanteita lukuun ottamatta.

Kukin tilinhoitajayhteisö on vastuussa hallinnoimissaan arvo-osuusrekisterissä esiintyvistä virheistä ja laiminlyönneistä sekä mahdollisesta tietosuojan rikkomisesta. Mikäli tilinomistajalle on aiheutunut vahinkoa johtuen oikeuksien virheellisestä kirjauksesta, kirjattuihin arvopapereihin liittyvien oikeuksien muutoksesta tai niiden poistosta, ja mikäli asianomainen tilinhoitajayhteisö ei pysty korvaamaan tällaista vahinkoa, on tilinomistaja oikeutettu saamaan korvauksen APK:lta. Tällaisten tapausten varalta APK:lla on lakisääteinen kirjausrahasato, jonka pääoman on oltava vähintään 0,000048 prosenttia arvo-osuusjärjestelmässä viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana säilytettävänä olleiden arvo-osuuksien yhteenlasketun käyvän arvon keskiarvosta, kuitenkin vähintään 20 miljoonaa euroa. Samalle vahingonkärsijälle maksetaan kirjausrahasaton varoista korvauksena vahingonkärsijän samalta tilinhoitajayhteisöltä olevan korvaussääntävän määrä, kuitenkin enintään 25 000 euroa. Kirjausrahasaton korvausvelvollisuus on rajoitettu samaan vahingonkorvaukseen liittyvissä vahingoissa kuitenkin kymmeneen miljoonaan euroon.

Osakkeiden säilyttäminen ja hallintarekisteröinti

Muu kuin suomalainen osakkeenomistaja voi valtuuttaa omaisuudenhoitajan (tai APK:n hyväksymän ulkomaisen yhteisön) toimimaan osakkeenomistajan puolesta hallintarekisteröinnin hoitajana. Hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajilla on oikeus osinkoihin sekä kaikkiin osakkeisiin liittyviin merkintäoikeuksiin, taloudellisiin oikeuksiin ja hallinnoimisoikeuksiin, kuten oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä äänioikeuttaan. Hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajan on yhtiökokoukseen osallistumista varten rekisteröitävä osakkeet tilapäisesti omiin nimiinsä viimeistään kymmenen päivää ennen sanottua yhtiökokousta. Hallintarekisteröityjen osakkeiden hoitajaksi valtuutettu omaisuudenhoitaja on pyydettyä velvollinen ilmoittamaan Rahoitustarkastukselle sekä asianomaiselle yhtiölle todellisen osakkeenomistajan henkilöllisyyden, mikäli se on tiedossa, sekä tämän omistamien osakkeiden määrän. Mikäli todellisen osakkeenomistajan henkilöllisyys ei ole tiedossa, hallintarekisteröityjen osakkeiden hoitajaksi valtuutetun omaisuudenhoitajan on ilmoitettava vastaavat tiedot todellisen osakkeenomistajan edustajana toimivasta tahosta ja toimitettava kirjallinen vakuutus siitä, ettei todellinen osakkeenomistaja ole suomalainen luonnollinen tai oikeushenkilö.

Clearstream Banking S.A.:n ("Clearstream") ja Euroclear Systemin ("Euroclear") välittäjänä toimivan Euroclear Bank S.A./N.A.:n lukuun toimivilla suomalaisilla omaisuudenhoitajilla on säilytystili arvo-osuusjärjestelmässä ja ulkomaalaiset osakkeenomistajat voivat siten säilyttää osakkeitaan Euroclearissa tai Clearstreamissa olevien tiliensä kautta.

Ulkomaisen osakkeenomistajan, joka haluaa pitää osakkeitaan arvo-osuusjärjestelmässä omissa nimissään, mutta jolla ei ole arvo-osuustiliä Suomessa, tulee avata arvo-osuustili jonkin Suomessa toimimaan hyväksytyt tilinhoitajayhteisön kautta sekä euromääräinen pankkitili pankissa, jolla on konttori Suomessa.

13. VEROTUS

Alla esitetty yhteenveto perustuu tämän listalleottoesitteen päivämääränä Suomessa voimassaolevaan verolainsäädäntöön, erityisesti tuloverolakiin (1535/1992), varallisuusverolakiin (1537/1992) ja elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin (360/1968), näiden soveltamista koskevaan oikeus- ja verotuskäytäntöön sekä näihin lakeihin vuoden 2005 alusta voimaan tuleviin muutoksiin, jotka on vahvistettu tämän listalleottoesitteen päivämäärään mennessä. Yhteenveto ei ole tyhjentävä, eikä siinä ole otettu huomioon muiden maiden kuin Suomen verolainsäädäntöä. Verolainsäädännössä saattaa tapahtua suuria muutoksia nopeastikin, minkä lisäksi muutokset saattavat vaikuttaa verotukseen myös takautuvasti. Sijoitusta harkitsevien tulisi kääntyä veroasiantuntijoiden puoleen saadakseen yksityiskohtaista tietoa veroseuraamuksista, jotka liittyvät Osakkeiden tai Merkintäoikeuksien hankkimiseen, omistamiseen ja luovuttamiseen.

Alla esitetty soveltuu Suomessa yleisesti verovelvollisiin luonnollisiin henkilöihin ja yhteisöihin, kuten osakeyhtiöihin ja osuuskuntiin. Yleishyödyllisten yhteisöjen, yhtymien (kuten avoimien ja kommandiittiyhtiöiden) taikka yksityisten elinkeinonharjoittajien verotusta ei käsitellä. Myöskään perintö- ja lahjaverotukseen liittyviä kysymyksiä ei käsitellä.

Johdanto

Verovelvollisuudesta Suomessa

Suomessa yleisesti verovelvollisia ja rajoitetusti verovelvollisia kohdellaan verotuksessa eri tavalla. Suomessa yleisesti verovelvolliset ovat velvollisia suorittamaan veroa Suomessa sekä Suomesta että muualta saamastaan tulosta. Rajoitetusti verovelvollisia verotetaan Suomessa vain täältä saadusta tulosta ja täällä olevasta varallisuudesta.

Suomessa yleisesti verovelvollisia ovat verovuonna Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, yhteisetuus ja kuolinpesä. Henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti tai jos hän jatkuvasti oleskelee täällä yli kuuden kuukauden ajan. Suomen kansalaista pidetään kuitenkin Suomessa asuvana, vaikka hän ei jatkuvasti oleskelekaan täällä yli kuuden kuukauden aikaa, kunnes kolme vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän on lähtenyt maasta, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Suomen solmimissa verosopimuksissa voi olla Suomen verotusoikeutta rajoittavia määräyksiä.

Yleistä luonnollisten henkilöiden verotuksesta

Niin sanotun eriytetyn tuloverojärjestelmän mukaisesti luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien tulot jaetaan pääomatuloon ja ansiotuloon. Pääomatulo on omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Pääomatuloa verotetaan vain valtionverotuksessa ja suhteellisella verokannalla, jonka suuruus on 29 prosenttia vuonna 2004 ja 28 prosenttia vuodesta 2005. Muut kuin pääomatulot, kuten palkkatulot ovat ansiotuloa, jota verotetaan valtionverotuksessa progressiivisella verokannalla. Lisäksi ansiotuloista on maksettava kunnallisvero ja sairausvakuutusmaksu sekä usein myös kirkollisvero.

Yleistä yhteisöjen verotuksesta

Yhteisöjen verotuksessa elinkeinotoiminnan tulolähteen, maatilatalouden tulolähteen ja niin sanotun henkilökohtaisen eli muun toiminnan tulolähteen verotettava tulo lasketaan erikseen, eikä toisen tulolähteen tappio ole vähennettävissä toisen tulolähteen tulosta. Yhteisöverokanta on 29 prosenttia vuonna 2004 ja 26 prosenttia vuodesta 2005.

Yhteisömuotoisella osakkaalla osakkeet ovat käytännössä joko elinkeino-omaisuutta tai niin sanottua ylimääräistä omaisuutta. Mikäli osakkeet ovat elinkeino-omaisuutta, ne ovat joko käyttö-, rahoitus- tai vaihto-omaisuutta. Omaisuuslaji vaikuttaa sekä osinkojen että osakkeiden luovutuksesta saadun tulon verokohteluun.

Osinkojen verotus

Henkilöosakkaiden saamien osinkojen verotus

Suomessa sovelletaan vielä vuonna 2004 jaettavaan voittoon yhtiöveron hyvitysjärjestelmää (avoir fiscal), jossa yhtiön osingosta maksama vero hyvitetään osakkeenomistajan verotuksessa. Suomessa verovelvollisella osingonsaajalla on suomalaiselta yhtiöltä saamansa osingon perusteella oikeus yhtiöveron hyvitykseen, jonka määrä on vuonna 2004 jaettavan osingon osalta 29/71 osingon määrästä.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä osingonsaajan veronalaista tuloa on yhtiöltä saadun osingon lisäksi osingonsaajan hyväksi luettavan yhtiöveron hyvityksen määrä. Yhtiöveron hyvitys luetaan osingonsaajan hyväksi ennakonpidätyksen tavoin. Helsingin Pörssissä noteeratun yhtiön maksama osinko ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys on henkilöosakkaan pääomatuloa. Kun pääomatulon veroprosentti on 29, osinkoon liittyvä yhtiöveron hyvitys kattaa osingosta menevän veron.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovutaan vuoden 2005 alusta, eikä 1.1.2005 alkaen saatuun osinkoon liity yhtiöveron hyvitystä. Jos osakkeenomistaja on luonnollinen henkilö, pörssiyhtiöltä vuonna 2005 saadusta osingosta on veronalaista pääomatuloa 57 prosenttia ja verovapaata 43 prosenttia. Vuodesta 2006 osingosta on veronalaista pääomatuloa 70 prosenttia ja verovapaata 30 prosenttia. Kun pääomatulojen verokanta on 28 prosenttia, saatuun osinkoon kohdistuu osakstasolla vuonna 2005 15,9 prosentin ja vuodesta 2006 19,6 prosentin verorasitus.

Yhteisömuotoisten osakkaiden osinkojen verotus

Myös yhteisöjen saamiin kotimaisiin osinkoihin liittyy yhtiöveron hyvitys vielä osakkaan verovuonna 2004. Yhteisömuotoisilla osingonsaajilla osinko ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys verotetaan 29 prosentin yhteisöverokannalla. Kun yhtiöveron hyvitys otetaan huomioon maksetun ennakoveron tavoin, yhtiöveron hyvitys kattaa yleensä osingosta ja siihen liittyvästä yhtiöveron hyvityksestä menevän veron. Mikäli osingonsaajayhteisön tuloverojen määrä on vähemmän kuin osakkaan hyväksi luetut yhtiöveron hyvitykset, osakkaalle syntyy käyttämättömiä yhtiöveron hyvityksiä, sillä yhteisömuotoiselle osakkeenomistajalle ei palauteta yhtiöveron hyvityksiä rahassa.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovutaan vuoden 2005 alusta lukien. Verovuonna 2005 noteeratun yhtiön noteeraamattomalle osakeyhtiölle, osuuskunnalle, säästöpankille tai keskinäiselle vakuutusyhtiölle maksamista osingoista veronalaista tuloa on 60 prosenttia riippumatta siitä, onko osinko elinkeinotuloa vai muuta tuloa. Verovuodesta 2006 lukien veronalaisen tulon osuus on 75 prosenttia. Mikäli noteeraamaton yhtiö omistaa noteeratun yhtiön osakekannasta vähintään kymmenen prosenttia, osingot ovat kuitenkin kokonaan verovapaita.

Jos osakkeenomistajana on noteerattu yhtiö, osingot ovat verovapaita, mikäli osakkeet ovat rahoitus-, vaihto- tai käyttöomaisuutta. Mikäli osakkeet ovat sijoitusomaisuutta, veronalaista tuloa on 60 prosenttia osingosta verovuonna 2005. Vuodesta 2006 veronalaisen tulon osuus on 75 prosenttia. Sijoitusomaisuutta on vain raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksilla.

Luovutusvoittoverotus

Henkilöosakkaiden luovutusvoittoverotus

Osakkeiden myynnistä saatua luovutusvoittoa verotetaan Suomessa yleisesti verovelvollisen luonnollisen henkilön ja kuolinpesän pääomatulona 29 prosentin verokannalla. Vuoden 2005 alusta verokanta on 28 prosenttia.

Vuoden 2005 alusta tulee voimaan vähäisten luovutusten verovapaus. Siten mikäli henkilön verovuonna luovuttaman omaisuuden yhteenlasketut luovutushinnat ovat enintään 1 000 euroa, luovutusvoitot ovat verovapaita.

Luovutusvoitto tai -tappio lasketaan vähentämällä saadusta myyntihinnasta osakkeiden hankintahinnan ja myynnistä aiheutuneiden kulojen yhteismäärä. Vaihtoehtoisesti luovutusvoittoa laskettaessa luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät voivat käyttää hankintameno-olettamaa, jonka suuruus on aina vähintään 20 prosenttia myyntihinnasta. Jos myyjä on omistanut osakkeet vähintään kymmenen vuotta, vuonna 2004 hankintameno-olettama on 50 prosenttia myyntihinnasta. Vuodesta 2005 yli kymmenen vuotta omistetun omaisuuden hankintameno-olettama on 40 prosenttia. Merkittäessä osakkeita entisen osakeomistuksen perusteella tai, kun osakkeita saadaan rahastoannissa, merkittyjen tai rahastoannissa saatujen osakkeiden hankinta-ajankohtana on se ajankohta, jolloin henkilö on hankkinut ne osakkeet, joiden omistamisen perusteella osakkeita on uusmerkinnässä merkitty tai rahastoannissa saatu.

Osakkeiden hankintamenona on hankintahinta ja hankinnasta aiheutuneet kustannukset. Perintönä tai lahjana saatujen osakkeiden hankintamenona on perintö- tai lahjaverotuksessa käytetty arvo. Vielä vuonna 2004 osakeannissa merkittyjen osakkeiden hankintahintana on merkintahinta ja mahdollinen merkintäoikeudesta maksettu hinta, eikä vanhojen osakkeiden hankintahintaa kohdisteta osaksikaan uusille osakkeille. Tämän saman periaatteen mukaisesti rahastoannissa saadun osakkeen hankintameno on nolla (0). Vaihtoehtoisesti luovutusvoittoa laskettaessa luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät voivat käyttää hankintameno-olettamaa.

Vuodesta 2005 osakepääoman korotuksen yhteydessä hankittujen osakkeiden hankintamenoon vaikuttaa myös aikaisemmin omistettujen osakkeiden hankintameno. Uusien säännösten mukaan aikaisempien osakkeiden hankintameno ja niiden perusteella merkittyjen tai saatujen osakkeiden hankintameno jaetaan sekä aikaisemmin omistettujen että niiden perusteella merkittyjen osakkeiden hankintamenoksi. Muutos koskee sekä uusmerkintää että rahastoantia ja uusia säännöksiä sovelletaan niihin osakepääoman korotuksiin, jotka merkitään kaupparekisteriin 1.1.2005 tai sen jälkeen.

Vuoden 2005 alusta voimaan tulevien uusien säännösten mukaan lahjana saatujen osakkeiden hankintamenona on luovutusvoittoverotuksessa lahjanantajan hankintameno, mikäli lahjan saaja luovuttaa lahjana saamansa osakkeet ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi.

Osakkeiden luovutuksesta aiheutunut tappio voidaan vähentää omaisuuden luovutusvoitosta samana ja kolmena luovutusta seuraavana vuotena. Vähäiset luovutukset ovat kuitenkin vähennyskelvottomia vuoden 2005 alusta lukien. Uusien

säännösten mukaan luovutustappio on vähennyskelpoton, jos verovelvollisen verovuoden aikana luovuttaman omaisuuden yhteenlasketut hankintamenot ovat enintään 1 000 euroa.

Yhteisöosakkaiden luovutusvoittoverotus

Yhteisömuotoisen osakkaan omistamat osakkeet voivat olla joko käyttö-, vaihto-, rahoitus-, sijoitus- tai ylimääräistä omaisuutta.

Mikäli osakkeet ovat ylimääräistä omaisuutta, niistä saatava luovutusvoitto luetaan niin sanotun muun toiminnan tulolähteen tuloksi, jota ei voida kattaa elinkeinotoiminnan tappiolla. Luovutusvoitto lasketaan vähentämällä luovutushinnasta osakkeiden hankintameno ja luovutuksesta aiheutuneet kustannukset. Yhteisömuotoisten osakkaiden verotuksessa ei sovelleta hankintameno-olettamaa. Ylimääräisen omaisuuden luovutuksesta aiheutunut tappio saadaan vähentää ylimääräisen omaisuuden luovutusvoitosta verovuonna ja kolmena sitä seuraavana vuonna.

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinnat ovat veronalaista tuloa ja hankintameno on vähennyskelpoinen. Muuta kuin pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön, osuuskunnan, säästöpankin tai keskinäisen vakuutusyhtiön saama muun kuin kiinteistöyhtiön osakkeiden luovutusvoitto on verovapaata, mikäli verovelvollinen on omistanut luovuttamansa yhtiön osakekannasta vähintään kymmenen prosenttia vähintään vuoden ajan ajanjaksona, joka on päättynyt enintään vuotta ennen osakkeiden luovutusta. Verovapaus koskee suomalaisen yhtiön osakkaiden lisäksi osakkeita yhtiössä, johon sovelletaan emo-tytäryhtiödirektiivin (90/435/ETY) määräyksiä tai Suomen toisen valtion kanssa solmiman verosopimuksen määräyksiä.

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksesta aiheutunut tappio saadaan vähentää osakkeiden luovutusvoitosta verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuonna. Alle vuoden omistettujen osakkeiden luovutustappiota laskettaessa osakkeiden perusteella saatu osinko, konserniavustus tai muu yhtiön varallisuutta pienentävä erä vähennetään luovutustappiosta. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappio on kuitenkin vähennyskelpoton, mikäli vastaavasti luovutusvoitto olisi verovapaa (eli vähintään kymmenen prosentin omistusosuus, vähintään vuoden ajan enintään vuotta ennen luovutusta).

Vaihto-, rahoitus- ja sijoitusomaisuusosakkeiden luovutusvoitot ovat veronalaista elinkeinotuloa. Vastaavasti vaihto-, rahoitus- ja sijoitusomaisuusosakkeiden luovutustappiot ovat elinkeinotulosta vähennyskelpoisia.

Varallisuusverotus

Osakkeet ovat Suomessa yleisesti verovelvollisen henkilön ja kuolinpesän veronalaista varallisuutta. Julkisesti noteeratujen osakkeiden verotusarvo on 70 prosenttia osakkeiden käyvästä arvosta, eli käytännössä pörssikurssista verovuoden päättyessä.

Luonnollisten henkilöiden varallisuusvero on määrältään 0,9 prosenttia netto-omaisuuden 185 000 euroa ylittävältä osalta lisätynä 80 eurolla. Mikäli nettovarallisuus on alle 185 000 euroa, varallisuusveroa ei suoriteta. Vuodesta 2005 varallisuusveroasteikon alaraja nousee 250 000 euroon ja varallisuusveroprosentti laskee 0,8:aan.

Varainsiirtoverotus

Helsingin Pörssissä tehdyistä osake- ja merkintäoikeuskaupoista ei peritä varainsiirtoveroa. Pörssin ulkopuolella tapahtuvista luovutuksista ostaja on velvollinen maksamaan varainsiirtoveroa, jonka suuruus on 1,6 prosenttia kauppahinnasta.

Yleensä ostaja vastaa varainsiirtoveron suorittamisesta. Jos ostaja ei ole Suomessa yleisesti verovelvollinen eikä ulkomaalaisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen Suomessa oleva sivuliike, myyjä vastaa varainsiirtoveron perimisestä ostajalta. Osakekaupasta ei kuitenkaan peritä varainsiirtoveroa, jos ostaja ja myyjä eivät ole Suomessa yleisesti verovelvollisia eivätkä ulkomaalaisen luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen suomalaisia sivuliikkeitä.

14. TILINPÄÄTÖSTIETOJA

TILINPÄÄTÖSTIETOJEN SISÄLLYSLUETTELO

TILINTARKASTUSKERTOMUKSET.....	51
TILINTARKASTUSKERTOMUS 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA.....	52
TILINTARKASTUSKERTOMUS 31.12.2002 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA.....	53
TILINTARKASTUSKERTOMUS 31.12.2001 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA.....	54
KONSERNIN TILINTARKASTAMATTOMIA OSAVUOSIKATSAUSTIETOJA VUOSIEN 2003 JA 2004 YHDEKSÄLTÄ ENSIMMÄISELTÄ KUUKAUDELTA.....	55
LASSILA & TIKANOJA OYJ:N OSAVUOSIKATSAUS 1.1. - 30.9.2004.....	56
KONSERNIN TILINPÄÄTÖS 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA, TILINPÄÄTÖSTIETOJA 31.12.2002 JA 31.12.2001 PÄÄTTYNEILTÄ TILIKAUSILTA JA PRO FORMA -TILINPÄÄTÖSTIETOJA 31.12.2001 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA	64
HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA	65
KONSERNITULOSLASKELMA.....	69
KONSERNITASE	70
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	72
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA.....	74

TILINTARKASTUSKERTOMUKSET

TILINTARKASTUSKERTOMUS 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Lassila & Tikanoja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12.2003. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen voitonjakoehdotus on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 12. päivänä helmikuuta 2004

PricewaterhouseCoopers Oy

KHT-yhteisö

Heikki Lassila

KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS 31.12.2002 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Lassila & Tikanoja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2002. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen voitonjakoehdotus on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 13. päivänä helmikuuta 2003

PricewaterhouseCoopers Oy

KHT-yhteisö

Heikki Lassila

KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS 31.12.2001 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Lassila & Tikanoja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 30.9. - 31.12.2001. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen voitonjakoehdotus on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 7. päivänä helmikuuta 2002

SVH Pricewaterhouse Coopers Oy

KHT-yhteisö

Heikki Lassila

KHT

**KONSERNIN TILINTARKASTAMATTOMIA OSAVUOSIKATSAUSTIETOJA VUOSIEN 2003 JA 2004
YHDEKSÄLTÄ ENSIMMÄISELTÄ KUUKAUDELTA**

LASSILA & TIKANOJA OYJ:N OSAVUOSIKATSAUS 1.1. - 30.9.2004

Liikevaihto: 247,3 miljoonaa euroa (227,2 milj. euroa)

Liikevoitto: 26,2 miljoonaa euroa (26,6 milj. euroa)

Tulos/osake: 1,03 euroa (1,02 euroa)

Sijoitetun pääoman tuotto: 18,2 % (20,5 %)

Liikevaihdon odotetaan kasvavan ja koko vuoden tuloksen olevan suunnilleen viimevuotisella tasolla.

LIKEVAIHTO JA TULOS

Lassila & Tikanojan kolmannen vuosineljänneksen liikevaihto oli 86,3 miljoonaa euroa (77,3 milj. e). Liikevoitto oli 12,2 miljoonaa euroa (12,4 milj. e), joka oli 14,1 % liikevaihdosta (16,0 %).

Tammi-syyskuun liikevaihto kasvoi 8,8 % 247,3 miljoonaan euroon (227,2 milj e). Kasvusta 6,8 prosenttiyksikköä tuli yritysostoista. Liikevoitto oli 26,2 miljoonaa euroa (26,6 milj. e) ja se oli 10,6 % liikevaihdosta (11,7 %). Osakekohtainen tulos oli 1,03 euroa (1,02 euroa).

Ympäristöpalvelut

Ympäristöpalveluiden (jätehuolto, kierrätyspalvelut, ympäristötuotteet) liikevaihto oli 115,4 miljoonaa euroa (101,0 milj. e) ja se kasvoi 14,3 %. Liikevoitto kasvoi 6,8 % ja oli 16,5 miljoonaa euroa (15,5 milj. e). Kierrätyspalveluiden liikevaihto kasvoi ja tulos parani selvästi. Kannattavuuden paraneminen johtui pääosin kierrätysmateriaalien volyymin kasvusta omilla laitoksilla. Oulun uusi kierrätyslaitos aloitti toimintansa loppukesän aikana. Jätehuollon tulosta rasitti voimakas polttoaineiden hintojen nousu. Ympäristötuotteiden liikevaihto ja tulos laskivat kysynnän heikentymisen johdosta.

Lassila & Tikanojan ja Tielikelaitoksen kanssa puoliksi omistetun yhteisyrityksen Salvor Oy:n liiketoiminta on käynnistynyt suunnitellusti. Salvor on erikoistunut pilaantuneiden maiden ja teollisuuden sivutuotteiden käsittelyyn ja hyödyntämiseen sekä kaatopaikkojen eristerakentamiseen.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöpalveluiden (kiinteistönhoito ja siivouspalvelut) liikevaihto oli 90,4 miljoonaa euroa (84,8 milj. e). Liikevaihto kasvoi 6,7 %. Liikevoitto oli 5,5 miljoonaa euroa (6,2 milj. e). Molempien tuotelinjojen liikevaihto kasvoi. Tulosta rasitti alkuvuonna runsasluminen talvi ja muun muassa sopimusten uusituminen aikaisempaa pienemmällä volyyminolla.

Tuotannon ja myynnin tehostamistoimenpiteet tuottivat tulosta erityisesti siivouspalveluissa. Siivouspalveluiden tulos parani sekä määrältään että suhteellisesti tarkastelukauden viimeisellä vuosineljänneksellä. Myös asiakaspysyvyys parani.

Teollisuuspalvelut

Teollisuuspalveluiden (ongelmajätehuolto, teollisuuden puhtaanapito, vahinkosaneeraus, viemärihuolto) liikevaihto oli 41,4 miljoonaa euroa (41,4 milj. e). Liikevoitto oli 4,2 miljoonaa euroa (4,9 milj. e). Alkuvuoden vaikean kysyntätilanteen jälkeen liikevaihto kääntyi kasvuun tarkastelukauden jälkipuolella. Kysyntä oli kuitenkin edelleen epätasaista ja vaikeasti ennustettavaa erityisesti metsäteollisuudessa.

Epätasainen kysyntä vaikeutti tuotannon suunnittelua ja rasitti jossain määrin tulosta teollisuuden puhtaanapidossa. Ongelmajätehuollossa onnistuttiin ohjaamaan entistä enemmän jätemateriaaleja omille tuotantolaitoksille, vaikka hintakilpailu ongelmajätteen keräyksessä kiristyi. Vahinkosaneerauksen viime ja alkuvuonna toteutetut tervehdyttämistoimenpiteet vaikuttivat suotuisasti. Tuotelinjan tulos oli selvästi positiivinen ja kilpailukyky parani merkittävästi.

RAHOITUS

Korollista vierasta pääomaa oli 13,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin ja 17,2 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisen tilikauden päättyessä. Nettorahoituskulut olivat 1,3 % (1,3 %) liikevaihdosta ja 11,9 % (11,1 %) liikevoitosta. Käyttöpääomaan sitoutui kaudella 3,5 miljoonaa euroa (5,0 milj. e). Omavaraisuusaste oli 36,2 % (38,9 %) ja gearing-prosentti 103,4 (82,6 %).

INVESTOINNIT

Bruttoinvestoinnit olivat 39,1 miljoonaa euroa (25,4 milj. e). Kalustoa uusittiin sekä ostettiin ja laajennettiin tuotannollisia toimitiloja. Yritystoihin käytettiin 17,5 miljoonaa euroa. Lassila & Tikanoja osti 11 yritystä, joista liikevaihdoltaan suurimmat olivat Vatostep Oy, Sil-Va Clean Oy ja Tampereen Aluesiivous Oy. Yhteisyritys Salvor Oy osti kaksi liiketoimintaa. Lassila & Tikanojan osuus ostettujen yritysten yhteenlasketusta vuosiliikevaihdosta on 24,9 miljoonaa euroa.

Toimialoittain investoinnit olivat: Ympäristöpalvelut 18,8 miljoonaa euroa (7,0 milj. e), Kiinteistöpalvelut 9,4 miljoonaa euroa (8,4 milj. e), Teollisuuspalvelut 5,2 miljoonaa euroa (4,6 milj. e) ja yhteiset 5,7 miljoonaa euroa (5,4 milj. e). Poistot olivat 22,0 miljoonaa euroa (18,7 milj. e).

HALLINNOINTI

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus päätti 23.6.2004, että yhtiö noudattaa 1.7.2004 voimaan tullutta Helsingin Pörssin, Keskuskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliiton suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance –suositus).

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 18.3.2004 hallitukseen valittiin uudelleen erovuoroiset Lasse Kurkilahti ja Soili Suonoja. Hallituksen kokoonpano on Heikki Hakala, Lasse Kurkilahti, Juhani Lassila, Juhani Maijala ja Soili Suonoja. Hallituksen puheenjohtaja on Juhani Maijala ja varapuheenjohtaja Heikki Hakala.

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö. Vastuunalainen tilintarkastaja on KHT Heikki Lassila.

HALLITUKSEN VALTUUDET

Hallituksella ei ole valtuuksia osakeantoihin eikä vaihtovelkakirjan tai optiolainan liikkeeseen laskemiseen. Hallituksella ei myöskään ole valtuuksia omien osakkeiden hankkimiseen eikä luovuttamiseen.

YHTIÖN OSAKKEET

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeita vaihdettiin tammi-syyskuussa Helsingin Pörssissä 5.350.969 kappaletta, mikä on 33,8 % yhtiön keskimääräisestä osakemäärästä. Vaihdon arvo oli 145,5 miljoonaa euroa. Kaupantekokurssi vaihteli 25,00 ja 30,70 euron välillä. Viimeinen kaupantekokurssi oli 28,00 euroa. Yhtiön osakkeiden markkina-arvo 30.9.2004 oli 443,2 miljoonaa euroa.

Yhtiön rekisteröity osakepääoma oli katsauskauden alussa 7.913.154 euroa ja osakkeiden lukumäärä 15.826.308. 2002A-optio-oikeuksien perusteella tehtyjen osakemerkintöjen seurauksena osakepääomaa korotettiin 1.250 eurolla 10.8.2004. Kauden lopussa osakepääoma oli 7.914.404 euroa ja osakkeiden lukumäärä 15.828.808.

5.4.2004 yhtiö sai Tapiola-ryhmältä Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 pykälän mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Tapiola-ryhmän osuus Lassila & Tikanoja Oyj:n äänimäärästä ja osakkeista on laskenut 4,88 prosenttiin, ja antoi siitä pörssi-ilmoituksen.

OPTIO-OIKEUDET

Vuoden 2002 varsinainen yhtiökokous päätti enintään 400.000 optio-oikeuden antamisesta Lassila & Tikanoja – konsernin avainhenkilöille ja Lassila & Tikanoja Oyj:n kokonaan omistamalle tytäryhtiölle. Kukin optio-oikeus oikeuttaa sen haltijan merkitsemään yhden Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen, joten yhtiön osakkeiden lukumäärä voi nousta merkintöjen seurauksena enintään 400.000 uudella osakkeella. Kukin osake tuottaa yhden äänen. Näiden osakkeiden osuus on 2,5 % yhtiön tämänhetkisestä osakemäärästä ja sen tuottamista äänistä.

Konsernin avainhenkilöt ovat tähän mennessä saaneet merkitä yhteensä 130.000 2002A-optio-oikeutta, 128.000 2002B-optio-oikeutta ja 137.000 2002C-optio-oikeutta. Optioita on saanut merkitä 28 avainhenkilöä. 2002A-optio-oikeuksilla merkintähinta on 19,14 euroa ja 2002B-optio-oikeuksilla 17,46 euroa. Merkintähinnoista on vähennetty vuosilta 2002 ja 2003 jaetuista osakekohtaisista osingoista määrä, joka ylittää 70 % tilikauden osakekohtaisesta voitosta. 2002C-optio-oikeuksilla merkintähinta on 26,34 euroa.

Lassila & Tikanojan 2002A-optio-oikeudet ovat olleet listattuina Helsingin Pörssissä 3.5.2004 lähtien. Optio-oikeuksien perusteella merkittiin 2.500 uutta osaketta 3.5. – 21.7.2004. Uudet osakkeet tulivat kaupankäynnin kohteeksi Helsingin Pörssin päälliställä 11.8.2004 yhdessä vanhojen osakkeiden kanssa. 2002A-optio-oikeuksilla voidaan vielä merkitä 127.500 osaketta.

AML 2:7:N MUKAISET PÖRSSITIEDOTTEET

18.3.2004 yhtiö tiedotti, että Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus on päättänyt hakea 2002 optio-ohjelman 2002A-optio-oikeuksien ottamista Helsingin Pörssin päälistalle 3.5.2004 alkaen. 2002A-optio-oikeuksilla voidaan merkitä yhteensä enintään 130.000 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta. Osakkeiden merkintäaika on 2.5.2004 - 30.10.2005.

IFRS-SIIRTYMÄPROJEKTI

Lassila & Tikanojan siirtymispäivä vertailutietojen laskemista varten oli 1.1.2004. Tilinpäätöskäytäntönä säilyy suomalainen kirjanpitoikäytäntö vuoteen 2005 asti, mutta 1.1.2004 tase sekä vuoden 2004 tilinpäätös ja osavuositarkastukset laaditaan myös IFRS:n mukaan vertailutiedoiksi.

Yhtiö julkistaa ennen vuoden 2005 ensimmäisen neljänneksen osavuositarkastusta tiedotteen, jossa selostetaan yksityiskohtaisesti IFRS-raportointiin siirtymisen vaikutukset yhtiön taloudelliseen informaatioon ja julkistetaan vuodelle 2004 lasketut IFRS-vertailuluvut.

Lassila & Tikanojan laatima ennakoarvio IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista annetaan erillisenä pörssitiedotteena 26.10.2004. Ennakoarvio on nähtävissä myös yhtiön Internet-sivuilla osoitteessa www.lassila-tikanoja.fi.

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS PURKUTAPPION VÄHENNYSKELPOISUUDESTA

Veroasiamies vaati Säkkipäline Ympäristöpalvelut Oy:n (vapaaehtoisessa selvitystilassa) ja Säkkipäline Puhtaanapito Oy:n (fuusioitu Säkkipäline Oy:öön, joka on fuusioitu Lassila & Tikanoja Oyj:öön) vuoden 2000 verotusten kumoamista ja palauttamista uudelleen verotettaviksi. Riita koskee purkutappion vähennyskelpoisuutta. Helsingin hallinto-oikeus on päätöksellään 24.8.2004 hylännyt veroasiamiehen valituksen asiassa. Veroasiamies on valittanut päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

YLIMÄÄRÄINEN YHTIÖKOKOUS

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus on päättänyt kutsua koolle ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle uusmerkintää, lisäosinkoa ja rahastoantia.

NÄKYMÄT

Markkinoiden yleisnäkymät yhtiön toimialoilla ovat edelleen pääosin suotuisat. Ympäristöpalveluissa markkinatilanne jatkuu vakaana, ja Kiinteistöpalveluissa markkinatilanteen odotetaan paranevan. Teollisuuden kysynnän epävakauden odotetaan kuitenkin jatkuvan.

Liikevaihdon arvioidaan kasvavan runsaat yhdeksän prosenttia. Koko vuoden tuloksen odotetaan olevan suunnilleen viimevuotisella tasolla.

Lassila & Tikanojan strategiassa ovat keskeisiä investoinnit kasvavaan kierrätysliiketoimintaan ja kansainvälistyminen. Strategian toteuttaminen edellyttää investointien lisäämistä ja organisaation vahvistamista kansainvälistymistä varten, mikä tulee jossain määrin rasittamaan tulosta lyhyellä aikavälillä.

TULOSLASKELMA

1 000 €	1-9/2004	%	1-9/2003	%	Muutos %	1-12/2003	%
LIKEVAIHTO	247 271	100,0	227 186	100,0	8,8	306 256	100,0
Hankinnan ja valmistuksen kulut	-200 829	-81,2	-182 848	-80,5	9,8	-246 448	-80,5
BRUTTOKATE	46 442	18,8	44 338	19,5	4,7	59 808	19,5
Myynnin ja markkinoinnin kulut	-6 140	-2,5	-5 437	-2,4	12,9	-7 509	-2,5
Hallinnon kulut	-7 992	-3,2	-6 783	-3,0	17,8	-9 514	-3,1
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	481	0,2	233	0,1		641	0,2
LIKEVOITTO ENNEN LIKEARVOPOIS- TOJA	32 791	13,3	32 351	14,2	1,4	43 426	14,2
Liikearvon poistot	-6 567	-2,7	-5 729	-2,5	14,6	-7 726	-2,5
LIKEVOITTO	26 224	10,6	26 622	11,7	-1,5	35 700	11,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 120	-1,3	-2 947	-1,3	5,9	-3 879	-1,3
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	23 104	9,3	23 675	10,4	-2,4	31 821	10,4
Satunnaiset erät							
VOITTO ENNEN VEROJA	23 104	9,3	23 675	10,4	-2,4	31 821	10,4
Tuloverot	-6 476*	-2,6	-7 366*	-3,2	-12,1	-9 740	-3,2
Vähemmistöosuudet	-260		-146		78,1	-261	
KATSAUSKAUDEN VOITTO	16 368	6,6	16 163	7,1	1,3	21 820	7,1

* Katsauskauden tulosta vastaavat verot.

Suomen yritysveroprosentin lasku 29 prosentista 26 prosenttiin pienensi laskennallista verovelkaa ja tuloslaskelman veroja 700 tuhatta euroa kaudella 1-9/2004.

TASE			
1 000 €	9/2004	9/2003	12/2003
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	93 087	82 708	86 041
Aineelliset hyödykkeet	113 589	96 325	104 728
Sijoitukset	3 518	3 426	3 478
Pysyvät vastaavat yhteensä	210 194	182 459	194 247
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	3 934	2 506	2 729
Pitkäaikaiset saamiset	3	1	1
Lyhytaikaiset saamiset	41 312	33 254	30 997
Rahat ja pankkisaamiset	7 692	16 486	10 757
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	52 941	52 247	44 484
Vastaavaa yhteensä	263 135	234 706	238 731
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osakepääoma	7 914	7 913	7 913
Muu sidottu oma pääoma	7 565	7 518	7 518
Varauksista siirretty osuus	4 929	3 183	4 921
Muu vapaa oma pääoma	72 811	71 661	75 434
Oma pääoma yhteensä	93 219	90 275	95 786
Vähemmistöosuudet	1 417	1 050	1 157
Pakolliset varaukset	92		69
Vieras pääoma			
Laskennallinen verovelka	6 279	6 162	6 825
Pitkäaikainen vieras pääoma	68 252	83 774	79 229
Lyhytaikainen vieras pääoma	93 876	53 445	55 665
Vieras pääoma yhteensä	168 407	143 381	141 719
Vastattavaa yhteensä	263 135	234 706	238 731
TUNNUSLUVUT			
	9/2004	9/2003	12/2003
Tulos/osake, e	1,03	1,02	1,38
Oma pääoma/osake, e	5,89	5,70	6,05
Liiketoiminnan rahavirta/osake, e	2,19	2,06	3,05
Oman pääoman tuotto, %	23,1	24,4	24,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	18,2	20,5	20,5
Omavaraisuusaste, %	36,2	38,9	40,6
Gearing, %	103,4	82,6	80,1
EVA, milj. e	13,4	14,9	19,6
Bruttoinvestoinnit, te	39 126	25 378	43 770
Poistot, te	22 008	18 747	25 643
Korolliset nettovelat, te	97 877	75 452	77 636
Henkilöstö keskimäärin kokopäiväiseksi muutettuna	5 621	4 603	4 595

EVA = liikevoitto – sijoitetulle pääomalle (vuosineljännesten keskiarvo) laskettu kustannus, WACC = 9,0

RAHAVIRTALASKELMA

1 000 €	9/2004	9/2003	12/2003
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	47 218	45 155	61 129
Käyttöpääoman muutos	-3 542	-5 002	-1 258
Rahoituserät ja verot	-9 022	-7 474	-11 632
Liiketoiminnan rahavirta	34 654	32 679	48 239
Investoinnit konserniyrityksiin	-11 638	-3 599	-11 255
Muut investoinnit	-24 739	-20 333	-30 089
Käyttöomaisuuden myynnit	2 266	1 050	759
Investointien rahavirta	-34 111	-22 882	-40 585
Maksetut osingot	-18 968	-11 855	-11 854
Lainojen muutos	15 294	13 748	10 162
Rahoituksen rahavirta	-3 674	1 893	-1 692
Rahavarojen muutos	-3 131	11 690	5 962

TOIMIALAKOHTAISET TIEDOT

LIKEVAIHTO

1 000 €	9/2004	9/2003	muutos %	12/2003
Ympäristöpalvelut	115 433	100 986	14,3	137 235
Kiinteistöpalvelut	90 442	84 788	6,7	113 786
Teollisuuspalvelut	41 396	41 412	0	55 235
Yhteensä	247 271	227 186	8,8	306 256

LIKEVOITTO

1 000 €	9/2004	%	9/2003	%	Muutos %	12/2003	%
Ympäristö-palvelut	16 533	14,3	15 482	15,3	6,8	20 773	15,1
Kiinteistö-palvelut	5 456	6,0	6 226	7,3	-12,4	8 527	7,5
Teollisuus-palvelut	4 235	10,2	4 914	11,9	-13,8	6 400	11,6
Yhteensä	26 224	10,6	26 622	11,7	-1,5	35 700	11,7

KEHITYS VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN

1 000 €	III/2004	II/2004	I/2004	IV/2003
LIKEVAIHTO				
Ympäristöpalvelut	39 782	40 315	35 336	36 249
Kiinteistöpalvelut	30 796	29 505	30 141	28 998
Teollisuuspalvelut	15 677	14 786	10 933	13 823
Yhteensä	86 255	84 606	76 410	79 070
LIKEVOITTO				
Ympäristöpalvelut	6 105	6 340	4 088	5 291
Kiinteistöpalvelut	3 451	1 414	591	2 301
Teollisuuspalvelut	2 603	2 131	-499	1 486
Yhteensä	12 159	9 885	4 180	9 078
NETTORAHOITUSKULUT	-1 088	-1 050	-982	-932
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	11 071	8 835	3 198	8 146
LIKEVOITTOPROSENTTI				
Ympäristöpalvelut	15,3	15,7	11,6	14,6
Kiinteistöpalvelut	11,2	4,8	2,0	7,9
Teollisuuspalvelut	16,6	14,4	-4,6	10,8
Lassila & Tikanoja	14,1	11,7	5,5	11,5
1 000 €				
	III/2003	II/2003	I/2003	IV/2002
LIKEVAIHTO				
Ympäristöpalvelut	34 686	35 071	31 229	31 819
Kiinteistöpalvelut	28 095	28 755	27 938	22 914
Teollisuuspalvelut	14 531	14 311	12 570	14 116
Yhteensä	77 312	78 137	71 737	68 849
LIKEVOITTO				
Ympäristöpalvelut	6 247	5 803	3 432	3 726
Kiinteistöpalvelut	3 085	1 935	1 206	1 694
Teollisuuspalvelut	3 022	1 725	167	414
Yhteensä	12 354	9 463	4 805	5 834
NETTORAHOITUSKULUT	-961	-1 015	-971	-866
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	11 393	8 448	3 834	4 968
LIKEVOITTOPROSENTTI				
Ympäristöpalvelut	18,0	16,5	11,0	11,7
Kiinteistöpalvelut	11,0	6,7	4,3	7,4
Teollisuuspalvelut	20,8	12,1	1,3	2,9
Lassila & Tikanoja	16,0	12,1	6,7	8,5

ANNETUT VASTUUSITOUMUKSET

1 000 €	9/2004	9/2003	12/2003
OMASTA PUOLESTA			
Panttien kirjanpitoarvo	556	181	204
Kiinteistökiinnitykset	784	3 445	
Yrityskiinnitykset		25	
MUUT OMAT VASTUUT			
Leasingvuokrat ja -vastuut	1 045	321	938

JOHDANNAISSOPIMUKSET

1 000 €	9/2004	9/2003	12/2003
KORONVAIHTOSOPIMUKSET			
Kohde-etuuden arvo	82 000	82 000	82 000
Käypä arvo	-860	-2 270	-1 592

Luvut ovat tilintarkastamattomia.

Helsingissä lokakuun 25. päivänä 2004

LASSILA & TIKANOJA OYJ

Hallitus

**KONSERNIN TILINPÄÄTÖS 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA, TILINPÄÄTÖSTIETOJA
31.12.2002 JA 31.12.2001 PÄÄTTYNEILTÄ TILIKAUSILTA JA PRO FORMA -TILINPÄÄTÖSTIETOJA
31.12.2001 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA**

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA

Liikevaihto ja tulos

Koko vuoden liikevaihto oli 306,3 miljoonaa euroa (2002: 267,2 milj. e). Se kasvoi 14,6 prosenttia, josta 4 prosenttiyksikköä oli orgaanista. Voitto ennen veroja oli 31,8 miljoonaa euroa (23,2 milj. e). Osakekohtainen tulos nousi ja oli 1,38 euroa (1,00 euro). Viimeisen vuosineljänneksen liiketoiminnan tulos oli odotettua parempi. Kauden tulosta paransi myös se, että vuoden 2003 eläkekustannukset olivat ennakoitua alhaisemmat.

Liikevaihto kasvoi kiinteitä kuluja nopeammin. Ostetut yritykset integroitiin nopeasti. Uusien laitosten kapasiteetin käyttöaste oli hyvällä tasolla erityisesti vuoden jälkipuoliskolla. Tuottavuutta pystyttiin parantamaan lähes kaikilla tuotelinjoilla. Eläkekustannukset jäivät odotettua alhaisemmiksi. Vertailuvuoden tulosta heikensivät noin 1,5 miljoonan euron suuruiset kertaluontoiset operatiivisen nimen muutoksesta aiheutuneet kustannukset. Toiminta laajeni ulkomaille, kun lokakuussa ostettiin latvialainen jätehuolto-yhtiö.

Ympäristöpalveluiden (jätehuolto, kierrätyspalvelut, ympäristötuotteet) liikevaihto oli 137,2 miljoonaa euroa (122,3 milj. euroa), ja se kasvoi 12,2 prosenttia. Liikevoitto oli 20,8 miljoonaa euroa (15,9 milj. e), ja se kasvoi 31,0 prosenttia. Myynnin suuntaaminen onnistui hyvin ja kierrätyslaitoksille ohjautui enemmän materiaaleja. Sekä jätehuollon että kierrätyspalveluiden liikevaihto ja tulos paranivat selvästi. Kasvaneen volyymin ja uuden tuotantokapasiteetin ansiosta myös tuottavuus parani. Investointeja kierrätysliiketoimintaan jatketaan alkaneenakin vuonna. Ympäristötuotteet jäi tavoitteestaan alentuneen kotimaisen kysynnän takia.

Kiinteistöpalveluiden (kiinteistönhoito ja siivouspalvelut) liikevaihto oli 113,8 miljoonaa euroa (87,8 milj. e). Liikevaihto kasvoi 29,5 prosenttia. Liikevoitto kasvoi 37,1 prosenttia ja oli 8,5 miljoonaa euroa (6,2 milj. e). Kiinteistönhoidon orgaaninen kasvu oli ennakoitua suurempi. Yhteistoiminta institutionaalisten kiinteistönomistajien kanssa kehittyi myönteisesti. Siivouspalvelut toteutti suurehkon yrityskaupan integroinnin odotettua tehokkaammin. Molempien tuotelinjojen tulos parani ensi sijassa siksi, että kiinteät kulut pystyttiin hallitsemaan liikevaihdon kasvaessa. Siivouspalveluiden tulos parani myös suhteellisesti.

Teollisuuspalveluiden (ongelmajätehuolto, teollisuuden puhtaanapito, vahinkosaneeraus, viemärihuolto) liikevaihto oli 55,2 miljoonaa euroa (57,0 milj. e). Liikevaihto laski 3,1 %. Liikevoitto kasvoi 34,3 prosenttia ja oli 6,4 miljoonaa euroa (4,8 milj. e). Toimialan tavoitteena oli kannattavuuden parantaminen, missä pääosin onnistuttiin. Vahinkosaneeruksessa ja teollisuuden puhtaanapidossa lopetettiin kannattamattomia pieniä yksiköitä. Ongelmajätehuollon uuden kierrätyslaitoksen kapasiteetti onnistuttiin myymään hyvin. Teollisuuden puhtaanapidon uusi keskitetty organisaatiomalli paransi sekä myynnin että tuotannon ohjausta ja nosti kaluston käyttöastetta. Ongelmajätehuollon ja viemärihuollon liikevaihto kasvoi. Vahinkosaneerausta lukuun ottamatta kaikki tuotelinjat paransivat tulostaan, teollisuuden puhtaanapito merkittävästi.

Liikevaihto

1 000 €	2003	2002	Muutos %
Ympäristöpalvelut	137 235	122 235	12,2
Kiinteistöpalvelut	113 786	87 841	29,5
Teollisuuspalvelut	55 235	57 007	-3,1
Yhteensä	306 256	267 175	14,6

Liikevoitto

1 000 €	2003		2002		Muutos %
	1 000 €	%	1 000 €	%	
Ympäristöpalvelut	20 773	15,1	15 863	13,0	31,0
Kiinteistöpalvelut	8 527	7,5	6 219	7,1	37,1
Teollisuuspalvelut	6 400	11,6	4 767	8,4	34,3
Yhteensä	35 700	11,7	26 849	10,0	33,0

Tulos vuosineljänneksittäin

1 000 €	IV/2003	III/2003	II/2003	I/2003	IV/2002	III/2002	II/2002	I/2002
Liikevaihto								
Ympäristöpalvelut	36 249	34 686	35 071	31 229	31 819	32 151	31 017	27 340
Kiinteistöpalvelut	28 249	28 095	28 755	27 938	22 914	21 710	21 543	21 674
Teollisuuspalvelut	13 823	14 531	14 311	12 570	14 116	16 455	14 483	11 953
Yhteensä	79 070	77 312	78 137	71 737	68 849	70 316	67 043	60 967
Liikevoitto								
Ympäristöpalvelut	5 291	6 247	5 803	3 432	3 726	5 464	3 792	2 881
Kiinteistöpalvelut	2 301	3 085	1 935	1 206	1 694	2 686	572	1 267
Teollisuuspalvelut	1 486	3 022	1 725	167	414	2 770	1 474	109
Yhteensä	9 078	12 354	9 463	4 805	5 834	10 920	5 838	4 257
Nettorahoituskulut	-932	-961	-1 015	-971	-866	-954	-926	-931
Voitto ennen satunnaisia eriä	8 146	11 393	8 448	3 834	4 968	9 966	4 912	3 326
Liikevaihto								
Ympäristöpalvelut	14,6	18,0	16,5	11,0	11,7	17,0	12,2	10,5
Kiinteistöpalvelut	7,9	11,0	6,7	4,3	7,4	12,4	2,7	5,8
Teollisuuspalvelut	10,8	20,8	12,1	1,3	2,9	16,8	10,2	0,9
Lassila & Tikanoja	11,5	16,0	12,1	6,7	8,5	15,5	8,7	7,0

Bruttoinvestoinnit

Bruttoinvestoinnit olivat 43,8 miljoonaa euroa (33,6 milj. euroa), joista 13,0 miljoonaa euroa oli yritysostoja. Ostettiin kuusi yritystä, joiden yhteenlaskettu vuosiliikevaihto oli 25,8 miljoonaa euroa. Ostetuista yrityksistä suurin oli SPS Siivouspalvelut Oy. Sen liikevaihto vuonna 2002 oli 13,5 miljoonaa euroa ja henkilökunnan lukumäärä noin 700. Loka-kuussa ostettiin latvialainen jätehuolto-yritys A/S Hoetika ATU. Sen liikevaihto koko vuodelta 2003 oli 7,9 miljoonaa euroa ja sen palveluksessa on 490 henkeä.

Suurin osa investoinneista kohdistui keräyskalustoon ja jätteiden kierrätyslaitoksiin. Poistot olivat 25,6 miljoonaa euroa (22,2 milj. euroa).

Investoinnit taseryhmittäin

Milj. €	2003	2002
Kiinteistöt	9,0	4,6
Koneet ja kalusto	23,1	19,4
Muut aineelliset hyödykkeet	1,2	1,3
Arvopaperit ja liikearvot	9,7	7,5
Aineettomat oikeudet ja muut pitkäaikaiset menot	0,8	0,8
Yhteensä	43,8	33,6

Toimialoittain investoinnit olivat: Ympäristöpalvelut 17,3 miljoonaa euroa, Kiinteistöpalvelut 10,0 miljoonaa euroa, Teollisuuspalvelut 7,9 miljoonaa euroa ja yhteiset 8,6 miljoonaa euroa.

Syksyllä käynnistettiin mittava tietojärjestelmien kehityshanke. Uuden toiminnanohjausjärjestelmän avulla luodaan työkaluja, joilla toimintaa muutetaan tehokkaammaksi ja entistä paremmin asiakkaita palvelevaksi.

Sijoitettu pääoma

1 000 €	31.12.2003	31.12.2002
Pysyvät vastaavat	194 247	176 659
Vaihtuvat vastaavat	44 484	35 399
Laskennallinen verovelka	-6 825	-5 827
Ostovelat	-9 451	-6 581
Siirtovelat	-5 385	-4 612
Muut korottomat velat	-31 664	-29 530
Sijoitettu pääoma	185 406	165 508

Pysyviä vastaavia kasvattivat poistoja suuremmat investoinnit. Vaihtuvat vastaavat kasvoivat pääasiassa siksi, että rahavarat olivat tilikauden päättyessä poikkeuksellisen suuret. Sijoitetun pääoman kiertonopeus oli 1,7 (1,6).

Rahoitus

Korollista vierasta pääomaa oli 10,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin, mutta korolliset nettovelat, 77,6 miljoonaa euroa (73,3 milj. €), kasvoivat vain 4,3 miljoonaa euroa. Tämä johtui siitä, että rahavarat olivat tilikauden päättyessä poikkeuksellisen suuret, 10,8 miljoonaa euroa (4,8 milj. e). Nettorahoituskulut olivat 1,3 prosenttia (1,4 prosenttia) liikevaihdosta ja 10,9 prosenttia (13,7 prosenttia) liikevoitosta. Omavaraisuusaste oli 40,6 prosenttia (41,0 prosenttia) ja gearing-prosentti 80,1 (84,4). Liiketoiminnan rahavirta oli 48,2 miljoonaa euroa (42,0 milj. e). Käyttöpääomaan sitoutui kaudella 1,3 miljoonaa euroa, kun vertailukaudella vapautui 5,7 milj. euroa. Maksuvalmius säilyi hyvänä koko vuoden. Investoinnit rahoitettiin liiketoiminnan rahavirralla.

Tuotekehitys

Keskitetyn tuotekehityksen tehtävänä on uusien tuotteiden ja konseptien kehittäminen ja niiden uudistaminen. Tällaisten tuotekehitysprojektien kustannukset olivat 0,5 miljoonaa euroa, joka oli 0,2 prosenttia liikevaihdosta (0,6 milj. euroa, 0,2 prosenttia). Merkittävimmät projektit olivat elintarviketeollisuudelle suunnattu hygieniapalvelukonsepti, kaupan sekä paperi- ja selluteollisuuden palvelumallien viimeistely ja kierrätyspalveluiden tarjonnan laajentamiseen liittyvät hankkeet. Muu palveluiden kehittäminen tapahtuu liiketoimintayksiköissä.

Henkilöstö

Henkilöstömäärä oli vuoden 2003 aikana keskimäärin kokopäiväiseksi muutettuna 4 595 (3 763). Vuoden lopussa Lassila & Tikanojan palveluksessa oli 5 987 henkilöä (4 848). Heistä työskenteli Latviassa 490 henkilöä.

Muutokset konsernirakenteessa

Emoyhtiöön ostettiin Sähköasennus Huhta Oy:n koko osakekanta. Konserniin ostettiin SPS Siivouspalvelut Oy:n ja latvialaisen A/S Hoetika ATU:n koko osakekannat sekä loput 33,3 prosenttia Viwaplast Oy:n osakekannasta.

Kiinteistöpalveluihin ostettiin Suomen Lentoasemapaalvelut Oy:n ja Monipalvelu Salonen Oy:n liiketoiminnat.

Perustettiin L&T Deili Oy, jonka nimi muutettiin L&T Improvement Oy:ksi. Lisäksi perustettiin L&T Deili Oy, L&T Relations Oy ja L&T Toimi Oy. L&T Vedenkierrätys Oy fuusioitiin Lassila & Tikanoja Oyj:öön.

Purettiin seuraavat yhtiöt: L&T Ongelmajätehuolto Oy, JKL Sukseksuoviis Oy, Mikkelin Siisti Oy, Suoviis Tulevlap Oy, Pääkaupunkiseudun Hopeasähkö Oy ja Kuljetus Wastedes Oy.

Varsinaisen yhtiökokouksen päätökset

Varsinainen yhtiökokouksessa 1.4.2003. hallitukseen valittiin uudelleen Heikki Hakala, Juhani Lassila ja Juhani Maijala vuosiksi 2003-2004. Hallituksen kokoonpano on Heikki Hakala, Lasse Kurkilahti, Juhani Lassila, Juhani Maijala ja Soili Suonoja. Kokouksessaan välittömästi yhtiökokouksen jälkeen hallitus valitsi uudelleen päätoimiseksi hallituksen puheenjohtajaksi Juhani Maijalan. Hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin uudelleen Heikki Hakala. Tilintarkastajaksi valittiin PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö.

Yhtiön osakkeet

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeita vaihdettiin 1.1. – 31.12.2003 Helsingin Pörssissä 4 758 046 kappaletta, mikä on 30,1 prosenttia osakkeiden lukumäärästä. Vaihdon arvo oli 91,6 miljoonaa euroa. Kaupantekokurssi vaihteli 15,01 ja 29,50 euron välillä. Viimeinen kaupantekokurssi oli 27,50 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo 30.12.2003 oli 435,2 miljoonaa euroa. Liputuksia ei ollut.

Voitonjako

Yhtiön tulos/osake oli 1,38 euroa ja liiketoiminnan rahavirta/osake 3,05 euroa. Yhtiön hallitus esittää 18.3.2004 pidettävälle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 1,20 euroa osakkeelta. Jaettavan osingon määrä on 18 991 569,60 euroa. Ehdotettu osinko on 87,0 prosenttia osakekohtaisesta tuloksesta.

Näkymät vuodelle 2004

Markkinanäkymät Lassila & Tikanojan toimialoilla ovat edelleen suotuisat. Kilpailun kentässä ei ole havaittu tekijöitä, jotka oleellisesti muuttaisivat kilpailutilannetta. Liikevaihdon odotetaan kasvavan ja tuloksen hieman paranevan. Suh-

teellisen kannattavuuden säilyttäminen päättyneen vuoden tasolla on erittäin haasteellinen tehtävä. Liikevoitto suhteessa liikevaihtoon oli erityisesti Ympäristö- ja Kiinteistöpalveluissa korkea.

Alkaneen vuoden merkittävimpiä investointikohteita tulevat olemaan investoinnit jättemateriaalien hyötykäyttöä edistäviin laitoksiin. Tavoitteena on myös laajentaa toimintaa ulkomailla.

KONSERNITULOSLASKELMA

1.1. - 31.12. (1 000 €)	Liitetieto	2003	%	2002	%	2001¹⁾	%	2001²⁾	%
Liikevaihto	1	306 256	100,0	267 175	100,0	62 549	100,0	245 818	100,0
Hankinnan ja valmistuksen kulut		-246 448	-80,5	-217 611	-81,4	-52 221	-83,5	-201 853	-82,1
Bruttokate		59 808	19,5	49 564	18,6	10 328	16,5	43 965	17,9
Myynnin ja markkinoinnin kulut		-7 509	-2,5	-8 582	-3,2	-1 628	-2,6	-5 447	-2,2
Hallinnon kulut		-9 514	-3,1	-8 637	-3,2	-2 312	-3,7	-7 294	-3,0
Liiketoiminnan muut tuotot	4	1 344	0,4	993	0,4	377	0,6	1 076	0,4
Liiketoiminnan muut kulut		-703	-0,2	-584	-0,2	-148	-0,2	-513	-0,2
Liikevoitto ennen liikearvopoistoja		43 426	14,2	32 754	12,3	6 617	10,6	31 787	12,9
Liikearvon poistot		-7 726	-2,5	-5 905	-2,2	-1 379	-2,2	-5 499	-2,2
Liikevoitto	2,3	35 700	11,7	26 849	10,0	5 238	8,4	26 288	10,7
Rahoitustuotot ja -kulut	5	-3 879	-1,3	-3 677	-1,4	-931	-1,5	-4 794	2,0
Voitto ennen satunnaisia eriä		31 821	10,4	23 172	8,7	4 307	6,9	21 494	8,7
Satunnaiset erät		-		-		-		-	
Voitto ennen veroja		31 821	10,4	23 172	8,7	4 307	6,9	21 494	8,7
Tuloverot	6	-9 740	-3,2	-7 189	-2,7	-1 036	-1,7	-6 674	-2,7
Vähemmistöosuudet		-261		-99		50		24	
Tilikauden voitto		21 820	7,1	15 884	5,9	3 321	5,3	14 844	6,0

¹⁾ 1.10.-31.12.2001²⁾ Pro forma, tilintarkastamaton

KONSERNITASE

VASTAAVAA 31.12. (1 000 €)	Liitetieto	2003	2002	2001
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet	7			
Aineettomat oikeudet		26	41	39
Liikearvo		82 946	80 983	79 514
Muut pitkävaikutteiset menot		2 879	2 756	2 019
Ennakkomaksut		190	15	35
		<hr/>	<hr/>	<hr/>
		86 041	83 795	81 607
Aineelliset hyödykkeet	8			
Maa-alueet		3 841	3 412	3 339
Rakennukset ja rakennelmat		29 897	24 270	21 040
Koneet ja kalusto		64 467	54 357	49 310
Muut aineelliset hyödykkeet		2 325	2 916	3 249
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		4 198	4 441	4 598
		<hr/>	<hr/>	<hr/>
		104 728	89 396	81 536
Sijoitukset	9			
Osakkuusyritysten osakkeet		283	281	215
Muut osakkeet ja osuudet		3 195	3 187	3 180
		<hr/>	<hr/>	<hr/>
		3 478	3 468	3 395
Pysyvät vastaavat yhteensä		194 247	176 659	166 538
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet		357	-	-
Valmiit tuotteet/Tavarat		1 694	1 665	1 618
Muu vaihto-omaisuus		668	646	108
Ennakkomaksut		10	-	-
		<hr/>	<hr/>	<hr/>
		2 729	2 311	1 726
Pitkäaikaiset saamiset				
Lainasaamiset		1	1	1
Lyhytaikaiset saamiset	10			
Myyntisaamiset		27 060	23 812	24 631
Muut saamiset		148	162	169
Siirtosaamiset		3 789	4 318	3 746
		<hr/>	<hr/>	<hr/>
		30 997	28 292	28 546
Rahat ja pankkisaamiset		10 757	4 795	12 305
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		44 484	35 399	42 578
Vastaavaa yhteensä		<hr/>	<hr/>	<hr/>
		238 731	212 058	209 116

VASTATTAVAA 31.12. (1 000 €)	Liitetieto	2003	2002	2001
Oma pääoma	11,12			
Osakepääoma		7 913	7 913	7 913
Ylikurssirahasto		7 518	7 518	7 518
Edellisen tilikausien voitto		58 535	54 666	49 318
Tilikauden voitto		21 820	15 884	14 844
Oma pääoma yhteensä		95 786	85 981	79 593
Vähemmistöosuudet		1 157	895	-
Pakolliset varaukset	13	69	526	526
Vieras pääoma				
Laskennallinen verovelka	12	6 825	5 827	4 957
Pitkäaikainen	14			
Lainat rahoituslaitoksilta		79 084	66 343	75 512
Saadut ennakot		2	3	2
Muut velat		143	104	720
		79 229	66 450	76 234
Lyhytaikainen				
Joukkovelkakirjalainat		-	2 488	-
Lainat rahoituslaitoksilta		9 167	9 167	9 211
Saadut ennakot		57	1	1
Ostovelat		9 451	6 581	9 619
Muut velat		31 605	29 530	24 534
Siirtovelat		5 385	4 612	4 441
		55 655	52 379	47 806
Vieras pääoma yhteensä		141 719	124 656	128 997
Vastattavaa yhteensä		238 731	212 058	209 116

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1 000 €	2003	2002	2001 ¹⁾	2001 ²⁾
Liiketoiminta				
Liikevoitto	35 700	26 849	5 238	26 288
Oikaisut:				
Suunnitelman mukaiset poistot	25 643	22 220	5 452	21 962
Muut oikaisut	-214	-470	-171	-478
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	61 129	48 599	10 519	47 772
Käyttöpääoman muutos				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	-1 810	3 646	2 798	1 768
Vaihto-omaisuuden lisäys/vähennys	44	-309	-230	670
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	508	2 327	2 202	-1 719
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	59 871	54 263	15 289	48 491
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista				
Maksetut korot liiketoiminnasta	-4 146	-4 177	-2 398	-5 207
Saadut korot liiketoiminnasta	332	439	201	232
Maksetut välittömät verot	-7 818	-8 491	2 434	-2 794
Liiketoiminnan rahavirta	48 239	42 034	15 526	40 722
Investoinnit				
Investoinnit konserniyrityksiin	-11 255	-9 737	-316	-316
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-30 073	-22 965	-4 863	-14 704
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	734	1 578	268	1 570
Investoinnit muihin sijoituksiin	-16	-28	-2	-951
Luovutustulot muista sijoituksista	19	179	24	58
Saadut osingot investoinneista	6	9	9	9
Investointien rahavirta	-40 585	-30 964	-4 880	-14 334
Rahoitus				
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-488	-	-	-
Lyhytaikaisten lainojen nostot	-	2 488	-	-
Pitkäaikaisten lainojen nostot	40 000	-	-	-
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-29 350	-11 584	-4 333	-9 315
Maksetut osingot	-11 854	-9 484	-	-7 913
Rahoituksen rahavirta	-1 692	-18 580	-4 333	-17 228
Rahavarojen muutos	5 962	-7 510	6 313	9 160
Rahavarat 1.1.	4 795	12 305	5 992	3 145
Rahavarat 31.12.	10 757	4 795	12 305	12 305

¹⁾ 1.10.-31.12.2001

²⁾ Pro forma, tilintarkastamaton

Rahoituslaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista muun muassa hankittujen uusien tytäryritysten takia.

Lisätiedot ostetuista konserniyhtiöistä ja toiminnoista (1 000 €)	2003	2002	2001¹⁾	2001²⁾
Rahat ja pankkisaamiset	4 102	1 430	205	205
Vaihto-omaisuus	463	277	-	-
Saamiset	1 679	2 678	166	166
Liikearvo	9 744	7 036	237	237
Muu käyttöomaisuus	3 238	4 076	77	77
Lyhytaikainen vieras pääoma	-3 773	-2 912	-164	-164
Pitkäaikainen vieras pääoma	-96	-1 249	-	-
Laskennallinen verovelka/verosaaminen	-	-169	-	-
Hankintahinta	15 357	11 167	521	521
./.. Rahavarat	-4 102	-1 430	-205	-205
Investoinnit konserniyrityksiin	11 255	9 737	316	316

¹⁾ 1.10.-31.12.2001

²⁾ Pro forma, tilintarkastamaton

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.12.2003 PÄÄTTYNEELTÄ TILIKAUDELTA

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös

Laajuus

Konsernitilinpäätöksessä ovat mukana ne yhtiöt, joissa Lassila & Tikanoja Oyj:llä oli tilikaudella suoraan tai välillisesti enemmän kuin 50 prosenttia äänimäärästä. A/S Hoetika ATU- ja L&T Muoviportti -alakonserneista on laadittu konsernitilinpäätökset, mutta muista alakonserneista ei. Yhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä omistujan loppuun. Tarkemmat tiedot konserniin kuuluvista yrityksistä ovat liitetiedoissa.

Sisäinen osakkeenomistus

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiöiden hankintahinnasta on vähennetty yhtiön hankintahetken oma pääoma mukaan lukien verovelalla vähennetyt varaukset. Näin syntyvä tase-erille kohdistamaton liikearvo muodostuu ammattitaidosta ja markkinaosuudesta ja se poistetaan vaikutusaikanaan 4-10 vuodessa. WM Ympäristöpalvelut Oy:n (nyk. Säkkiväline Ympäristöpalvelut Oy, vapaaehtoisessa selvitystilassa) kaupassa syntyneen liikearvon poistoaika on 20 vuotta, koska se liittyy merkittävän markkina-aseman hankkimiseen. Samoja periaatteita noudatetaan soveltuvin osin myös liiketoimintakaupoista syntyneisiin liikearvoihin.

Vähemmistöosuudet on erotettu omasta pääomasta ja tuloksesta sekä esitetty taseessa omana eränä.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat, sisäisten toimitusten realisoitumattomat katteet, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Tytäryhtiöiden sulautuminen ja purkautuminen

Tytäryhtiöfuusioilla ja tytäryhtiön purkautumisella ei ole ollut vaikutusta konsernin vapaaseen omaan pääomaan.

Muuntoerot

Latvialaisen alakonsernin konsernituloslaskelma on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssiin ja tase Euroopan Keskuspankin noteeraamaan tilikauden päättymispäivän kurssiin. Oman pääoman eliminoinnissa syntyneet muuntoerot on käsitelty konsernin vapaan oman pääoman oikaisueränä.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Tilinpäätössiirtojen kertymä on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä sen muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen. Laskennallinen verovelka on laskettu käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa ja esitetty taseessa omana eränä vieraassa pääomassa. Laskennallisesta verovelasta on vähennetty laskennallinen verosaaminen ja verovelka on esitetty taseessa nettomääräisenä.

Tuloverot

Säkkiväline Ympäristöpalvelut Oy on asetettu vapaaehtoiseen selvitystilaan ja yhtiön liiketoiminta on siirretty ennakkojako-osana osakkaalle Säkkiväline Puhtaanapito Oy:lle (fuusioitu Säkkiväline Oy:öön, joka on fuusioitu Lassila & Tikanoja Oyj:öön). Veroasiamies vaati Säkkiväline Ympäristöpalvelut Oy:n (vapaaehtoisessa selvitystilassa) ja Säkkiväline Puhtaanapito Oy:n (fuusioitu Säkkiväline Oy:öön, joka on fuusioitu Lassila & Tikanoja Oyj:öön) vuoden 2000 verotusten kumoamista ja palauttamista uudelleen verotettaviksi. Riita koskee purkutappion vähennyskelpoisuutta. Konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hylkäsi veroasiamiehen vaatimuksen. Veroasiamies on valittanut verotuksesta Helsingin hallinto-oikeudelle.

Konsernin tuloslaskelmaan sisältyvät konserniyhtiöiden tulosten perusteella määräytyvät suoriteperusteiset verot sekä tilinpäätössiirtojen kertymästä laskettu verovelan muutos. Tytäryhtiöiden osingonjakoon liittyvä yhtiöveron hyvitys on konsernituloslaskelmassa vähennetty tilikauden veroista. Kiinteistöjen arvonkorotuksista myyntitilanteessa mahdollisesti syntyvää verovelkaa ei ole kirjattu tilinpäätökseen.

Kirjanpidon ja verotuksen välisistä eroista on kirjattu laskennallinen verosaaminen ja verovelka.

Osakkuusyrietykset

Osakkuusyrietykset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen välittömään hankintamenoön vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta. Vuotuiset poistoajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	5-25 vuotta
Kuljetusvälineet	6-8 vuotta
Koneet ja kalusto	4-10 vuotta
Liikearvot	4-20 vuotta
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	5-10 vuotta

Käytettynä ostettujen koneiden ja kaluston poistoajat ovat puolet yllämainituista ajoista. Tilikauden aikana hankitun käyttöomaisuuden poistot on laskettu käyttöönotosta lähtien. Maa-alueista ja arvonkorotuksista ei ole tehty poistoja. Maa-alueiden ja rakennusten arvoja on korotettu viimeksi vuonna 1987. Muut pitkävaikutteiset menot ovat vuokratilojen perusparannuskuluja ja vuokratonttien maanrakennustöitä.

Leasing-vuokrat on käsitelty vuosikuluina.

Konserniliikearvot ja liikearvot on esitetty yhtenä eränä taseessa rivillä liikearvot sekä niiden poistot tuloslaskelmassa yhdessä rivillä liikearvon poistot.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Ympäristötuotteiden vaihto-omaisuus on arvostettu käyttäen liukuvaa keskihintaa hankinnasta johtuneiden muuttuvien menojen tai tätä alemman todennäköisen jälleenhankinta- tai myyntihinnan määrään .

Kierrätyspalvelujen vaihto-omaisuus on arvostettu fifo-periaatteella valmistuksesta johtuneiden muuttuvien menojen tai tätä alemman todennäköisen jälleenhankinta- tai myyntihinnan määrään.

Välillisiä kustannuksia ei ole aktivoitu.

Liikevaihto

Myyntituotoista on vähennetty myynnin välilliset verot, annetut alennukset sekä myynnin kurssierot. Myyntirahdit ja muut myynti- ja toimituskulut on käsitelty luonteensa mukaisesti hankinnan tai myynnin kuluina. Luottotappiot on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu kuluksi.

Eläkemenojen jaksotus

Kotimaisten konserniyhtiöiden palveluksessa olevien henkilöiden lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutusyhtiöissä. Latviassa eläkemaksut sisältyvät perittyihin sosiaaliturvamaksuihin. Eläkevakuutusmaksut on jaksotettu vastaamaan suoriteperusteisia palkkoja.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Kotimaisten yhtiöiden ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Valuuttamääräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän Euroopan Keskuspankin keskipurssia. Kurssierot on merkitty tuloslaskelmaan.

Pro forma -vertailutietojen laatimisperiaatteen

Lassila & Tikanoja –konserni syntyi Lassila & Tikanoja Oyj:n (entinen) jakautumisessa 30.9.2001. Vuodelta 2001 on laadittu virallinen tilinpäätös uuden Lassila & Tikanoja Oyj:n ensimmäiseltä tilikaudelta 30.9.-31.12.2001 sekä pro forma -tilinpäätös konsernista vertailutietoineen kaudelta 1.1. – 31.12.2001.

Pro forma -luvut on laskettu ikään kuin Lassila & Tikanoja -yhtymän jakautuminen olisi tullut voimaan 1.1.1997. Tilikausien 1997 - 2001 uutta Lassila & Tikanoja –konsernia koskevat pro forma –laskelmat perustuvat Lassila & Tikanoja –yhtymän tilinpäätöksiin ajalta 1.1.1997 – 30.9.2001 sekä uuden Lassila & Tikanoja –konsernin tilinpäätökseen ajalta 30.9. –31.12.2001. Uuteen Lassila & Tikanoja –konserniin on yhdistelty jakautumissuunnitelman mukaiset yhtiöt. Konsernitiilinpäätökset on laadittu siten, että syntyvien uusien konsernien yhteenlasketut omat pääomat vastaavat jakautuvan konsernin omaa pääomaa 30.09.2001. Emoyhtiön taseena on käytetty jakautumissuunnitelman mukaista tasetta. Sisäiset eliminoinnit on tehty vastaamaan jakautumisen jälkeistä konsernirakennetta. Osingoiksi on laskettu puolet Lassila & Tikanoja Oyj:n (entinen) vuoden 2000 osingoista. Yksityiskohtaisemmin pro forma –laskentaa on selvitetty täydennyksessä jakautumis/tarjousesitteessä (26.9.2001).

1. Liikevaihto

1 000 €	2003	%	2002	%
Liikevaihto toimialoittain				
Ympäristöpalvelut	137 235	44,8	122 327	45,8
Kiinteistöpalvelut	113 786	37,2	87 841	32,9
Teollisuuspalvelut	55 235	18,0	57 007	21,3
Yhteensä	306 256	100,0	267 175	100,0
Liikevaihto markkina-alueittain				
Suomi	301 935	98,7	265 496	99,4
Muut Pohjoismaat	585	0,2	733	0,3
Muut EU-maat	421	0,1	536	0,2
Muu Eurooppa	3 183	1,0	398	0,1
Muut maat	132		12	
Yhteensä	306 256	100,0	267 175	100,0

2. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2003	2002
Henkilökunta keskimäärin		
Toimihenkilöt	795	691
Työntekijät	3 800	3 072
Yhteensä	4 595	3 763
Tilikauden henkilöstökulut, 1 000 €		
Palkat ja palkkiot	101 878	88 148
Eläkekulut	15 168	14 784
Muut henkilöstösiivukulut	6 983	5 808
Yhteensä	124 029	108 740

Konsernin hallitusten jäsenille ja toimitusjohtajille maksetut palkat ja palkkiot

477 383

Johdon palkkoja, palkkioita ja eläke-etuuksia selostetaan vuoden 2003 vuosikertomuksen sivulla 43. Konserniyhtiöiden lähipiiriin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja.

3. Poistot

1 000 €	2003	2002
Toimintokohtaiset poistot		
Hankinnan ja valmistuksen poistot	16 002	14 474
Myynnin ja markkinoinnin poistot	382	453
Hallinnon poistot	1 533	1 388
Liikearvon poistot	7 726	5 905
Yhteensä	25 643	22 220

Tase-eräkohtainen poistoerittely sisältyy kohtiin aineettomat ja aineelliset hyödykkeet.

4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

1 000 €	2003	2002
Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	844	524
Osakkeiden myyntivoitot	8	99
Vuokratuotot	15	11
Luottotappioiden palautukset	42	40
Muut	391	288
Yhteensä	1 300	962
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	44	31
Yhteensä	1 344	993
Liiketoiminnan muut kulut		
Käyttöomaisuuden myynti- ja romutustappiot	299	120
Osakkeiden myyntitappiot	3	31
Luottotappiot	290	328
Muut	111	105
Yhteensä	703	584

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 €	2003	2002
Osinkotuotot	9	13
Muut korko- ja rahoitustuotot	340	423
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-4 228	-4 113
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-3 879	-3 677
Rahoitustuotot ja -kulut sisältävät:		
Korkotuottoja	340	420
Korkokuluja	4 166	4 086
Kurssieroja (netto)		3

Kurssierot ovat rahoitustoiminnan kurssieroja. Kurssierojen positiivinen nettomäärä sisältyy tuloslaskelman erään muut korko- ja rahoitustuotot ja negatiivinen nettomäärä erään korkokulut ja muut rahoituskulut. Myynneistä ja ostoista syntyneet kurssierot on kirjattu joko myynnin tai ostojen oikaisueriksi.

6. Tuloverot

1 000 €	2003	2002
Tuloverot tilikaudelta varsinaisesta toiminnasta	8 810	6 549
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta	-68	9
Laskennallisen verovelan muutos*	998	631
Yhteensä	9 740	7 189
*Laskennallisen verovelan ja saatavan muutos		
Tilinpäätössiirroista	800	305
Jaksotuseroista	364	492
Yhdistelytoimenpiteistä	-166	-166
Yhteensä	998	631

7. Aineettomat hyödykkeet

1 000 €	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaik. menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	66	123 078	4 608	15	127 767
Lisäykset	4	9 689	601	189	10 483
Vähennykset			-13		-13
Siirrot erien välillä	-14		-10	-14	-38
Hankintameno 31.12.	56	132 767	5 186	190	138 199
Kertyneet poistot 1.1.	-25	-42 095	-1 852		-43 972
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			24		24
Tilikauden poistot	-5	-7 726	-479		-8 210
Kertyneet poistot 31.12.	-30	-49 821	-2 307		-52 158
Kirjanpitoarvo yhteensä	26	82 946	2 879	190	86 041

8. Aineelliset hyödykkeet

1 000 €	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 210	27 564	127 236	8 157	4 441	169 608
Lisäykset	429	5 319	22 762	474	4 280	33 264
Vähennykset			-7 186	-83		-7 269
Siirrot erien välillä		2 136	2 199	226	-4 523	38
Hankintameno 31.12.	2 639	35 019	145 011	8 774	4 198	195 641
Kertyneet poistot 1.1.		-5 350	-72 879	-5 241		-83 470
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		4	6 669	60		6 733
Tilikauden poistot		-1 831	-14 334	-1 268		-17 433
Kertyneet poistot 31.12.		-7 177	-80 544	-6 449		-94 170
Arvonkorotukset 1.1. ja 31.12.	1 202	2 055				3 257
Kirjanpitoarvo yhteensä	3 841	29 897	64 467	2 325	4 198	104 728
Tuotantokoneiden ja -laitteiden tasearvo 31.12.			60 757			

9. Sijoitukset

1 000 €	Osuudet omistusyhteisyrityksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	188	3 187	3 375
Lisäykset		27	27
Vähennykset	-42	-19	-61
Hankintameno 31.12.	146	3 195	3 341
Pääomaomikaisu 1.1.	93		93
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	44		44
Pääomaomikaisu 31.12.	137		137
Kirjanpitoarvo yhteensä	283	3 195	3 478

**Konsernin osuus yhtiön osakkeista
ja äänimäärästä %****Konserniyritykset****Emoyhtiön omistamat**

EM-business Oy, Helsinki	100,0
Kanta-Hämeen Ympäristöyhtiö Oy, Helsinki	100,0
Kiinteistö Oy Meritonntu, Helsinki	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Valimotie 33, Helsinki	100,0
L&T Advance Oy, Helsinki	100,0
L&T Deili Oy, Helsinki	100,0
L&T Development Oy, Helsinki	100,0
L&T Improvement Oy, Helsinki	100,0
L&T Kalusto Oy, Helsinki	100,0
L&T Palvelu Oy, Helsinki	100,0
L&T Relations Oy, Helsinki	100,0
L&T Servis Oy, Helsinki	100,0
L&T Toimi Oy, Helsinki	100,0
L&T Ympäristöhuolto Oy, Helsinki	100,0
Säkkiväline Ympäristöpalvelut Oy, vapaaehtoisessa selvitystilassa, Helsinki	100,0

Tytäryhtiöiden kautta omistetut

A/S Hoetika ATU, Riika, Latvia	100,0
SIA Hoetika Invest, Riika, Latvia	100,0
L&T Muoviportti Oy, Merikarvia	66,7
L&T Viwaplast Oy, Valkeakoski	66,7
Pahvipojat Oy, Kemi	100,0
SIA SL Serviss, Riika, Latvia	100,0

Osakkuusyritykset**Emoyhtiön omistamat**

Suomen Keräystuote Oy, Tampere	25,6
Rodnik Ltd, Pietari, Venäjä	35,0

Tytäryhtiöiden kautta omistetut

Re Plast Ou, Rapla, Viro	33,3
--------------------------	------

Osakkuusyritykset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

10. Saamiset

1 000 €	2003	2002
Siirtosaamiset		
Korot	8	
Kela, työterveyshuollon korvaukset	1 000	645
Lakisääteiset henkilövakuutukset	1 425	848
Vakuutukset	88	90
Välilliset verot	302	1 306
Välittömät verot	10	803
Muut	956	626
Yhteensä	3 789	4 318

11. Oma pääoma

1 000 €	2003	2002
Osakepääoma 1.1. ja 31.12.	7 913	7 913
Ylikurssirahasto 1.1. ja 31.12.	7 518	7 518
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	70 550	64 162
Osingonjako	-11 869	-9 496
Muuntoero	-146	
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	58 535	54 666
Tilikauden voitto	21 820	15 884
Oma pääoma 31.12.	95 786	85 981
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista		
Edellisten tilikausien voitto	58 535	54 666
Tilikauden voitto	21 820	15 884
Kertyneestä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista omaan pääomaan merkitty osuus	-4 921	-2 943
Voitonjakokelpoisia varoja	75 434	67 607

12. Konsernin tilinpäätössiirtojen kertymä ja verovelka

1 000 €	31.12.2003	Muutos	1.1.2003
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Kertynyt poistoero	17 906	2 765	15 141
Laskennallinen verovelka	-5 192	-800	-4 392
Tytäryhtiöiden hankintahetken oman pääoman osuus	-7 656	6	-7 662
Vähemmistön osuus	-137	7	-144
Omaan pääomaan siirretty osuus	4 921	1 978	2 943
Laskennallinen verosaaminen ja verovelka			
Tilinpäätössiirroista	5 192	800	4 392
Jaksotuseroista	2 298	364	1 934
Yhdistelytoimenpiteistä	-665	-166	-499
Verovelka yhteensä	6 825	998	5 827

13. Pakolliset varaukset

1 000 €	2003	2002
Muut pakolliset varaukset	69	526

Vuoden 2003 taseeseen on merkitty varaus 2002A- ja 2002B-optiooikeuksien merkinnästä aiheutuvia sosiaaliturvamaksuja varten, koska tilinpäätöspäivän kurssi oli optioiden merkintähintaa korkeampi. Vuoden 2002 pakollinen varaus oli WM Ympäristöpalvelut Oy:n yhdistämiskustannuksista jäljellä oleva osuus.

14. Vieras pääoma

1 000 €	2004*)	2005	2006	2007	2008
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset lähivuosina					
Lainat rahoituslaitoksilta	9 167	42 833	8 250	8 000	20 000

*) Taseessa lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa

Konsernilla ei ole velkoja, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua.

1 000 €	2003	2002
Korottomat velat		
Pitkäaikaiset	6 827	5 830
Lyhytaikaiset	46 499	40 720
Yhteensä	53 326	46 550
Siirtovelat		
Korot	748	665
Jätteenkäsittelymaksut	1 935	2 293
Muut jaksotetut kulut	2 702	1 654
Yhteensä	5 385	4 612

15. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

1 000 €	2003	2002
Omasta puolesta		
Muut annetut vakuudet		
Annetut kiinteistökiinnitykset	81	249
Annetut yritysikiinnitykset		25
Muut vakuudet	123	97
Sitoumukset, joista annettu yleisvakuus		
Rahalaitoslainat		48 417
Muut omat sitoumukset		902
Annetut kiinteistökiinnitykset		3 364
Muut omat vastuut		
Leasingvastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät vuokrat	409	135
Myöhemminä vuosina erääntyvät vuokrat	529	177

Konserni ei ole antanut ulkopuolisten puolesta pantteja, kiinnityksiä tai takauksia.

16. Johdannaissopimukset

1 000 €	2003	2002
Koronvaihtosopimukset		
Kohde-etuuden arvo	82 000	52 000
Käypä arvo	-1 592	-2 430

Johdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja ne on arvostettu tilinpäätöspäivän markkina-arvoon.

LIITE 1. YHTEENVETO MERKITTÄVISTÄ EROISTA SUOMEN TILINPÄÄTÖSKÄYTÄNNÖN JA IFRS-LASKENTASTANDARDIEN VÄLILLÄ

L&T:n konsernitilinpäätös laaditaan suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaisesti, ja se poikkeaa tietyissä keskeisissä kohdissa kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesta konsernitilinpäätöksestä. L&T:n konsernitilinpäätökseen liittyvät merkittävimmät erot on esitetty alla. Yhteenvedoa ei tule pitää kattavana. Kun otetaan huomioon erot suomalaisen normiston ja IFRS:n välillä, suomalaisen normiston mukaan laaditun tilinpäätöksen ei voida katsoa kaikilta osin antavan IFRS:n mukaista oikeaa kuvaa Yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Osana IFRS-standardien käyttöönottoa Yhtiö on arvioinut FAS:in ja IFRS:n välisten erojen vaikutuksia Yhtiön 1.1.2004 IFRS-taseeseen. Yhteenvedo arvioiduista merkittävistä eroista on esitetty tässä listalleottoesitteessä. On kuitenkin mahdollista, että myös muita kuin tässä esitettyjä merkittäviä laskentaperiaatteisiin tai tilinpäätösinformaatioon liittyviä eroja on olemassa. Näin ollen L&T ei voi taata, että kaikki erot suomalaisen normiston ja IFRS:n välillä on mainittu. Parhailtaan on käynnissä merkittäviä projekteja sekä suomalaisen normiston että IFRS-standardien kehittämiseksi ja näillä saattaa olla vaikutusta vastaavanlaisiin vertailuihin tulevaisuudessa. Sellaisia normistojen välisiä eroja, joilla olisi vaikutusta konsernitilinpäätökseen mahdollisten tulevaisuudessa toteutuvien liiketoimien ja muiden tapahtumien seurauksena, ei ole pyritty selvittämään. IFRS on myös yleisesti ottaen suomalaista normistoa rajoittavampi ja kattavampi erien luokittelun ja liitetietoinformaation suhteen. Tällaisia eroja ei käsitellä tässä yhteenvedossa.

Yritysten yhteenliittymät

Kun sovelletaan hankintamenomenetelmää, sekä suomalaisen käytännön että IFRS:n mukaan hankintameno sisältää hankinnasta johtuvat välittömät menot, ja erotus hankintameno ja käypään arvoon arvostettujen, hankittujen yksilöitävissä olevien varojen ja velkojen välillä esitetään liikearvona. Suomalaiseen normistoon ei kuitenkaan sisälly tarkempia säännöksiä hankittujen varojen ja velkojen arvostamisesta käypiin arvoihin. IFRS edellyttää hankkijaosapuolta kirjaamaan erikseen kaikki hankitun osapuolen identifioidut varat (sisältäen aikaisemmin mahdollisesti kirjaamattomat ai-neettomat hyödykkeet), velat ja ehdolliset velat, mikäli kirjausedellytykset täyttyvät. Tämän vuoksi liikearvon määrä saattaa erota FAS:in ja IFRS:n mukaisesti käsitellyissä yritysten yhteenliittymissä. Yrityskaupasta aiheutuva liikearvo poistetaan Suomessa viidessä vuodessa, paitsi milloin pidempi poistoaika pystytään perustelevaan. Yläraja on kaksikymmentä vuotta. IFRS:n mukaan yrityskaupasta aiheutuvaa liikearvoa ei poisteta, vaan liikearvolle tehdään vuosittainen arvonalentumistestaus.

Lisäksi FAS:in mukaan yrityskaupan kirjauksessa voidaan tietyissä tilanteissa käyttää yhdistelymenetelmää. IFRS:n mukaan yhdistelymenetelmän käyttäminen on kielletty.

Vuokrasopimukset

Yritys saa suomalaisen normiston mukaan käsitellä vuokrasopimuksia konsernitilinpäätöksessään rahoitusleasing-sopimuksina, jos omistukselle ominaiset riskit ja edut ovat olennaisilta osin siirtyneet vuokralleottajalle. Menettely on kuitenkin vapaaehtoinen. IFRS:n mukaan sellaista vuokrasopimusta, jonka perusteella omistukselle ominaiset riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin, käsitellään vuokralleottajan kirjanpidossa hyödykkeen hankintana ja sitä vastaavana velkana (rahoitusleasing) ja vuokralleottajan kirjanpidossa myyntinä, johon liittyy rahoitus. Muunlaisia vuokrasopimuksia käsitellään tavanomaisena vuokrauksena. IFRS sisältää myös tiukemmat rajoitukset myyntivoiton kirjaamiselle, kun kyseessä on myynti ja takaisinvuokraus.

Varaukset

Varausten kirjauskriteerit eroavat FAS:in ja IFRS:n välillä. FAS edellyttää varauksen kirjaamista, jos velvoitteista todennäköisesti aiheutuu menoja ja menetyksiä, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen ja perustuvat lakiin tai kirjanpitovelvollisen sitoumukseen sivullista kohtaan. Tietyissä tilanteissa varaus voidaan kuitenkin kirjata, vaikka kriteerin mukaista sitoumusta ei ole, mikäli muut kirjausedellytykset täyttyvät.

IFRS:n mukaan yritys ei saa kirjata varausta, jos sillä ei ole olemassa olevaa joko oikeudellista tai tosiasiallista sitoumusta.

Laskennalliset verot

FAS antaa laskennallisten verojen kirjaamiseen konsernitilinpäätöksessä kolme vaihtoehtoista menetelmää: (1) tuloslaskelmalähtöinen menetelmä, jolloin laskennalliset verot kirjataan perustuen vain tuloslaskelmaan vaikuttaviin jaksotuseroihin; (2) taselähtöinen menetelmä, jossa laskennalliset verovelat ja -saamiset määritellään varojen ja velkojen kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välisistä väliaikaisista eroista käyttäen voimassa olevia verokantoja tai (3) kahden yllä mainitun menetelmän yhdistelmänä. IFRS edellyttää laskennallisten verojen kirjaamista käyttäen taselähtöistä

menetelmää. Tällöin laskennalliset verovelat ja -saamiset määritetään varojen ja velkojen kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välisistä väliaikaisista eroista käyttäen voimassa olevia verokantoja. Laskennallista verosaamista kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että yritys pystyy hyödyntämään veroedun.

Arvonkorotukset

Suomalaisen voimassa olevan kirjanpitokäytännön mukaan tiettyjen ei-poistettavien aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvoa voidaan kirjanpidossa korottaa niiden todennäköiseen luovutushintaan asti. Arvonkorotusta vastaava määrä kirjataan omaan pääomaan. Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat historialliseen hankintamenuun, eikä arvonkorotusta vastaavasta määrästä tehdä poistoja. IFRS sallii kaksi vaihtoehtoista arvostamismenetelmää aineellisille käyttöomaisuushyödykkeille: hankintamenomenetelmän tai uudelleenarvostukseen perustuvan menetelmän. Hankintamenomenetelmän mukaan aineellinen käyttöomaisuushyödyke merkitään taseeseen kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn hankintamenuun, ja arvonkorotusten tekeminen ei ole sallittua. Uudelleenarvostukseen perustuvan menettelytavan mukaan kaikki samaan aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ryhmään kuuluvat hyödykkeet voidaan arvostaa uudelleen, jolloin poistot tehdään uudelleenarvostetusta määrästä.

Käyttöomaisuuden arvonalentumiset

Suomalainen normisto ja IFRS eroavat toisistaan käyttöomaisuuden – liikearvo mukaan lukien – arvonalentumisten toteamisessa ja määrittämisessä. Suomessa arvonalentuminen on kirjattava, jos hyödykkeen arvon katsotaan alentuneen pysyvästi.

IFRS:n mukaan yrityksen tulee tarkkailla aineellisen käyttöomaisuuden ja tiettyjen aineettomien hyödykkeiden mahdollista arvonalentumista aina, kun tapahtumat tai olosuhteiden muutokset viittaavat siihen, että omaisuserän kirjanpitoarvoa vastaava määrä ei mahdollisesti olisi kerrytettävissä. Jos tällaisia viitteitä ilmenee, yrityksen on arvioitava omaisuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä, joka on nettomyyntihinta tai sitä korkeampi käyttöarvo. Kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän välinen erotus kirjataan arvonalentumistappiona. Jos käyttöarvo määritellään tulevaisuuden kassavirtojen perusteella, ne on diskontattava.

Osake- ja velkapaperisijoitukset

FAS:in mukaan lyhytaikaiset sijoitukset kirjataan hankintamenuun tai sitä alempanaan markkina-arvoon. Markkina-arvon muutoksista aiheutuvat kirjaukset sisällytetään tilikauden tulokseen. Pitkäaikaiset sijoitukset kirjataan hankintahintaan tai sitä alempanaan markkina-arvoon (merkittävät ja pysyvät arvonalentumiset), jonka arvo määritellään erikseen jokaiselle arvopaperille. Merkittävät ja pysyvät arvonalentumiset kirjataan kustannukseksi. Arvonalentumiskirjaus voidaan myöhemmin peruuttaa, mikäli arvioitu sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä lisääntyy.

IFRS:n mukaan oman pääomanehtoiset arvopaperit, joiden arvo käypä arvo on määritettävissä sekä vieraan pääomanehtoiset arvopaperit luokitellaan seuraaviin kolmeen luokkaan ja kirjataan luokittelun mukaisesti:

(1) Vieraan pääomanehtoiset arvopaperit, jotka yrityksellä on vakaa aikomus ja kyky pitää eräpäivään asti, luokitellaan eräpäivään asti pidettäviksi sijoituksiksi ja kirjataan jaksotettuun hankintamenuun;

(2) Sellaiset oman pääoman ja vieraan pääomanehtoiset arvopaperit, jotka on hankittu ja joita pidetään pääasiallisena tarkoituksena myynti lyhyellä aikavälillä, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi rahoitusvaroiksi. Ne arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutos sisällytetään tilikauden tulokseen. Samaa arvostusta noudatetaan myös muille kuin kaupankäyntitarkoituksessa pidettäville arvopapereille, jotka yritys päättää arvostaa käypään arvoon ja kirjata käyvän arvon muutoksen tilikauden tulokseen;

(3) Oman pääoman ja vieraan pääomanehtoiset arvopaperit, joita ei ole luokiteltu eräpäivään asti pidettäviksi eikä kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi luokitellaan myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi ja arvostetaan käypään arvoon. Realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan verovaikutuksella huomioituna suoraan omaan pääomaan.

Johdannaissopimukset

Suomalaiseen tilinpäätösnormistoon ei sisälly säännöksiä suojauslaskennasta, eikä johdannaisia, kuten termiinisopimuksia, merkitä kirjanpitoon ennen kuin ne erääntyvät. Ne hyödykejohdannaiset ja kaupankäyntisopimukset, jotka erääntyvät seuraavan vuoden kuluessa, voidaan arvostaa hankintamenuun tai sitä alempanaan markkina-arvoon.

IFRS mukaan johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti lukuun ottamatta niiden kassavirtasuojausinstrumenttien arvomuutoksia, jotka täyttävät IFRS:n tehokkuusvaatimukset. Näiden instrumenttien käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan josta arvomuutos kirjataan tulosvaikut-

teisesti yhtäaikaaisesti suojattavan erän kanssa. Arvonmuutokset niistä suojausinstrumenteista, joilla on suojattu ennakoitua liiketoimea, voidaan sisällyttää kyseisen omaisuuserän tai velan hankintamenuon.

Eläkkeet ja muut työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Suomalainen normisto ei sisällä erityisiä sääntöjä eläkkeiden ja muiden työsuhteen päättymisen jälkeisten etuuksien, esimerkiksi terveydenhoidon, kirjanpitokäsittelystä. Yleensä yritykset käsittelevät erilaisia eläkejärjestelyjä paikallisten olosuhteiden mukaisesti. Suomessa eläke-, työkyvyttömyys-, kuolemanvara- ja irtisanomisetuuksiin liittyviä järjestelyjä – sekä maksupohjaisia että etuus pohjaisia – käsitellään kirjanpidossa maksupohjaisina järjestelyinä, ja ne rahoitetaan yleensä maksusuorituksilla vakuutusyhtiöille tai eläkesäätiöille. IFRS:n mukaan eläkkeitä ja muita työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia käsitellään joko maksupohjaisina tai etuus pohjaisina järjestelyinä, riippuen järjestelyn luonteesta. Jos kyseessä on etuus pohjainen järjestely, veloitteen määrä selvitetään erityisten vakuutusmatemaattisten laskelmien perusteella käyttäen määrättyjä menetelmiä ja oletuksia.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Suomalaisen kirjanpitokäytännön mukaan tutkimus- ja kehittämismenot voidaan joko aktivoida tai kirjata kuluksi. IFRS:n mukaan tutkimusmenot kirjataan kuluksi silloin, kun ne ovat syntyneet ja kehittämismenot aktivoidaan, mikäli ne täyttävät tietyt aktivointikriteerit.

Vaihto-omaisuuden arvostaminen

FAS:in mukaan hyödykkeen hankintaan ja valmistukseen liittyvät kiinteät menot voidaan joko sisällyttää varaston hankintamenuon tai kirjata kuluksi. IFRS edellyttää kiinteiden menojen aktivointia osana varaston hankintamenuon.

Osakkeisiin perustuvat vastikkeet

Suomalainen kirjanpitolainsäädäntö ei sisällä vaatimuksia osakkeisiin perustuviin vastikkeisiin (esimerkiksi työsuhdeoptiot) liittyvien kulujen kirjaamisesta yritysten tilinpäätöksiin. Uusi IFRS 2 -standardi edellyttää sen sijaan osakkeisiin perustuviin vastikkeisiin liittyvien kulujen kirjaamista IFRS-tilinpäätöksiin alkaen vuonna 2005, jolloin myös vertailuvuoden lukuja tulee vastaavasti oikaista. IFRS 2 koskee osakkeisiin perustuvia vastikkeita, jotka on myönnetty 7.11.2002 tai sen jälkeen ja joihin liittyvä ansaintajakso ulottuu vuodelle 2005.

Yhdistely konsernitilinpäätökseen

Yleinen periaate FAS:in mukaan on, että kaikki tytäryritykset, joissa yhtiöllä on äänivalta, tai oikeus nimittää tai erottaa suurin osa hallituksen jäsenistä, yhdistellään konsernitilinpäätökseen. Tytäryritys voidaan jättää yhdistelemättä vain tietyissä harvinaisissa tilanteissa, jolloin tytäryrityksellä ei ole käytännössä mitään toimintaa, tytäryhtiöomistus on tilapäinen tai tytäryrityksen tilinpäätöstietoja ei saada ilman kohtuuttomia kustannuksia.

IFRS:n mukaan konsernitilinpäätökseen yhdistellään kaikki tytäryritykset, joissa yrityksellä on määräysvalta. Tytäryritys jätetään yhdistelemättä ainoastaan silloin, kun määräysvalta on tarkoitettu tilapäiseksi silloin kun tytäryritys on hankittu ja omistetaan yksinomaisten tarkoituksena luovuttaa se lähitulevaisuudessa hankinnan jälkeen ja kun johto etsii aktiivisesti ostajaa.

Määräysvallan oletetaan toteutuvan silloin, kun emoyhtiö omistaa yli puolet yrityksen äänivallasta. Yritys yhdistellään konsernitilinpäätökseen myös silloin, kun emoyhtiöllä on sopimukseen perustuva oikeus määrätä yrityksen taloudellisista ja toiminnallisista periaatteista, tai kun järjestelyn tosiasiallinen luonne osoittaa, että emoyhtiöllä on määräysvalta, vaikka emoyhtiö omistaa enintään puolet äänivallasta.

FAS ei sisällä ohjeistusta erityistä tarkoitusta varten perustettujen yksiköiden yhdistelystä tai potentiaalisen äänivallan vaikutusten huomioimisesta yhdistelyssä.

Osakkuusyhtiöt – Yhteisyritykset

FAS:in mukaan osakkuusyhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen käyttäen pääomaosuusmenetelmää. Tietyt osakkuusyhtiöt, joissa yhteisyritys on yrityksen ja muiden yhteisyrityksen osapuolten yhteisessä määräysvallassa, voidaan yhdistellä suhteellisen yhdistelyn menetelmällä. IFRS:n mukaan kaikki osakkuusyhtiöt yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Yhteisyritykset yhdistellään käyttäen joko suhteellista yhdistelyä tai pääomaosuusmenetelmää.

Lisäksi FAS:in mukaan tietyt osakkuusyhtiöt, joilla ei ole vaikutusta tai on vain vähäinen vaikutus yrityksen konsernitilinpäätöksen toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan voidaan yhdistellä käyttäen hankintamenomenetelmää. IFRS:n mukaan kaikki yritykset, joissa yhtiö käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa toiminnallisiin ja taloudellisiin periaatteisiin, tulee yhdistellä konsernitilinpäätökseen käyttäen pääomaosuusmenetelmää.

Segmenttiraportointi

Vaikka FAS ei erityisesti edellytä segmenttiraportointia, tulee julkisen yhtiön esittää myynnin ja liikevoiton liiketoiminnallinen tai maantieteellinen jakauma. IFRS edellyttää yrityksen segmentti-informaation esittämistä perustuen yrityksen organisaatorakenteeseen ja hallitukselle sekä toimitusjohtajalle tapahtuvaan sisäiseen taloudelliseen raportointiin.

LIITE 2. LASSILA & TIKANOJA OYJ:N YHTIÖJÄRJESTYS

1 § Yhtiön toiminimi ja kotipaikka

Yhtiön toiminimi on Lassila & Tikanoja Oyj ja englanniksi Lassila & Tikanoja plc. Yhtiön kotipaikka on Helsinki.

2 § Yhtiön toimiala

Yhtiön toimialana on harjoittaa joko suoraan tai tytär- tai osakkuusyhtiöiden välityksellä ympäristön ja kiinteistöjen huoltoon kuuluvaa palvelutoimintaa, turvallisuuspalveluita sekä edellä mainittuihin palveluihin liittyvien tuotteiden valmistusta ja kauppaa sekä muuta niihin liittyvää liiketoimintaa. Yhtiön toimialana on myös konsernin hallinto- ja rahoituspalvelut. Yhtiö voi harjoittaa arvopaperikauppaa ja muuta sijoitustoimintaa.

3 § Vähimmäis- ja enimmäispääoma ja osakkeiden lukumäärä

Yhtiön vähimmäispääoma on kymmenen miljoonaa (10.000.000) euroa ja enimmäispääoma viisikymmentä miljoonaa (50.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa ja alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Yhtiöllä on vähintään kaksikymmentä miljoonaa (20.000.000) ja enintään sata miljoonaa (100.000.000) osaketta, joissa rajoissa osakkeiden lukumäärää voidaan lisätä tai vähentää yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

4 § Arvo-osuusjärjestelmä

Yhtiön osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään. Oikeus saada yhtiöstä jaettavia varoja sekä merkintäoikeus osakepääomaa korotettaessa on vain sillä:

- 1) joka on täsmäytyspäivänä merkitty osakkeenomistajaksi osakasluetteloon;
- 2) jonka oikeus suorituksen saamiseen on täsmäytyspäivänä kirjattu osakasluetteloon; tai
- 3) jos osake on hallintarekisteröity, jonka arvo-osuustilille osake on täsmäytyspäivänä kirjattu ja jonka osakkeiden hoitaja on täsmäytyspäivänä merkitty osakasluetteloon osakkeiden hoitajaksi.

5 § Hallitus

Yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään seitsemän (7) yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavana ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Hallituksen jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 70 vuotta.

Hallitus valitsee keskuudestaan hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

6 § Toimitusjohtaja

Yhtiöllä on toimitusjohtaja, jonka valitsee hallitus.

7 § Tilintarkastajat

Yhtiöllä on vähintään yksi (1) ja enintään kaksi (2) tilintarkastajaa sekä yksi (1) varatilintarkastaja. Vähintään yhden varsinaisen tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Jos tilintarkastajaksi valitaan KHT-yhteisö, ei varatilintarkastajaa valita. Tilintarkastajien toimikausi on yhtiön tilikausi ja tilintarkastajien tehtävät päättyvät vaalia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

8 § Toiminimen kirjoitus

Yhtiön toiminimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja kumpikin erikseen tai hallituksen jäsenet kaksi yhdessä. Hallitus voi antaa toiminimen kirjoitusoikeuden yhtiön palveluksessa oleville henkilöille siten, että he kirjoittavat toiminimen kaksi yhdessä tai kukin erikseen yhdessä hallituksen jäsenen kanssa.

9 § Prokura

Prokuran antamisesta päättää hallitus.

10 § Tilikausi

Yhtiön tilikausi on kalenterivuosi.

11 § Varsinainen yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain hallituksen määräämänä päivänä huhtikuun loppuun mennessä. Yhtiökokous pidetään yhtiön kotipaikassa.

12 § Kokouskutsu

Kutsu yhtiökokoukseen on julkaistava aikaisintaan kaksi kuukautta ennen yhtiökokousta ja viimeistään viikkoa ennen osakeyhtiölain 3a luvun 11 §:ssä tarkoitettua määräpäivää yhdessä yhtiön kotipaikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä.

13 § Ilmoittautuminen yhtiökokoukseen

Osakkeenomistajan on, voidakseen osallistua yhtiökokoukseen, ilmoittauduttava yhtiölle viimeistään kutsussa mainittuna päivänä, joka voi olla aikaisintaan kymmenen (10) päivää ennen yhtiökokousta.

Yhtiökokouksessa älköön kukaan osakkeenomistaja äänestäkö enemmällä kuin viidennellä osalla (1/5) yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista.

14 § Varsinaisessa yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on esitettävä:

1. tilinpäätös ja konsernitilinpäätös;
 2. tilintarkastuskertomus;
- päätettävä:
3. tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja -taseen vahvistamisesta;
 4. toimenpiteistä, joihin vahvistetun taseen mukainen voitto tai tappio antaa aihetta;
 5. vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle;
 6. hallituksen jäsenten ja tilintarkastajan palkkioista;
 7. hallituksen jäsenten lukumäärästä;

valittava:

8. hallituksen jäsenet; sekä
9. tilintarkastajat ja tarvittaessa varatilintarkastaja.

15 § Lunastusvelvollisuus

Osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä - joko yksin tai yhdessä toisten osakkeenomistajien kanssa siten kuin jäljempänä määritellään - saavuttaa tai ylittää 33 1/3 prosenttia tai 50 prosenttia (lunastusvelvollinen osakkeenomistaja), on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien (lunastukseen oikeutetut osakkeenomistajat) vaatimuksesta näiden osakkeet ja niihin osakeyhtiölain mukaan oikeuttavat arvopaperit siten kuin tässä pykälässä määrätään.

Laskettaessa osakkeenomistajan osuutta yhtiön osakkeista ja niiden tuottamista äänistä luetaan mukaan myös ne osakkeet, jotka kuuluvat

- yhteisölle, joka osakeyhtiölain mukaan kuuluu samaan konserniin kuin osakkeenomistaja,
- yritykselle, joka kirjanpitolain mukaista konsernitilinpäätöstä laadittaessa luetaan kuuluvaksi samaan konserniin kuin osakkeenomistaja,
- edellä tarkoitettujen yhteisöjen tai yritysten eläkesätiöille tai eläkekassoille, ja

- sellaiselle muulle kuin suomalaiselle yhteisölle tai yritykselle, joka jos se olisi suomalainen - kuuluisi edellä tarkoitetuin tavoin samaan konserniin kuin osakkeenomistaja.

Mikäli lunastusvelvollisuus syntyy yhteenlaskettavien omistusten tai äänimäärien perusteella, lunastusvelvolliset osakkeenomistajat vastaavat lunastuksen toteuttamisesta yhteisvastuullisesti lunastukseen oikeutettuihin osakkeenomistajiin nähden. Lunastusvaatimus katsotaan tällaisessa tilanteessa kohdistetuksi ilman eri vaatimustakin kaikkiin lunastusvelvollisiin osakkeenomistajiin.

Mikäli kaksi osakkeenomistajaa saavuttaa tai ylittää lunastusvelvollisuuden aikaansaavan omistus- tai äänirajan siten, että molemmat ovat lunastusvelvollisia samanaikaisesti, voi lunastukseen oikeutettu osakkeenomistaja vaatia lunastusta kummaltakin erikseen.

Lunastusvelvollisuus ei koske osakkeita tai niihin oikeuttavia arvopapereita, jotka lunastusta vaativa osakkeenomistaja on hankkinut lunastusvelvollisuuden syntymisen jälkeen.

Lunastushinta

Osakkeiden lunastushinta on korkeampi seuraavista:

a) osakkeen kaupankäyntikurssien painotettu keskikurssi viimeisen kymmenen (10) pörssipäivän aikana Helsingin Pörsissä ennen sitä päivää, jolloin yhtiö sai lunastusvelvolliselta osakkeenomistajalta ilmoituksen edellä tarkoitetun omistus- tai äänirajan saavuttamisesta tai ylittymisestä tai, sanotun ilmoituksen puuttuessa tai jäädessä määräajassa saapumatta, yhtiön hallitus sai siitä muutoin tiedon;

b) se osakkeiden lukumäärällä painotettu keskihinta, jonka lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on maksanut hankkimistaan tai muutoin saamistaan osakkeista viimeisten kahdentoista (12) kuukauden aikana ennen edellä a-kohdassa tarkoitettua päivää.

Jos jokin keskihintaan vaikuttava saanto on jossakin muussa valuutassa kuin euroissa, lasketaan sen vasta-arvo euroissa noudattaen Euroopan keskuspankin asianomaiselle valuutalle vahvistamaa kurssia seitsemän (7) päivää ennen sitä päivää, jona hallitus ilmoittaa osakkeenomistajille osakkeiden lunastusmahdollisuudesta.

Mitä edellä on sanottu lunastushinnan määrittämisestä osakkeille sovelletaan myös muihin lunastettaviksi tuleviin arvopapereihin.

Lunastusmenettely

Lunastusvelvollisen osakkeenomistajan tulee seitsemän (7) päivän kuluessa siitä, kun lunastusvelvollisuus on syntynyt, kirjallisesti ilmoittaa tästä yhtiön hallitukselle yhtiön osoitteella. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot lunastusvelvollisen osakkeenomistajan omistamien osakkeiden määrästä sekä lunastusvelvollisen viimeisten kahdentoista (12) kuukauden aikana hankkimien tai muutoin saamien osakkeiden määrästä ja hinnoista. Ilmoitukseen tulee liittää osoite, josta lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on tavoitettavissa.

Hallituksen tulee antaa osakkeenomistajille tieto lunastusvelvollisuuden syntymisestä 30 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut edellä tarkoitetun ilmoituksen omistus- tai äänirajan ylittymisestä, tai sanotun ilmoituksen puuttuessa tai jäädessä määräajassa saapumatta, se on muutoin saanut tiedon lunastusvelvollisuuden syntymisestä.

Ilmoituksen tulee sisältää tiedot lunastusvelvollisuuden syntymisen ajankohdasta ja lunastushinnan määräytymisen perusteista, siltä osin kuin ne ovat hallituksen tiedossa, sekä päivämäärä, jolloin lunastusvaatimus viimeistään on tehtävä.

Ilmoitus osakkeenomistajille on annettava noudattaen mitä kokouskutsun toimittamisesta on yhtiöjärjestyksen 12 pykälässä määrätty.

Lunastukseen oikeutetun osakkeenomistajan tulee kirjallisesti vaatia lunastusta 30 päivän kuluessa lunastusvelvollisuutta koskevan hallituksen ilmoituksen julkaisemisesta.

Lunastusvaatimuksesta, joka toimitetaan yhtiölle, tulee ilmetä niiden osakkeiden ja muiden arvopapereiden lukumäärä, joita vaatimus koskee. Lunastusta vaativan osakkeenomistajan on samalla toimitettava yhtiölle mahdolliset osakekirjat tai muut osakkeiden saamiseen oikeuttavat asiakirjat luovutettaviksi lunastusvelvolliselle lunastushintaa vastaan.

Mikäli vaatimusta ei ole esitetty määräajassa edellä mainitun tavoin, raukeaa osakkeenomistajan oikeus vaatia lunastusta kyseisen lunastustilanteen osalta. Lunastukseen oikeutetulla osakkeenomistajalla on oikeus peruuttaa vaatimuksensa niin kauan kuin lunastusta ei ole tapahtunut.

Hallituksen tulee lunastukseen oikeutetuille osakkeenomistajille varatun määräajan umpeuduttua antaa lunastusvelvolliselle osakkeenomistajalle tieto esitetyistä lunastusvaatimuksista.

Lunastusvelvollisen osakkeenomistajan on 14 päivän kuluessa lunastusvaatimuksista tiedon saatuaan suoritettava lunastushinta yhtiön määräämin tavoin osakkeiden ja niihin oikeuttavien arvopapereiden luovutusta vastaan tai, mikäli lunastettavat osakkeet on merkitty asianomaisten osakkeenomistajien arvo-osuustileille, yhtiön antamaa kuittia vastaan. Yhtiön on tässä tapauksessa huolehdittava siitä, että lunastaja välittömästi kirjataan lunastettujen osakkeiden omistajaksi arvo-osuustilille.

Lunastushinnalle, jota ei ole suoritettu määräajassa, lasketaan viivästyskorkoa 16 prosenttia vuodessa siitä päivästä, jolloin lunastus olisi viimeistään tullut suorittaa. Mikäli lunastusvelvollinen osakkeenomistaja on lisäksi laiminlyönyt noudattaa mitä edellä on ilmoitusvelvollisuudesta säädetty, lasketaan viivästyskorko siitä päivästä, jolloin ilmoitusvelvollisuus olisi viimeistään tullut täyttää.

Mikäli lunastusvelvollinen laiminlyö noudattaa tämän pykälän määräyksiä, lunastusvelvollisen omistamalla osakkeilla ja niillä osakkeilla, jotka edellä tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla otetaan huomioon laskettaessa lunastusvelvollisuuden perustavaa osuutta, saa yhtiön yhtiökokouksissa äänestää vain siltä osin kuin osakkeiden tuottama äänimäärä on vähemmän kuin yksi kolmasosa (1/3) tai vastaavasti vähemmän kuin 50 prosenttia yhtiön kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä.

Muut määräykset

Tässä pykälässä tarkoitettu lunastusvelvollisuus ei koske osakkeenomistajaa, joka osoittaa, että lunastusvelvollisuuden aikaansaava omistus- tai ääniraja on saavutettu tai ylitetty ennen kuin tämä yhtiöjärjestyksen määräys on rekisteröity kaupparekisterissä.

Edellä olevaa lunastusvelvollisuutta, siihen liittyvää oikeutta vaatia lunastusta sekä lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet ratkaistaan välimiesmenettelystä annetun lain (967/92) säännöksiä noudattaen.

Välimiesmenettelyssä noudatetaan Suomen lakia.

LIITE 3. TILINTARKASTAJIEN LAUSUNTO

Olemme tarkastaneet tähän listalleottoesitteeseen sisältyvät Lassila & Tikanoja Oyj:n tilinpäätösasiakirjat vuosilta 2003 ja 2002 sekä tilikaudelta 1.10. - 31.12.2001 samoin kuin kyseisten tilikausien kirjanpidon ja hallinnon sekä antaneet niistä tilintarkastuskertomuksen. Edellä mainituilta tilikausilta annetuissa tilintarkastuskertomuksissa ei ole tuotu esiin huomautettavaa. Lisäksi olemme tarkastaneet yleisluonteisesti pro forma -tilinpäätöksen vuodelta 2001, joka liittyy 30.9.2001 rekisteröityyn Lassila & Tikanoja Oyj:n jakautumiseen ja joka on vertailukelpoinen vuosien 2003 ja 2002 viralliseen tilinpäätökseen. Tarkastuksen yhteydessä tietoomme ei ole tullut sellaista, jonka perusteella olisi aihetta epäillä, etteivät pro forma -tiedot antaisi olennaisilta osiltaan oikeaa ja riittävää kuvaa jakautumisen seurauksena syntyneen konsernin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Helsingissä 19. päivänä marraskuuta 2004

PricewaterhouseCoopers Oy

KHT-yhteisö

Heikki Lassila

KHT

LASSILA & TIKANOJA OYJ

Lassila & Tikanoja Oyj, PL 28, 00441 Helsinki
puh. 010 636 111, faksi 010 636 2800
www.lassila-tikanoja.fi